GOMBOS, BUJÓCSKA A TENGEREN

59.372

GOMBOS ALBIN

*

BUJÓCSKA A TENGEREN

A

GRÖNLANDI TITOK

Regényes történet négy részben

I.

A JÉGVILÁG REJTÉLYE

(Hájas Muki, mint a Balaton kapitánya)

II.

A LÁNGBAN ÁLLÓ ADRIÁN

(Hájas Muki, a legfiatalabb tengerészkapitány)

III.

BUJÓCSKA A TENGEREN

(Hájas Muki az ostromzáron keresztül)

IV.

MAGYAROK A JÉGORSZÁGBAN

(Hájas Muki az örök jég honában)

A GRÖNLANDI TITOK

III. BUJÓCSKA A TENGEREN

(HÁJAS MUKI AZ OSTROMZÁRON KERESZTÜL.)

IRTA: GOMBOS ALBIN

KIADJA A KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

59.372
ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR
B 1196/1997
LELTÁRI SZÁM

Királyi Magyar Egyetemi Nyomda. Budapest. (Dr. Czakó Elemér.)

I.

Amikor a legszárazföldibb patkányból egy csapásra hajóskapitány lesz.

A kis kapitány arra ébredt fel, hogy valaki erősen kopogtat a kabinja ajtaján.

— Ki az? — kérdezte felriadva.

— Tom, a fedélzetmester! — harsogta jó karcolós hangon a kopogtató. — A további parancsért jöttem!

— Ah! Igen! Mindjárt! — felelte bizonytalan kapkodással a kis kapitány, aki még mindig nem volt egészen tisztában azzal, hogy tulajdonképen álmodik-e avagy ébren van. Mert álmában is tovább szőtte-fonta a terveit, aminek következtében a valóság szinte elválaszthatatlanul összeolvadt az álomképpel. Át kellett lapoznia a jegyzeteit, a rajzait s néhányszor kiadósan meg kellett az öklével dörzsölnie a szemeit, hogy az eszét belezökkentse a valóság kerékvágásába. Akkor feltárta a kabin ajtaját.

— Kapitányom — jelentette a fedélzetmester —, minden a parancs szerint történt. Most lejárt az általános pihenési idő, de további parancs nem lévén, az embereket nem költöttem fel.

— Az emberek egy kissé még kényelmeskedhetnek. Ön azonban — emelte fel a hangját a kis kapi-

tány, miközben sűrűn bevonalozott papírlapokat nyomott a fedélzetmester kezébe — haladéktalanul megállapítja a hajó népének létszámát. Jól értse meg: kivétel nélkül! Arra különösen nagy súlyt helyezek, hogy mindenki pontosan bediktálja, milyen nyelveken ír, olvas vagy beszél. Egyébként a rovatokban mindenre talál utasítást. Kérem, gyorsan intézze el ezt az összeírást, mert sürgős szükségem van az adatokra.

Tom lelkiismeretes és pontos ember volt. A kis kapitány alig fordult egyet-kettőt, a derék fedélzetmester már diadalmas arccal hozta a kitöltött rovatokat. A kis kapitány nála elég szokatlan módon, mohó sietséggel vette át a teleírt lapokat és izgatottan, félhangosan olvasta, miközben az arca mind halványabb és halványabb lett. A végén aztán Tom kellemes meglepetésére hangos örömfelkiáltásban tört ki:

— Meg vagyunk mentve!

Más emberfia bizonyosan megkérdezte volna, hogy kinek vagy minek köszönhető ez a titokzatos megmentés, de Tom Róbert kapitány neveltje volt, tehát mukkanás nélkül, a legtökéletesebb egykedvűséggel hallgatott.

— Fedélzetmester — szólalt meg némi várakozás után a kis kapitány —, a hajónk nevét legott át kell festeni „Herakles“-re. Az új név jó kiabálóan ott legyen mindenütt, az oldalakon, a mentőöveken, a csónakokon, sőt a ruhaféléken is! Az elsüllyedt

hajóról áthozott ruhatárban pedig a mi embereink szépen felöltözködnek görög matrózoknak.

— Igenis kapitányom! — felelte Tom minden csodálkozás nélkül.

— Jól megértette a szándékomat? — kérdezte a kis kapitány némi kételkedéssel.

— Tökéletesen — nyomta meg a szót Tom. — Az elsüllyedt görög szállítóhajót a „Balaton“ fogja helyettesíteni, mi valamennyien görögökké alakulunk át s görög zászló alatt megyünk a célunk felé. Hja, ez a háború! Csak dicsőségünkre szolgálhat, ha az ellenséget lóvá tehetjük! Hát lóvá is tesszük!

A kis kapitány már korábban is meg volt róla győződve, hogy a fedélzetmester értelmes ember, most mégis bizonyos megdöbbenéssel nézett rá, mert szinte gondolkozás nélkül kitalálta azt, amin ő egy egész éjszaka törte a fejét. De mindjárt rá kellemes megnyugvás fogta el a szívét. Úgy értelmezte ugyanis a dolgot, hogy az ő tervének mindenképen jónak kell lennie, ha egy iskolázatlan tengerész is olyan könnyen fel tudja fogni. Ami ennyire egyszerű és világos, abban senki sem fog kételkedni. Menni fog minden, mint a karikacsapás. Igen, igen, úgy lesz, ahogy a fedélzetmester mondta: Lóvá teszik az ellenséget! Ez a pompás meghatározás annyira tetszett neki, hogy elnevette magát, bár mindenképen igyekezett a komolyságát megőrizni. De nem lehetett. Kitört belőle a gyermeki jókedv, amelyet nem lehet állandóan lekötözve tar-

tani. Tom is kacagott. De ő, mint viharedzett öreg legény, hamarosan összeszedte magát, merev vigyázz-állásba helyezkedett és olyan pislantásnélküli szemekkel nézett a kis kapitányra, mint a sült hal.

— Tom — mondotta a kis kapitány némi szünet után —, örvendek, hogy a tervemet nem kell bővebben magyarázgatni. Mi most az elsüllyedt görög hajó zászlója alatt fogunk az ellenséges tengereken keresztültörni. Ha legkisebb vigyázatlansággal is eláruljuk magunkat, menthetetlenül elvesztünk. Az ön kötelessége, hogy ebben a tekintetben az embereket kellőképen felvilágosítsa és kioktassa.

— Meglesz, kapitányom! — jelentette érces hangon a fedélzetmester.

— Ime — folytatta a kis kapitány s egy teleírt papírlapot nyujtott át Tomnak —, ezennel átadom önnek a „Herakles“ legénységének névsorát. Gondja legyen rá, hogy mindenki pontosan megtanulja a maga nevét. A legénység közé osztottam be Pöhöly Ferke barátunkat is, mert a görög hajó személyzetszáma így kívánja. Végül a ruhatárból válassza ki a legdíszesebb öltözeteket, mert a „Herakles“-nek igen előkelő utasai is voltak, akiket tehetségünk szerint pótolnunk kell.

— Igenis, kapitányom! — jelentette ki határtalan szolgálatkészséggel a fedélzetmester.

— És amit legelőször kellett volna mondanom: a

görög zászlók közül a legszebbet azonnal húzassa fel a főárbocra.

— Igenis, kapitányom!

— Most pedig, kedves Tom, lásson munkához, hogy készületlenül ne találjon bennünket valami ellenséges hajó.

Tom távozása után a kis kapitány újból átnézte a jegyzeteit s látható megelégedéssel dugta azokat a belső zsebébe. Aztán felment a parancsnoki hídra és a távcsővel figyelmes vizsgálat alá vette a láthatárt. Miután többszörösen megbizonyosodott róla, hogy a végtelen tengertükör teljesen elhagyatott, letette a távcsövet s egy szeletke papírra felírta a „Balaton“ vendégeinek névsorát.

— Cselebi! — kiáltotta hangosan a feljegyzés végeztével.

Az „ideiglenes“ hajóinas, aki éppen a fedélzeten szorgoskodott, rohanva-rohant a hívó szóra.

— Fogd ezt a névsort és az urakat azonnal hívd össze a felső szalonba. Amikor együtt lesznek, tüstént jelented nekem. Indulj! — parancsolta a kis kapitány szapora szóval.

És az „ideiglenes“ hajóinas, aki csak egy félnapig akarta a tengeri életet élvezni, indult, azaz repült a cédulával. Még jó ideig lehetett hallani apró lábainak topogását, amint ide-oda futkosva kereste a kérdéses „urakat“, akik aztán szép sorjában bevonultak a felső szalonba. Cselebi jelentésére a kis

kapitány is utánuk ment, hogy haladéktalanul megnyissa a fontos gyűlést.

Amíg a kis kapitány a felső szalonban részletesen magyarázta jövendő terveit a „Balaton“ álmélkodó vendégeinek, azalatt a fedélzetmester is kettőzött erővel igyekezett az átalakítási munkálatokat elvégezni. Szerencsére az elsüllyedt görög hajón megfelelő festéket is találtak s így a festőmunkálatokat, ami mégis a legfontosabb volt, minden különösebb fennakadás nélkül teljesíthették. A legénység is egy-kettőre magára kapkodta a kiosztott öltönyöket s a görög zászlók is ott lengtek már minden árbochegyen, amikor a kis kapitány kiüzent Tomnak, hogy a legdíszesebb öltönyöket, amint azt már megbeszélték, vitesse a felső szalonba.

A tarka-barka, díszes selymes ruhák, amint azokat Tom és társai a szalon hosszú asztalára teregették, annyira meglepték az egybegyűlteket, hogy a tanácskozást az álmélkodás idejére fel kellett függeszteni. Tulajdonképen nem is maguk a ruhák keltettek ilyen szokatlan izgalmat, hanem az a tudat, hogy azokat az illető „uraknak“ fel kell venniök. Mert annyit már megsejtettek a kis kapitány bevezető előadásából, hogy nemcsak a hajó nevét festik át görögre, hanem a hajó utasait is.

— Halljuk a kapitányunkat! — kiáltotta el magát Tohány Tamás, aki a legizgatottabb volt valamennyi között.

— Halljuk! Halljuk! — hangzott innen is, onnan is.

— Tisztelt vendégeink — vette fel a szót a kis kapitány —, ott hagytam el, hogy a mi kedves hajónk, a „Balaton“, egy időre felveszi az elsülyedt görög hajó nevét. E perctől kezdve tehát hivatalosan „Herakles“ a neve s mint ilyen folytatja az útját rendeltetési helyére. A rendeltetési helye pedig a hajó okmányai szerint Angolország északkeleti partvonalának egyik jelentékeny városa: Hull. Itt lerakja olajszállítmányát és helyébe finomabb acélárukat vesz fel. Jövet vagy menet be kell térnie a londoni kikötőbe is, ahol a ruhaszállítmányt leadja egy görög cégnek. Ennek a hajónak azonban van valami titkos rendeltetése is, amelynek egyelőre még nem tudtam nyomára jutni. Kétségtelen, hogy az aranycsempészés ezzel a titkos rendeltetéssel összefüggésben van. Most pedig, tisztelt vendégeink, rátérek arra, ami önöket becses személyükben is a legközelebbről érinti. Ha ugyanis a „Balaton“ átalakul „Herakles“-sé, akkor a „Balaton“ vendégeinek is át kell alakulniok a „Herakles“ utasaivá. Kérdezem, hajlandók-e önök erre az áldozatra?

— S ha nem volnánk hajlandók? — kérdezte szórakozottan Csallang tanár úr, miközben a mikroszkópot szelíden eltolta magától.

— Akkor a legelső ellenséges hajó zsákmányul ejti a „Balaton“-t.!

— S ön majd mikroszkóp nélkül kuksolhat vala-

melyik fogolytábor legsötétebb fenekén! — mordult Csallag tanár úrra fenyegető arccal Tohány Tamás.

— Jó, jó, azért nem kell megerőltetnie a hangszálait — válaszolta csípősen Csallang tanár úr. — Én csak azért vetettem fel a kérdést, hogy van-e szabad választásunk vagy nincs?! Ha nincs, akkor ne szaporítsák itt a szót, hanem hagyjanak engem nyugodtan dolgozni!

— Bocsánat, mélyen tisztelt tanár úr — vágott közbe a kis kapitány, hogy elejét vegye az elmérgesedő szóváltásnak —, a tanácskozást éppen azért tartjuk itt, hogy önt egy pillanatra se vonjuk el a betegétől és a mikroszkópjától. Szíves türelmét kérem tehát, amíg rendbe hozzuk a dolgokat. Elvégre mégis nagy elhatározásról van szó, amelyhez mindenkinek hozzá kell járulnia. Készakarva mondom, hogy „kell“, mert vitatkozni ugyan szabad, de mást cselekedni nem lehet.

— Hát csak vitatkozzanak, én pedig elfogadom, amit ajánl nekem — jelentette ki minden harag nélkül Csallang tanár úr és a mikroszkópot simogató szeretettel visszahúzta a szemüvegéhez.

— Uraim — folytatta a kis kapitány kedvesen mosolyogva —, jelentsék ki önök is egyenként, hogy hajlandók egy időre görög köntösbe bujni.

— Igen! Igen! — harsogták nagy összevisszaságban.

— Köszönöm, tisztelt vendégeink, köszönöm,

uraim, a szíves bizalmat — válaszolta a kis kapitány, fejét szaporán biccentgetve. — Néhány szóm azonban még külön is volna Andersen bácsihoz és Russwurm úrhoz. Andersen bácsi ugyanis mint dán ember a semlegesekhez tartozik s ilyformán őt akkor sem érné baj, ha mi az ellenség kezére kerülnénk. Mint semlegest, okvetlenül szabadon bocsátanák. Russwurm tisztelt vendégünk pedig osztrák állampolgár, akit ugyan az ellenség nem fog kímélni, de ő maga talán nem óhajt osztozni a mi sorsunkban. Kérem, feleljenek nyiltan és őszintén, mert esetleg módomban lesz, hogy a semleges spanyol parton szárazra tegyem az urakat.

Először Andersen bácsi felelt lassú szóval, megfontoltan, akárcsak a magyar alföld valamelyik tisztes, öreges, szántóvető fia:

— Én egy kézszorítással a „Balaton“ tulajdonosainak, Csonka Gergőnek és Keszeg Andrásnak a szolgálatába szegődtem. Ők megtettek engem a hajó gondozó-felügyelőjének. Állom a kézszorítást mindhalálig s a hajót el nem hagyom sem jóban, sem rosszban!

— Éljen Andersen bácsi! — kiáltották valamennyien igaz lelkesedéssel és az öreg fókát összevissza ölelgették.

— Tisztellt kappitány úrrr és tisztellt urraimm — szólalt meg Russwurm az ünnepies zsibongás csitultával — én vaggyokk ollan lovvaggias

férrffi, hogy a maggyarokkat a harrc mezzején nem haggyom a csávvábban. Élljen a hazza!

— Éljen! Éljen! — ünnepelték a többiek Russwurmot is, ami láthatóan jólesett az előkelősködni szerető úrnak.

— Persze, hogy nem hagy el bennünket az adta ilyen-olyan bécsije, mert halálunk percéig szívni akarja magyar vérünket! — süvítette Tohány Tamás Russwurm fülébe.

Erre aztán olyan hatalmas hahotában törtek ki, hogy a tanácskozás komolyságát a legnagyobb veszedelem fenyegette. A kis kapitány maga is nevetett a nevetőkkel és gyermeki szívvel úgy gondolkozott, hogy a jó hangulatban a nehéz terhet is könnyebben magukra veszik az emberek. És a következmények csakugyan neki adtak igazat.

— Tisztelt vendégeink — vette fel a szót a kis kapitány komolyra színezett hangon —, amint már ismételten mondottam, az elsüllyedt görög hajó népét nekünk kell pótolnunk. A legénység dolgát már rendbehoztam. Ezennel be is mutatom önöknek a mi kedves Tomunkat, mint a feltámadt „Herakles“ főkormányosát, görög egyenruhában. A többiek is átöltözködtek már szerepüknek megfelelően. Most rajtunk a sor. A szereposztást már önökre vonatkozóan is megcsináltam s így nincs más hátra, mint a szerepek kiosztása. Tekintettel arra, hogy a veszedelem minden percben lecsaphat reánk, igazán nagy könnyelműség volna, ha a

szerepek fölött vitatkozásba ereszkednénk. Fogadja hát teljes megelégedéssel mindenki azt, amit ráosztottam. Én elejétől végig jól átgondoltam a dolgot s azért alig hiszem, hogy a viszonyokat úgy hamarjában bárki is jobban tudná mérlegelni.

— A kapitányunk felelősségére bízzuk magunkat — jelentette ki Tohány Tamás nagy hangon.

— A legfontosabb szerepet — folytatta a kis kapitány — altohányi és feltohányi Tohány Tamás úr kapja. Ő lesz a „Herakles“ parancsnoka. A neve pedig: Akrotronisz Alexander.

— Én, mint hajóparancsnok?! Ez már képtelenség! — pattant fel haragosan Tohány Tamás. — Most ülök életemben először hajón s mindjárt kapitány legyek? Inkább a szakácsságot vállalom, mert borsos tokányt olyant tudok csinálni, hogy az egész ántánt megnyalja utána a száját. Hát szakács igen, de kapitány nem!

— Csak egy ember van közöttünk, aki görögül beszél és az ön! — nyomta meg a szót a kis kapitány.

— Hát beszélek, beszélek úgy ahogy, mert a szárazdajkám görög asszony volt, de egyébként semmi közöm a görögökhöz. Még csak a görög betűket sem ismerem.

— Értse meg, igen tisztelt Tohány Tamás úr, hogy egy görög hajón a kapitánynak okvetlenül tudnia kell görögül. E tisztséget tehát önön kívül

senki sem vállalhatja el, mert nincs más, aki görögül beszélne. Amikor végigolvastam azt a kimutatást, amelyet a „Balaton“-on tartózkodókról a saját bevallásuk után a fedélzetmester állított össze, már-már kétségbe estem, mert úgy találtam, hogy senki sincs közöttünk, aki görögül beszélne. Ez pedig azt jelentette volna, hogy a szabadulásunkra kieszelt tervem dugába dőlt. A listán, igen tisztelt Tohány Tamás úr, az ön neve volt a legutolsó s mellette ez a kis megjegyzés: „Beszél németül, franciául és görögül“. Örömömben hangosan felkiáltottam: „Meg vagyunk mentve!“ És most ön lehetetlenné akarja tenni a szabadulásunkat?

— Ahh, ahh! Ne teggye kérrrem! — szólt közbe váratlanul Russwurm a mássalhangzók oly szörnyű ropogtatásával, hogy a komoly hangulat egyszerre hangos derültségbe csapott át. Maga Tohány Tamás is kacagásra fogta a dolgot s nagyot csapván a bécsi úr vállára, jókedvűen jelenté:

— Hát vállalom akár a tengernagyi méltóságot is, adta ilyen-olyan bécsi vérszopója szegény magyar hazámnak!

A nehéz kérdés gyors és sikeres megoldását nagy lelkesedéssel fogadta a társaság.

— Fedélzetmester — rendelkezett megkönnyebbült szívvel a kis kapitány —, adja át a parancsnoki ruhát Tohány Tamás úrnak. Mi pedig, tisztelt vendégeink, folytassuk tovább a szerep-

– Ne teggye, kérrem, – szólt közbe váratlanul Russwurm.

osztást. Csallang tanár úr hajóorvos lesz Artinosz György néven, Tökk Frigyes görög vereskeresztes

őrmester Fidarisz Hektor néven, Ufi vereskeresztes ápoló Riviosz Patroklosz néven, Róbert kapitányunk görög herceg Misszolanti Konstantin néven, dr. Édes Józsiás úr görög képviselő Einarokordato Leó néven, Russwurm úr a hajó athéni cégének irnoka Papakupisz Akhillesz néven, Gergő bácsi athéni kereskedő Rhaimisz György néven, András bácsi szintén athéni kereskedő Angelosz Izsák néven, Andersen bácsi örmény fejedelem Axamaxész néven, magam pedig segédtiszt leszek Bukerasz Karalamb néven.

— Pompás dolog! — helyeselt teletorokkal Tohány Tamás, az újdonsült parancsnok.

— Hátra van még az elsüllyedt hajó névsorából vicomt Gaston D'Estré és vicomt Raoul D'Estré. Ezeket Cselebi és a kis Árpi fogják helyettesíteni. Az iratokból nem tudtam kivenni, hogy az illető vicomtok öregek voltak-e, avagy fiatalok, de annyi bizonyos, hogy nekem ezt a két gyermeket is el kell helyeznem. Ezen felül az elsüllyedt görög hajó névsorában még három úr szerepel, akiket semmiképen sem tudok helyettesíteni, mert mi három személlyel kevesebben vagyunk. Majd a parancsnokunknak, Tohány Tamás úrnak, azaz Akrotromisz Alexander úrnak lesz rá gondja, hogy ezeknek a hiányzását kellőképen megokadatolja, ha a szükség úgy hozza magával.

— Én?! — álmélkodott Tohány Tamás.

— Természetesen, hiszen ön a hajó parancsnoka,

tehát önt fogják felelősségre vonni — magyarázta hidegvérrel a kis kapitány.

— De hát hogyan számoljak be én azzal a három emberrel, akiket sohasem láttam?!

— Krrrem — szólt közbe Russwurm —, annál mi sem könnyebb. Hábborrúbban vaggyunk. Csatták vannak vízzen és szárazzon. Akkik tehát hiányzannakk, azzokk elestekk a csattában, amellyben Robbert kappitány úrrr is megsebbessült!

— Tyhű — horkant fel Tohány Tamás —, adta ilyen-olyan bécsi vérszopója magyar hazámnak, azonnal vezérkari őrmesteremmé nevezem ki, hogy helyettem port hinthessen az ellenség szemébe!

— Hintekk! Hintekk! — bólongatott a fejével Russwurm.

— Uraim, tisztelt vendégeink — vette át a szót a kis kapitány —, most már nincs más hátra, mint hogy önöknek köszönetet mondjak szíves közreműködésükért. Amíg célunkat elérjük, sok ellenséges hajóval fogunk találkozni, ellenséges kikötőket érintünk és minden alkalommal kutató, kémkedő szemek százai vesznek majd körül bennünket. Egy pillanatra se felejtsük tehát el, hogy mindnyájunkat veszélybe dönti az, aki vigyázatlanságot követ le. Egyébként veszedelem esetén mindenkinek meg fogom mondani a teendőjét. Jegyezzék meg jól, hogy önök csak görögül beszélnek s ha olaszokkal, angolokkal vagy franciákkal találkozunk, mindig én leszek a tolmács. Igazi sze-

rencsétlenség csak akkor érhet bennünket, ha görög hajóval találkozunk. A nyugati vizeken azonban oly kevés görög hajó jár, hogy ettől a veszedelemtől nem kell túlságosan tartanunk. Ezzel be is zárom a tanácskozásunkat. A fedélzetmester legott át fogja adni a ruhákat, önök pedig haladéktalanul öltözködjenek át. Harctéren vagyunk, akik nem szaladnak meg az ellenség elől, hanem egyenesen nekimegyünk! Isten velünk!

— Éljen a kapitányunk! — kiáltották fellelkesülve a vendégek, akik a hajó legénységétől már egészen eltanulták, hogy hogyan kell a hajó parancsnokát ünnepelni.

A kis kapitány teljes megelégedéssel hagyta el a felső szalont. Minden úgy történt, ahogyan kiszámította és erősen hitte, hogy ezután sem fogja elhagyni a jó szerencse. A hajó okmányait gondosan eltette s miután útjuk irányát a térképen pontosan megállapította, parancsot adott a gépek megindítására. Estefelé már a vitorlákat is munkába állította, mert napnyugtával kedvező szél kerekedett.

A szívszorongató kétségbeesések, küzdelmek és veszedelmek után repeső öröm tölté be mindenkinek a keblét, amikor a „Herakles“ immáron minden szükségessel bőségesen ellátva és senkitől sem üldözve szelte a hullámokat. A gépek ütemes egyhangúsággal dohogtak, a szélben feszülő vitorlák meg-megcsattantak, az emberek bátran, ko-

pogó léptekkel jöttek-mentek, tettek-vettek, miközben a konyhából orrcsiklandozó hagymaillat ömledezett ki, minden szónál ékesebben hirdetve, hogy készül a vacsora. És e boldogságos zsongás-bongás közepette egyszerre csak élesen felcsendül a fedélzetmester hangja:

— Vicomt apríts!

A barátságos felszólítás a kis Cselebit illette, akit a kis kapitány az imént vicomttá léptetett elő s aki a főárboc tövében egy kissé aluszékonyan hámozgatta és szeletelte a krumplit.

Az emberek édes kacagással fogadták a fedélzetmester szellemes kiszólását és Cselebit ettől a perctől kezdve mindenki csak „Vicomt Apríts"-nak hívta.

Még egy-két szó s tréfa innen is, onnan is és apránkint leszáll az est sötéten, feketén és koromból szőtt köpenyével betakar mindent, tengert, hajót, ellenséget s barátot egyaránt.

II.

Lángbanálló tengereken keresztül.

A kis kapitány a Joni-tengerből a legrövidebb úton akart eljutni a Gibraltári-szorosba s ezért a hajójáratok rendes útvonalára vezette a „Herakles"-t. Most már nem félt az idegen hajókkal való találkozástól, tehát nem volt oka rá, hogy a járat-

lan vizeket keresse. Így történt, hogy másnap reggel ugyancsak meglepődött a Herakles népe, amikor a láthatáron mindenfelé kisebb-nagyobb füstoszlopok emelkedtek, sőt hellyel-közzel szabad szemmel is észre lehetett venni az elsiető, avagy közeledő hajók öblös testét.

— Úgy érzem magamat, mintha Pesten az ideoda szaladgáló villamoskocsikat látnám. Talán valamelyik világváros kikötője előtt vagyunk? — kérdezte Tohány Tamás, aki tegnap óta mindúntalan fel-felszaladt a parancsnoki hídra, hogy eltanulja Mukitól a kapitányi viselkedést.

— Szó sincs róla — válaszolta mosolyogva a kis kapitány —, meglehetősen távol vagyunk mindenféle világváros kikötőjétől. Inkább azt mondhatnám, hogy a Földközi-tengernek a kellős közepén vagyunk. De azért tényleg van valami előttünk, ha nem is éppen világváros. Malta-szigethez közeledünk.

— Ah! — kiáltott fel Tohány Tamás, örömében kétszer is mellbeütve magát. — Ezt a nevet jól ismerem diákkoromból, mert szekundát kaptam miatta. De aztán megtanultam! Meg! Most is jól tudom. Hallja csak, kis kapitányom: „Malta az angolok birtoka, Sziciliától délre fekszik, Alexandria s a Gibraltár között feleúton. Az Atlantióceán felől Egyiptomba menő hajók szénrakodóállomása. Ezért La Valetta nevű kikötővárosa igen látogatott hely.“

— Nagyszerű! — mondotta a kis kapitány őszinte elismeréssel. — És én még kiegészítem azzal, hogy jelenleg az angolok indiai és egyiptomi gyarmatcsapatainak gyülekező helye. Ezenfelül hatalmas fogolytábora is van, amelyben sok magyar ifjú epekedve várja a szabadulás óráját.

— Ha úgy áll a dolog, akkor itt ugyancsak szemügyre vehetik a jövő-menő idegeneket.

— De még mennyire! De nincs szándékomban La Valetta kikötőjében látogatást tenni, sőt az egész szigetet tisztességes távolságban oldalt hagyjuk, ha csak nem kényszerítenek bennünket ellenkező elhatározásra.

— Hát az is lehetséges? — kérdezte megütközve Tohány Tamás.

— Minden lehetséges. Egyébként az egész dologban az a legkellemetlenebb, hogy nem ismerjük azokat a rendelkezéseket, amelyek ebben a háborús világban a kereskedelmi hajókra vonatkoznak.

A kis kapitány bizonyára még tovább is szívesen elbeszélgetett volna a tengeri ügyekben járatlan Tohány Tamással, ha valami feltűnő jelenség másfelé nem tereli a figyelmét. Már korábban észrevette, hogy a látóhatáron ide-oda mozgó füstoszlopok közül a legfeketébb állandóan észak-déli irányban imbolyog. Ez a füstoszlop most egyszerre megállt, mintha egyenesen rájuk várakoznék. A kis kapitány, aki fölötte éles meg-

figyelő volt, mindjárt sejtette, hogy elkövetkezett az első vizsgatétel ideje. Egy kissé megborzongott a háta. Miket fog kérdezni a vizsgálóbizottság? És miket fognak felelni ők? És mi lesz az egésznek a vége? Egyelőre nem tehetett mást, mint hogy előszedte a hajó okmányait és újra áttanulmányozta, hogy mindennel tisztában legyen. Aztán a várható eshetőségekhez mérten kioktatta Tohány Tamást, hogy miképen kell viselkednie. Ha a vizsgálóbizottságban senki sem fog görögül tudni, akkor akár magyarul beszélhet Tohány Tamás.

— Hát aztán mit beszéljek, mit mondjak? — kérdezte Tohány Tamás nem minden megrőkönyödés nélkül.

— Ha senki sem érti a beszédjét, akkor akármit összebeszélhet, mert én úgy is azt tolmácsolom majd, amit a körülményekhez mérten legjobbnak tartok. Az nem fog ártani, ha sebesen, hadarva és indulatosan beszél. Ez növelni fogja az ön tekintélyét.

Nem feledkezett meg a kis kapitány a többiek kioktatásáról sem.

Megparancsolta nekik, hogy akármilyen nyelven szólnak is hozzájuk, válaszul mondják meg nevüket, de azon túl egy mukkot se beszéljenek. Megvizsgálta a ruházatokat is, és pedig szerencsére, mert a fedélzetmester tudatlanságból olyan szurtos köntösbe bujtatta a kis Cselebit, hogy inkább szappanfőző inashoz hasonlított, mint francia grófi fiúhoz. A kis

kapitány természetesen azonnal megfelelő ruhát adatott rá, mire a huncut gyerek csak úgy félvall-

A kis kapitány fölötte éles megfigyelő volt.

ról, kevélykedő hangon szólt oda a fedélzetmesternek:

— Na Tom bácsi, most mondja hát, hogy „Vicomt Apríts“!

Körülbelül La Valetta magasságában járt a „Herakles“, amikor a nyugtalanító fekete füstoszlopból kibontakozott egy kis cirkáló japán lobogóval. Mindenki odavolt a csodálkozástól! A hazai újságok ugyan éppen az utolsó hetekben nem egyszer megemlítették, hogy a japánok szövetségeseiknek, az angoloknak megsegítésére néhány cirkálót küldöttek a Földközi-tengerre, de ennek a hírnek senki sem adott hitelt. Azt tartották, hogy „kacsa“, afféle kitalálás, koholt hír, amilyenekkel az újságok néhanapján szórakoztatni szokták az olvasóikat. És ime, a „kacsa“ most itt van előttük teljes életnagyságban, füstölögve, ijesztően megrakva ágyúkkal, és készen rá, hogy bekapja valamennyiüket.

— Hűtlen rokonok! Vértagadók! — dohogott nagymérgesen Tohány Tamás és körülnézett, hogy kin tölthetné ki a haragját. Szegény Russwurmon akadt meg a szeme. Menten galléron ragadta a bécsi urat és mint Magyarország piócáját, irgalmatlanul leszidta.

A kis kapitányt nem csalta meg a sejtelme. A japán cirkáló, amelynek „Oszaka“ volt a neve, tényleg a „Herakles“-ra lesett. Amikor annyira megközelítették egymást, hogy számítás szerint a zászlójelzéseket ki lehetett venni, a cirkálóról legott figyelmeztették a „Herakles“-t, hogy álljon meg. A kis kapitány persze tüstént megállíttatta a gépeket, bevonatta a vitorlákat és a távcsövén keresztül

szorgosan megfigyelte az „Oszaka“ minden mozdulatát.

A japán cirkáló feltűnő óvatossággal és Tohány Tamás szerint idegrontó lassúsággal közeledett a „Herakles“-hez. Jó puskalövésnyi távolságban megállt, emberekkel megrakva vízre eresztette az egyik csónakját, amelyet aztán keménykezű evezősök egykettőre a „Herakles“ oldalához hajtottak, hol már szolgálatkészen várta az érkezőket a leeresztett kötélhágcsó. A csolnakból egy japán tiszt és három fegyveres matróz kúszott fel a „Herakles“ fedélzetére. A többiek lent maradtak.

Az érkezőket Tohány Tamás, mint Akrotronisz Alexander hajóparancsnok, olyan lármás, hadaró, zagyva görög beszéddel fogadta, hogy a „Herakles“-beliek bizonyára egetverő hahotában törnek ki, ha az aggodalom a kelleténél is jobban össze nem szorította volna szívüket.

A japán tiszt kétszer is a füléhez kapott és kegyelemkérő tekintettel nézett körül, hogy hol és kitől kaphatna védelmet Tohány Tamás nyelve ellenében. A „Herakles“-beliek azonban közömbös, hideg, elfordított arccal állottak, mint olyanok, akiket a dolog egyáltalán nem érdekel. Végre is a kis kapitányon akadt meg a japán tiszt szeme. A derék fiú minden lelki erejét összeszedve, nyugodt, udvarias vigyázz-állásban állott a lármázó Tohány Tamás mögött. A japán tiszt arcának minden rebbenését élesen megfigyelte, mert érezte, hogy most

dől el a sorsuk. Elég egy elhibázott mozdulat, szó, vagy meggondolatlan kijelentés és mindnyájan elvesztek.

— Hát senki nem tud önök közül angolul? — kérdezte a japán tiszt vékony, szinte gyermekiesen finom hangon és egy lépést tett jobb felé, hogy szembekerüljön Mukival, mert egyedül annak az arca keltett benne rokonszenvet.

— Szolgálatjára állok, uram — felelte a kis kapitány nagy készséggel.

— Köszönöm — válaszolta a japán tiszt hasonló udvariassággal. — Először is hát arra kérem, hogy hallgattassa el ezt az embert, mert egyrészt igen kellemetlen a rikoltozása, másrészt pedig úgy sem értem a beszédjét.

A kis kapitány persze könnyűszerrel elhallgattatta Tohány Tamást. De nem egészen. Russwurm utasítása szerint ugyanis olykor-olykor még nagyokat vakkantott, Zeust, Apollót, Jupitert s másféle görög-római pogány istenségeket emlegetve, ami láthatóan jól esett a japán tisztnek, mert ezeknek a neveit ő is megtanulta diákkorában.

Russwurm, akiről eddigelé senki sem sejtette, hogy a háborús ravaszkodásokban utólérhetetlenül nagy tehetség, az árbochoz támaszkodva úgy tett, mintha egy kis könyvecskéből félhangosan imádkoznék. A valóságban pedig csaknem parancsoló hangon súgta Tohány Tamásnak és Mukinak, hogy

miképen viselkedjenek és mit feleljenek a japán tiszt kérdéseire.

A japán tiszt, akinek — úgy látszik — eszébe-jutott egész iskolás gyermekkora, megilletődve figyelt Tohány Tamás vakkantásaira. Merev, egy-színű arca meg-megrebbent és a szájszéle csücskénél a jószívű embereket jellemző, szelíd mosoly játszadozott.

— Önök, ugyebár, ha nem csalódom, görögök? — kérdezte barátságosan.

— Iggazzi ó-görrrögökk! — súgta Russwurm magyarul.

— Igen, ó-görögök vagyunk — mondotta angolul a kis kapitány.

— S talán még a régi vallást tartják, ahogy én tanultam az iskolában?

— Ne habbozzékk! Ne habbozzékk! Mondja, hoggy azt tarrtjukk! Ezz hábborúss csellfoggáss! — sziszegte Russwurm.

— Hát vannak, akik tartják — mondta szégyenkezve a kis kapitány.

— Na, az nem baj — nyugtatta meg a japán tiszt. — Ez az úr itt bizonyosan tartja s talán éppen Zeushoz fohászkodik — fűzte tovább a beszélgetés fonalát a japán.

— Lóvvá tenni! Lóvvá tenni! Lóvvá tenni! Fohhászkodomm, immádkozzomm, lóvá tenni! — sziszegte dühösen Russwurm és hozzá még ugrált is és ijesztően meresztgette szemeit az árbockosár felé.

— Igen, Jupiterhez fohászkodik — felelte angolul a kis kapitány, de olyan nagy restelkedéssel, hogy a japán tiszt nem tartotta illendőnek ebben az ügyben tovább kérdezősködni. Tisztelgett a szemefehérjét mutogató Russwurm előtt s aztán boldog megelégedéssel magyarázta:

— Ez a legérdekesebb háborús tapasztalatom az európai vizeken. Nagyon köszönöm, hogy fárasztottam. Most pedig szíveskedjék megmondani, hogy ki a hajó kapitánya.

— Aktrotonisz Alexander — válaszolta Muki és a folytonosan dörmögő Tohány Tamásra mutatott.

— Oh — sóhajtott fel tréfás kétségbeeséssel a japán tiszt — azzal az úrral én nem boldogulok!

— Kérem, én vagyok a kapitány segédtisztje, parancsoljon velem, rendelkezésére állok — mondotta Muki akkora komolysággal, hogy bőven elég lett volna három öreg embernek is.

— Ah, nagyon örvendek! — kiáltott fel a japán tiszt az őszinte meglepődés hangján. — Látja, nálunk is úgy van, hogy a fiúk már ilyen zsenge korban hozzászoknak a férfiúi kötelességek teljesítéséhez. De ilyformán hát kollégák is volnánk. A nevem Jamagata Naki, első hadnagy őfelsége „Oszaka“ nevű cirkálóján.

— Búkerasz Karalamb vagyok, segédtiszt a „Herakles“ nevű kereskedelmi hajón — válaszolta udvariasan Muki és keményen megrázta a japán tiszt feléje nyujtott kezét.

— Jóll vann! Jóll vann! Csak lóvvá tenni, lóvvá tenni! — hadarta az árboc tövében Russwurm.

— Ki a hajó kapitánya? — kérdezte a japán tiszt.

— Nos, kedves kolléga, most pedig mutassa meg a hajó papírjait, hogy gyorsan végezzünk!

— Tessék velem jönni a kapitány kabinjába, — jelentette Muki katonás tisztelgéssel.

Jamagata Naki első hadnagy, Muki s utánuk Tohány Tamás és Russwurm lementek a középső fedélzetre, mert ott volt a kapitány hivatalos irattára. Muki sorra bemutatta az iratokat a japán tisztnek, aki mindent rendben talált. Aztán megvizsgálta a hajó minden zegét-zugát, majd ismét feljött a felső fedélzetre és a hajó névsorjegyzékéből egyenként maga elé szólított mindenkit. Mindenki tudta a nevét s így mindenki pontosan jelentkezett. Misszolanti Konstantin herceget, azaz Róbert kapitányt, maga Jamagata Naki kereste fel a szalonban. Itt nem kellett lóvá tenni az ellenséget, mert Róbert kapitány valóban súlyos beteg volt. Ez a szomorú valóság egyszersmind igazolásul szolgált arra is, hogy a Herakles személyzetéből hiányzó három egyén akkor pusztult el, amikor az a „bizonyos“ cirkáló tűz alá fogta őket.

— Kedves kolléga, — mondotta szeretetreméltó egyszerűséggel a japán tiszt —, minden a legnagyobb rendben, csupán egy dolgot mulasztottak el.

A kis kapitány ijedt szemekkel nézett Jamagata Nakira. De még Tohány Tamás is legott megszűnt dohogni, sőt Russwurm is abbahagyta Jupiter emlegetését.

Az általános megdöbbenés természetesen a japán tiszt figyelmét sem kerülhette el. Ő azonban arra magyarázta az ijedtséget, hogy ezeknek a kereskedő-

féle embereknek bizonyosan nagy kárt okoz a hajó feltartóztatása.

— Úgy látom, hogy nagyon sietős az útjuk, — mondotta határozott biztossággal, mint az olyan ember, aki azt hiszi magáról, hogy az arcvonásokból kitalálja mások gondolatait.

— Ó, igen, — felelte Muki minden súgás nélkül —, kivételesen sietős az útunk, mert a rakományunkat határnapra kell szállítanunk.

— Mindjárt gondoltam, — bólintgatott Jamagata Naki. — A bajt azonban egyedül a kapitányuknak tulajdonítsák. Neki ugyanis tudnia kellett volna, hogy a legutolsó titkos rendelet szerint minden olyan hajónak, amely a Földközi-tenger keleti medencéjéből a nyugati medencébe megy, jelentkeznie kell La Valettában a tengerészeti parancsnokságnál.

— Mondja, hoggy a kappitányunk hasszontalann, semmirekelllő, isszákkos ember! — hadarta gyorsan Russwurm.

— Mit beszél maga, ilyen-olyan bécsi vérszopója a magyarnak?! — pattant fel haragosan Tohány Tamás, megfeledkezve önmagáról, a helyzetükről és felemelt ököllel rohant Russwurm felé.

— Mi az? Mi az? — kérdezte megdöbbenve a japán tiszt.

A ravasz Russwurm nem veszítette el egy pillanatra sem a lélekjelenlétét. Sziszegve, hadarva súgta Mukinak, hogy mit válaszoljon. És most már a kis

kapitány sem válogatta a szavakat. Hűségesen mondta utána:

— Mi tűrés-tagadás, a kapitányunk egy kissé iszákos ember. Ilyenkor nem szereti, hogy az a másik folytonosan Jupitert emlegeti.

— Mégis, mit mondott neki? Ezek az ó-görög dolgok nagyon érdekelnek engem, — kíváncsiskodott Jamagata Naki.

— Azt mondta neki, hogy Jupiter ide, Jupiter oda, most aztán hallgasson el, mert bizonyosan ő az oka, hogy nem tudjuk idejére szállítani a rakományunkat.

— Ó, milyen durva szívű ember ez a kapitány, — sajnálkozott a japán tiszt.

— Hát, hogy őszintén szóljak, — mondta Muki Russwurm sugása után —, ez a mi kapitányunk nem is igazi kapitány, csak afféle rövidjáratú, partmenti, vicinális kapitány. Most van először a nyilt tengeren. Nálunk ugyanis most minden használható embert besoroztak vagy a szárazföldi sereghez, vagy a haditengerészethez és így nincs miben válogatni. A szállító-cégek örülnek, ha csak egy ilyen boroskancsót is kaphatnak a hajóikra.

— Mindenütt így van, — hagyta helyben Jamagata Naki.

— Persze mindent elhanyagol ez a mi kapitányunk, — folytatta tovább a Russwurm súgása után Muki —, s ha baj van, akkor ezt a szegény embert

bántja, aki pedig olyan hűségesen fohászkodik Jupiterhez.

— Ó, a szegény! Ó, a szegény! — sajnálkozott a japán tiszt.

— Ha nekünk most vissza kell mennünk La Valettába, akkor bizonyosan meg is veri ezt a szegény ördögöt, aki azt hiszi, hogy Jupiter még mindig az Olympuson trónol.

— Ah, azt nem engedjük! — emelte fel a szavát a japán hadnagy. — Várjunk csak, kedves kolléga, majd próbálunk valamit csinálni, ha egyáltalán lehetséges. Jöjjön velem az „Oszaká"-ra, hozza magával a hajó iratait is. Beszélek a parancsnokunkkal. Költői lelkületű ember és bizonyosan megsajnálja Jupiternek ezt a kései tisztelőjét.

A kis kapitány kétszer sem mondatta magának, hogy menjen. Ment örömmel, szárnyrepesve, mert La Valettában, ahol görög hadihajó is állomásozhatott, könnyen rájöhettek volna az ellenség „lóvátevés"-ére. Elindulása előtt azonban a szívére kötötte Tohány Tamásnak meg a többieknek, hogy komolyan viselkedjenek, mert a japán cirkálóról bizonyosan figyelik a „Herakles"-t.

Ez a figyelmeztetés nagyon helyén való volt. Tohány Tamás már alig bírt magával s kétségtelen, hogy a csónak távozása után kitört volna belőle a hahotázás, ha a kis kapitány meg nem inti. De így sem lehetett útját állni annak, ami tűzönvízen keresztül napvilágra kívánkozott. Galléron

ragadta tehát Russwurmot s bement vele az ebédlőbe hahotázni. A jó példát mások is követték. Akire nagyon rájött a kacagás, az lement a hajó belsejébe és alaposan kinevette magát.

A japán tiszttel vívott „tengeri csata“ (így nevezte el Tohány Tamás) egyébként is gyökeres változást idézett elő a „Herakles“ népének lelki világában. Eddigelé Russwurmot még az ideiglenes hajóinas sem vette komolyan. Olyan bohócfélének tekintették, akin okvetlenül nevetni kell. Hát hiszen ami igaz, az igaz, Russwurm viselkedésében, külsejében, a beszédmodorában csakugyan sok mulatságos vonás volt. Most azonban kétségtelenül bebizonyította, hogy a bohókás külső alatt olyan furfangos ember lakozik, aki a legválságosabb körülmények között is otthonosan tud forgolódni. Tohány Tamás, ámbár továbbra is Magyarország vérszopójának címezgette, nyilvánosan megdícsérte „a huncut eszű bécsi urat“. Egyet azonban semmiképen sem tudott megbocsátani neki: azt tudniillik, hogy „vicinális kapitány“-nak nevezte.

Közben a Jamagata Naki csónakja is elérte az „Oszaka“ cirkálót. A parancsnok meghallgatta az első hadnagy jelentését, átvette a kis kapitánytól a hajóiratokat s minden további szóbeszéd nélkül ráütötte a hajó hivatalos pecsétjét, melléje írván a szabadulást jelentő, boldogságot fakasztó szavakat: „Mindent rendben találtunk. Mehet!“ Ez hát igazán költői lelkű parancsnok volt. A kis kapitány nagy

meghatottságában szeretett volna a nyakába borulni s kacagva, sírva a fülébe kiáltani: „Japánok, hős fiai, finomlelkű katonái napkelet országának, ne bántsátok a magyarokat, hiszen testvérek vagyunk!“ De haj, nem lehetett, még csak ellágyulni sem volt szabad. Meg kellett neki elégedni azzal, hogy egyszerű, udvarias szavakkal megköszönte a derék parancsnok és az első hadnagy szíves hajlandóságát.

— Hová is mennek? — kérdezte búcsúzáskor Jamagata Naki.

— Hullba, — felelte a kis kapitány.

— Akkor jelentkezniök kell a Themze-öböl parancsnokságánál, máskülönben feltartóztatják a hajójukat és az önök keményszívű kapitánya a haragját ismét azon a szegény emberen akarja majd kitölteni, aki olyan áhítatos tisztelője a mi iskolai könyveinkben is szereplő Jupiternek.

— Köszönöm, gondom lesz rá, hogy erről ne feledkezzünk meg.

A kis kapitány már fogta a vízreszolgáló vashágcsó korlátját, amikor a parancsnok japán nyelven valamit magyarázni kezdett az első hadnagynak, mire Jamagata Naki gyengéd szeretettel megfogta Muki karját és visszahúzta a hágcsótól.

— Kedves kolléga, — mondotta bocsánatkérő hangon —, ha nem volnánk túlságosan a terhére, egy kis szívességre kérnénk önt.

— Parancsoljanak velem, — válaszolta Muki nagy szolgálatkészséggel.

— Tegnap két szökevény hadifoglyot szedtünk le egy spanyol hajóról. Bizony, nem szívesen tettük, de mit csináljunk, háborúban vagyunk. A foglyainkkal semmiféle nyelven sem tudunk beszélni. Hát ez még nem volna baj. De se nem esznek, se nem isznak s olyan szomorúak, hogy az embernek meghasad a szíve, ha rájuk néz. A parancsnokunknak az az óhajtása, hogy próbáljon velük beszélni. Ön talán megérti a nyelvüket.

A kis kapitány, amint azt természetesen másképnem is lehetett várni tőle, szívesen vállalkozott erre a feladatra. A foglyokat nyomban eléje vezették. Nyomban rájuk ismert. A két szomorú fiú magyar volt. Önkéntesek a szegedi háziezredből, amint azt a ruhájuk világosan elárulta annak, aki ezen a téren jártas volt. Muki pedig ugyancsak jártas volt, mert az ő édesatyja is a szegedi ezredben szolgált. Olyan keserves, könnyfacsaró, szívettépő fájdalmat sohasem érzett még a kis kapitány, mint most, amikor ezt a két szomorú, leányosarcú fiút megpillantotta, akiket a világháború vihara egyenesen az édesanyjuk kebléről tépett le. Azt hitte, hogy menten összeesik vagy beleszédül a tengerbe vagy segítségért fog kiabálni. Jó időbe került, amíg úgy-ahogy összeszedte magát. Ezalatt a kis önkéntesek nagy, fátyolos szemeikkel álmélkodva néztek rá, aki még náluknál is fiatalabb volt. Nem kevésbbé csodálkoztak a

japánok is, akik azonban a szokatlan elfogódottságot annak tulajdonították, hogy a gyermeki szívnek okvetlenül így kell sajnálkoznia a másik gyermeken, aki bajba jutott.

Nagynehezen bár, de végre mégis csak megemberelte magát a kis kapitány; erőt vett az érzelmein és szemlesütve, halkan beszélgetni kezdett magyarul a szomorú foglyokkal. A magyar szó persze azoknak is megoldotta addig néma ajkát és csengett-bongott a magyar rónák édes-bús hangja, mintha csak a szegedi tanyák búzavetéséből néhány pacsirta akadt volna fenn a japán cirkáló dróttalan távírójának hálózatában.

Ó, mily szerencse volt rájuk nézve, hogy ez a megható jelenet oly költői lelkű emberek előtt folyt le, mint amilyenek az „Oszaka“ hős katonái voltak. Megértéssel, szeretettel nézték őket, akiknek a szavai és könnyei egy forrásból fakadtak és ismét csak együvé folytak össze.

Amikor aztán a két kis önkéntes szava elfogyott, Muki hirtelen elhatározással a parancsnok felé fordult és vigyázz-állásban várta, hogy az kérdezze.

— Nos, — kérdezte a parancsnok —, kifélék a hadifoglyok s mért nem akarnak sem enni, sem inni? Talán rossz bánásmódot tapasztaltak a mi részünkről?

— Uram, — felelte biztos hangon a kis kapitány —, az önök hadifoglyai magyarok. A bánásmóddal nagyon meg vannak elégedve és azért külön

is köszönetet mondanak. Ami olyan nehézzé teszi a szívüket s amiért éhen-szomjan akarnak elpusztulni, annak egészen más oka van. Azt mondják, hogy könnyen megnyugodnának a sorsukban, ha a franciák, vagy az olaszok fogták volna el őket, mert a franciák és az olaszok a magyar ember szemében idegenek. A japánok és a magyarok azonban rokonok. És most az történik, hogy egyik testvér láncra veri a másikat. A japán testvér beszállítja a magyar testvért az idegenek börtönébe. Hát ez az, ami olyan nagyon fáj a szegény fiúk szívének.

A parancsnok úgy hallgatta a kis kapitány szavait, mintha hirtelen villámcsapás kővé merevítette volna. Még azután is sokáig állt néma mozdulatlanságban, amikor Muki már rég bevégezte mondanivalóját. S amíg a parancsnok fagyos merevsége fel nem engedett, addig a többiek sem mertek megmoccanni, de még csak hangosabb lélekzetet sem venni.

— Hajlandók volnának önök a két hadifoglyot a hajójukra felvenni? — szólalt meg nagysokára az „Oszaka“ parancsnoka olyan hangon, amely úgy hatott, mintha a sírból tört volna fel.

— Igen, — válaszolta Muki keményen s hamarjában kétszer is lélekzetet vett, mert a szíve szilajul kezdett verni, dobolni, zakatolni.

— Megígérhetnék önök szavukra, hogy az első semleges országban, amelyet érintenek, partra teszik ezt a két hadifoglyot?

— Becsületemre ígérem mindnyájunk nevében! — felelte túláradó készséggel a kis kapitány.

— Akkor kérem vissza egy pillanatra a hajójuknak a papírjait. Ezt a két urat ugyanis a spanyol hajón, ahonnan leszedtük őket, úgy mutatták be nekünk, mint spanyol utasokat. Én most utólagosan elfogadom a spanyol hajóskapitány bemondását és sajnálom, hogy akkor kételkedtem benne. Ezennel bevezetem tehát a két spanyol utast a „Herakles“ személylistájába és igazolom őket.

Amíg az „Oszaka“ parancsnoka beszélt, azalatt a keze már el is végezte a hajóokmányon a két fogoly igazolását. Még egy mozdulat s az iratok már vissza is kerültek a kis kapitányhoz, aki kipirult arccal előrelépett és szólásra nyitotta a száját. De nem jött hang az ajkára, sőt egyenes állásában is hirtelen megroppant és szégyenkezve lehajtotta fejét.

Az „Oszaka“ parancsnoka gyorsan hozzálépett, megfogta a kezét s meleg barátsággal kérdezte:

— Mondani akart valamit?

— Igen — felelte a kis kapitány halkan, félénken, mert most minden erősködése ellenére az igazi gyermek elfogódottsága vette hatalmába.

— Mondja, mondja — biztatta jóságosan az „Oszaka“ parancsnoka.

— Igen nagy dolgot akartam mondani, de akkor egyszerre csak úgy éreztem, hogy nem illik, nem

szabad egy ilyen fiatal fiúnak úgy beszélni az „Oszaka“ hatalmas parancsnokával, mintha az vele egyenrangú volna.

— Ó, ha váratlan elhallgatásának csak ez az oka, akkor szóljon bátran, mert egyenesen a kedvem szerint cselekszik, ha megmondja azt, amit mondani akart — válaszolta az „Oszaka“ parancsnoka és bátorításul megszorította a kis kapitány kezét.

— Kérem — kezdte beszédét Muki egy kissé még mindig elfogulva —, az én nagybácsim egy világlátott kereskedő, aki jól ismeri Ázsiának a népeit is. Egyszer arról beszélt nekem, hogy milyen lesz a világ képe ötven vagy száz esztendő mulva. És akkor azt mondta, hogy nem is olyan sok idő mulva a japánnak lesznek a világ első népe. Én megvallom őszintén, kétkedve fogadtam ezt a kijelentést. De most már elhiszem. Egész szívvel hiszem! Hiszem, mert láttam, hogy a japán ember szíve még a háborúban sem keményedik meg. Éljen a felkelő nap országának hősi népe! Éljen az „Oszaka“ nemeslelkű parancsnoka!

Az „Oszaka“ parancsnoka magához ölelte a kis kapitányt, két tenyerével megtapogatta, veregette, majd lekapcsolta szép aranyóráját és Mukinak nyujtotta:

— Fogadja el e felejthetetlenül gyönyörű perc emlékezetére!

— Elfogadom örömmel, boldogan — lelkesedett

Muki —, de arra kérem, hogy cserében ön is fogadjon el tőlem valami emléket.

Az „Oszaka“ parancsnoka nem tiltakozott, mire Muki egy kissé félrefordult, kigombolta a kabátját s annak bélése alól remekművű medaillont húzott ki: a koronás magyar címer volt, oldalt a két fehérszárnyas angyallal, s a címerpajzs talpánál keresztbefektetett nemzetiszínű zászlókkal. A drága kis jószágot megcsókolta, aztán visszagöngyölgette selyempapír-burkába és könnyes szemmel átnyujtotta a parancsnoknak:

— Szíves szeretettel adom oda a legnagyobb kincsemet, bárha az értéke aranyban mérve csekély is. De ez emléknek varázslatos ereje van ám, amely arra kötelezi önt, hogy egy hónapon belül nem nézi meg.

Az „Oszaka“ parancsnoka intett a fejével, hogy tiszteletben tartja a varázslatot, amely a kis kapitány ajándékát előtte még becsesebbé teszi. Több szó nem esett. Némán tisztelegtek, kezetszorítottak s a következő percben a csónak már vitte a két kis önkéntest és Mukit a „Herakles“ felé.

Szegény, szomorú két kis önkéntes. Bámész szemekkel nézték a csodás fiút, aki oly könnyen leszedte őket a japán páncélosról. De vajjon hová viszi őket? Milyen új rabságba? Ők ugyanis semmit sem értettek az egész dologból, mert nem tudtak angolul. Muki pedig még mindig nem árulta el magát előttük.

A „Herakles“-en egyébként már erősen nyugtalankodtak a kis kapitány hosszas távolmaradása miatt. Úgy érezték magukat, mint a csatatéren a vezér nélkül maradt sereg. Még a hangadó Tohány Tamás is őszintén bevallotta, hogy a kis kapitány nélkül egyenesen bemasírozhatnának a legközelebbi fogolytáborba. Annál nagyobb volt tehát az öröm, amikor a japán csónak visszahozta a kis kapitányt s ráadásul még két idegent is, akiken persze mindjárt megismerték a magyar egyenruhát.

Elsőnek a kis kapitány szaladt fel a „Herakles“ fedélzetére és parancsolóan odasúgta az egybegyűlteknek, hogy mukkanni se merjenek. A két önkéntest bevezette a betegszobává átalakított felsőszalónba, rájuk húzta az ajtót, aztán felszaladt a parancsnoki hídra, megindíttatta a gépeket, kibontotta a vitorlákat, s a „Herakles“ teljes erővel, dohogva, fújva, prüszkölve, vitorlás szárnyait pattogtatva nekivágott a Sziciliai-szorosnak, amely Szicilia szigete és az afrikai partok között utat nyit a Földközi-tenger nyugati medencéjébe. A hajó népét pedig majdnem felvetette a kíváncsiság. Nem tudták, hogy örülniök kell-e avagy rettegni valami titokzatos veszedelemtől. Lopva fel-feltekintettek a parancsnoki hídra, de a kis kapitány arcáról semmit sem lehetett leolvasni. Közömbös, nyugodt volt, mintha csak valamelyik dunai propellert kormányozta volna a tabáni megállótól a pesti láncHídfőig.

Amikor aztán a japán cirkáló teljesen eltűnt a láthatár párás légkörében, a kis kapitány villámgyorsan lerohant a parancsnoki hídról, nagy erővel kicsapta a szalón ajtaját, a két kis önkéntest valósággal kiröpítette a fedélzetre és örömében kacagva, sírva kiáltotta:

— Gyertek, fiúk, gyertek, mi is magyarok vagyunk!

A kis kapitány csodálatos kijelentésére legott megnyíltak a lelakatolt szájak, ezrével röpködtek a kérdések, feleletek, hullottak a könnyek és közben úgy összeölelgették, szorongatták egymást, mintha valamennyien édes testvérek lettek volna, akik most tértek haza a világ négy sarkáról.

— Ide a keblemre, adta ilyen-olyan bécsi vérszopója szegény magyar hazámnak! — süvítette Tohány Tamás megfelelő mellbeütésekkel s úgy megropogtatta a boldog Russwurm csontjait, hogy éjszakára aztán hidegvizes borogatást kellett rakni a hadi cselfogásokban járatos úr hátára.

De nemcsak Tohány Tamást ragadta el ily mértéktelenül a boldogság s az öröm heve. Másokkal is megesett, hogy úgy cselekedtek és beszéltek, ahogyan rendes körülmények között senki sem várta volna tőlünk. Csallang tanár úr például homlokon csókolta Tökk Frigyest, a fedélzetmester „kedves ezredesem“-nek szólította Pöhöly Ferkét, Édes Józsiás bor és pohár nélkül „brúdert ivott“ a komákkal, Cselebi pedig, a kis „ideiglenes“ hajóinas,

nyakkendőt cserélt Árpikával örök barátságuk zálogául.

A legtöbb ölelést, meleg kézszorítást, kedves szót természetesen a két kis önkéntes kapta, akiket haladéktalanul ott a fedélzeten át is öltöztettek „spanyol utasok"-hoz illő ruhába, hogy minden kellemetlen meglepetésnek idejében elejét vegyék. Az egyik kalapokért, a másik nadrágokért, a harmadik mellényekért, kabátokért szaladt, aztán húzták, gombolták, ráncigálták, rázták szegényeket, hogy szinte félholtak voltak már, amikor a lázasan buzgólkodók elkészültek a munkájukkal. Azt azonban senki sem vonhatta kétségbe, hogy nem végeztek volna alapos munkát. Hamarosan kisült ugyanis, hogy az egyikre két nadrágot, a másikra pedig két kabátot erőszakoltak oly szorosan, hogy a fölöslegeset bicskával is alig tudták lefejteni róluk.

Ez a kis baleset persze még nagyobbra növelte az emberek jókedvét. A boldog lelkek gondtalanságával kacagtak, ujjongtak, hahotáztak, hogy csak úgy könnyezett a szemük bele. De még ezzel sem volt vége az égi gondviselés kegyességének. A jó Isten erre a napra még egyéb örömet is tartogatott a számukra. A nagy beteg Róbert kapitány állapotában ugyanis olyan kedvező fordulat állott be, amire Csallang tanár úr sem volt elkészülve.

— Megismert! Megismert! Kinyitotta a szemét! Megismert! — dadogta Ufi, a lesoványodott kövér

fiú, miközben a nyári szalonból őrült módjára a kis kapitányhoz rohant.

A legtöbb kézszorítást a két kis önkéntes kapta.

A zajongók legott elnémultak s a kis kapitányt követve, lábujjhegyen egymásután beosontak a szalonba, ahol Róbert kapitány mosolygós arccal és

kedves tekintettel fogadta az érkezőket. Mindenkit megismert. Látszott rajta, hogy szólni, beszélni is akarna, de hang még nem jött az ajkára.

— Az Istenért ne zavarják a beteget! Kifelé, egy-kettőre kifelé! — kiáltotta bosszúsan Csallang tanár úr, aki a váratlan meglepetés hatása alól hamarosan kiszabadította magát s valósággal megrettent arra a gondolatra, hogy ez a túlságos felizgatás megsemmisítheti az ő orvosi tudományának minden jó eredményét. Különösen az ejtette kétségbe, hogy Róbert kapitány erőnek erejével beszélni akart.

— Ne erőlködjék! — ripakodott rá haragosan. — Ha tudna is beszélni, akkor sem volna szabad, amíg én kifejezetten meg nem engedem. Ne gondolkozzék és ne törődjék semmivel se! Egyébként is a kis kapitány olyan jól vezeti az ügyeket, hogy saját maga sem csinálhatná jobban és okosabban. És azt is megtiltom, hogy akárki is a történtek elbeszélésével felizgassa önt. Aztán meg nincs is miért érdeklődnie, mert semmi sem történt. Farsangot játszunk, annyi az egész. Majd idehozom az asztalomat s itt mikroszkópizálok és rajzolgatok. Ezt nézheti. Sőt néhány eddig ismeretlen ázalagról előadást is tartok önnek, hogy ne únja magát. Ez nem fog ártani, sőt az ázalagok határozottan jót fognak tenni önnek. Megértette-e? Engedelmeskedik-e?

Róbert kapitány szeretetreméltó kedvességgel hunyorgatta a szemét, ilyképen jelezvén, hogy mindent megértett és hogy engedelmeskedni fog.

Ezalatt kint a fedélzeten sugárzó arccal jártakkeltek az emberek s egymásnak kellemes újdonságokat sugdostak erről is, arról is, noha egyik sem tudott többet a másiknál.

— Olyan boldogok vagyunk, hogy most néhány kilónyi örömet le lehetne kaparni az arcunkról, tartalékul nehezebb napokra! — jelentette ki Tohány Tamás és ennek bizonyságául háromszor mellbe vágta magát.

— Adjunk hálát annak, aki minden örömnek és boldogságnak kútforrása — mondotta szelíd alázattal a csendesszavú Keszeg András.

És abban a pillanatban mindenkinek mély áhítat szökkent a szeme tükrébe. Szótlanul, hangtalanul imádkoztak. A szent csendességet a gépek tompa dohogása úgy szárnyalta körül, mint az orgonaszó a templomi ájtatosságot. A lemenő nap korongja éppen egy vonalba helyezkedett a hajó fedélzetével s búcsúzkodó sugarai egymással párhuzamosan szaladva futottak be a szalon nyitott ajtaján Ufi fejére. A fényözönben csodálatos káprázattal ragyogott a derék fiú nagy busma-feje. Mindenki őt nézte.

— Ufi eszik a zsebéből! Ufi eszik a zsebéből! — szállt szájról-szájra az örvendetes hír, amely azt a megnyugtató tudatot oltotta a lelkekbe, hogy Róbert kapitány most már kétségtelenül túl van minden veszedelmen.

*

A következő napok meglehetős egyhangúságban teltek el, aminek egyébként mindnyájan szívből örültek, mert további kalandokra egyikőjük sem vágyakozott. Apróbb változásokban azonban így sem volt hiány. Így például Tohány Tamás, mint „afféle vicinális kapitány“, szalonnát falatozott a vezérlő delejtű mellett s a bicsakját szépecskén ottfelejtette az érzékeny műszer mellett. A kormányos nem vette észre a bicskát, amelynek acélpengéje az iránytűt veszedelmesen elhúzta északnyugati irányban. Így történt aztán, hogy a „Herakles“ felkerült Szárdinia déli csücskéhez és utat tévesztve egyenesen a Baleari-szigeteknek tartott. A szerencsétlenségben még az volt a szerencse, hogy Tohány Tamás másnap is meg akarta ismételni a szalonnázást és akkor kitűnt, hogy kedvelt szegedi bicskája eltűnt. Ez a csekélység csodálatosképen annyira lesujtotta a hatalmaskodó embert, hogy többé szavát sem lehetett hallani. Csak később vallotta be, hogy a „jeles“ bicska nagyapai örökség s ezért fekszik oly közel a szívéhez.

Mi sem volt természetesebb, mint hogy a hajó népe őszinte résztvevéssel osztozkodott Tohány Tamás bánatában s addig nem nyugodott, amíg a bicskát elő nem kerítette.

Amikor a kis kapitány meghallotta, hogy a bicska a delejtű mellett hevert, mindjárt sejtette, hogy a hajó kitérült eredeti irányából. A gyorsan elrendelt próba, tudniillik a bicska visszahelyezése és elvevése

a delejtűtől, teljesen igazolta ezt a balsejtelmet. Az egész dologban pedig az volt a legkellemetlenebb, hogy éjjel-nappal borús volt az ég s ennek következtében a kis kapitány nem tudta pontosan megállapítani a hajó földrajzi fekvését. Kétségtelen, hogy a gyakorlott és járatos tengerész könnyen kiköszörülhette volna ezt a csorbát; a kis kapitánynak azonban ezen a téren még egyáltalán nem volt gyakorlata s nem is sikerült neki a hajót a rendes útvonalba terelni.

— Az ön vigyázatlansága következtében egy kissé kacsázni fogunk — magyarázta Muki minden harag nélkül Tohány Tamásnak, aki bűnbánó ábrázattal állt mellette.

A „kacsázás“ pedig azt jelentette, hogy nem egyenes vonalban, hanem némileg cikk-cakkosan haladtak a Gibraltari-szoros felé s olykor-olykor annyira megközelítették az afrikai partokat, hogy a távcsővel tisztán kivehették Alger, Oran, majd Melilla körrajzát. Melilla alól aztán a kormányos túlbuzgósága következtében a nyilt Malagai-öbölbe kerültek. Ez a kacsázás persze tetemes időveszteséggel járt; annyi hasznuk azonban mégis volt belőle, hogy a szemfüles francia őrhajókat szerencsésen kijátszották. És akárhogy vesszük is a dolgot, ezt a megkönnyebbülést Tohány Tamás bicskájának köszönhették, mert a rendes útvonalon néhányszor biztosan kivallatták volna őket a franciák. S vajjon úgy viselkedtek volna azok is, mint a finom-

lelkű, udvarias japánok? Erre a kérdésre még utólag is megborzongott a kis kapitány háta s hálás szívvel gondolt Tohány Tamás bicskájára.

A Malagai-öbölből már csak egy ugrás volt a Gibraltári-szoros, amelyen túl, úgy hitték, komolyabb veszély már egyáltalán nem fenyegetheti a „Herakles“-t. Ebben a hitükben azonban erősen megcsalatkoztak. A Gibraltári-erőd alatt ugyanis egy angol torpedóvadász állta útjukat s a „Herakles“-t betessékelte a kikötőbe, amely zsúfolva volt kereskedelmi és hadihajókkal. Tohány Tamás a kis kapitány utasítása szerint azonnal jelentkezett a kikötő parancsnokánál (természetesen vele ment a kis kapitány is mint tolmács) és keményen tiltakozott a feltartóztatás ellen, mert neki határidőre kell szállítani a rakományát s máris több napos késésben van. Erre megmagyarázták neki, hogy a kereskedelmi hajókat éppen azért tartották fel és gyüjtötték össze az erőd kikötőjében, hogy megóvják őket a biztos pusztulástól. A Gibraltári-szoroson túl ugyanis az Atlanti-óceán föl egészen Anglia legészakibb fokáig telve van német tengeralattjárókkal, amelyek naponként csapatostul süllyesztik el a védtelen teher- és személyszállító hajókat. A hadvezetőség úgy akar gátat vetni ennek a rettenetes kártevésnek, hogy a polgári hajókat is felfegyverzi és ezenfelül hadihajókból minden nagyobb csoport mellé kísérő menetet ad. Az első ilyen kísérő menet holnap fog elindulni a Gibraltári-erőd kikötőjéből.

Igyekezzék tehát a „Herakles“ is bejutni ebbe a menetbe, mert ha kimarad, úgy legalább is 8—10 napig kell várakoznia, amíg a következő menetet összeállítják.

— Mit kell hát csinálnunk? — kérdezte Tohány Tamás a kis kapitány utasítása szerint.

— Reggelig egy alkalmatos ágyút kell felszerelni a hajójuk orrára, és akkor az ágyú kiszolgálására kapnak tőlem két tüzért egészen Londonig. Londonban a tüzérek kiszállanak, az ágyú pedig a lőszerkészlettel együtt az önöké marad.

— De hol szerezzünk mi egy „alkalmatos“ ágyút? — kérdezte Tohány Tamás a helyzethez illő álmélkodással.

— Az ágyút és a szükséges lőszert mi adjuk, mi gondoskodunk a felszerelésről is, önök pedig megfizetik a költségeket, amely össze-vissza 500 font sterlinget tesz ki.

— De hiszen mi nem tudunk ilyen rengeteg pénzt fizetni!? Nincs rá semmiféle fedezetünk se!

— Akkor majd a görög kormány számlájára szereljük fel a hajójukat. — felelte közömbösen a parancsnok.

— Azt nem bánom, a görög kormány számlájára lehet, sőt meg is toldhatjuk valamivel azon a címen, hogy a munkát gyorsan kellett elvégezni. Mert az a fő, hogy mi holnap tovább mehessünk, — mondotta Tohány Tamás főúri könnyedséggel a görög kormány számlájára.

— Természetesen, a dolog sürgőssége magával hozza az 500 font meggyarapodását, — jelentette ki a parancsnok olyan nyomatékkal, mintha nem a Gibraltári-kikötő, hanem valamelyik londoni kereskedőház főnöke lett volna.

Ez a dolog tehát úgy intéződött el, hogy a parancsnok is tökéletesen meg volt vele elégedve és a „Herakles“ népe is. Hogy aztán a görög kormány milyen képpel és orral fogja az 500—600 fontot aranyban kifizetni, avagy egyáltalán hajlandó lesz-e kifizetni, azzal bizony senki sem törődött.

Az ágyúk felszerelése, a kísérő menet összeállítása, az őrült sietség, kapkodás, amely még éjtszaka sem szünetelt, mind nagyon jó volt arra, hogy a „Herakles“ a szokásos vizsgálatot könnyen megússza. A hajó átkutatása, az igazolás, a névsorolvasás még csak szóba sem került. A hajó papírjait úgy látta el a hivatalos bélyegzővel az ellenőrző tiszt, hogy még csak fel sem ment a „Herakles“ fedélzetére.

— Ezekk azz angollokk is jó gyerrekkekk! — ropogtatta Russwurm őszinte megelégedéssel.

A kísérő menet másnap reggel csakugyan elindult. Csúnya esős idő volt. A hegyből, amelyen az angoloknak bevehetetlen erőssége fekszik, úgyszólván semmit sem láttak. De könnyen megvigasztalódhattak, mert magából a várból szép időben sem láthattak volna többet. A csodálatos erősség ugyanis mélyen bele van vésve a hegy sziklatömb-

jébe és kívülről semmi sem árulja el, hogy ezer ágyú torka ásít le a tengerszoros szűk medrére. Itt talán még a halak is csak az angolok engedelmével járhatnak-kelhetnek az Atlanti-óceánból a Földközi-tengerbe és vissza.

— Ezt a fontos pontot — magyarázta a kis kapitány a körülötte állóknak — 1704-ben foglalták el az angolok a spanyoloktól, akik azóta néhányszor megpróbálták már visszaszerezni, de minden eredmény nélkül. Ezt a helyet méltán nevezik az angol világhatalom egyik sarkkövének, mert ezek a kopasz sziklák a Földközi-tenger feletti uralmat jelentik.

Ilyenféle magyarázatokra most már bőven jutott ideje a kis kapitánynak, mert a kísérő menetben nem kellett törődnie a hajó irányításával. Csak mentek, mentek, mint a birkanyáj a kolompos kos után. Elől két nagyobbszabású csatahajó haladt egész raj torpedónaszád kíséretében, két oldalt s hátul hasonlóképen csatahajók és torpedónaszádok őrködtek, középütt pedig valami 40—50 polgári hajó szelte a vizet a legnagyobb tarkaságban. Vitorlások, gőzösök, piszkos szénhajók, hófehér személyszállítók s kopott halászbárkák, kicsinyek és nagyok minden sorrend nélkül és szétszóródva akkora vízfelületen, hogy szabad szemmel szinte be sem lehetett tekinteni az egészet.

A kis kapitány, aki a haditengerészetet csak a fiumei rakpart széléről ismerte, tehát az efféle dol-

gokban teljesen tapasztalatlan volt, egyszerű gyermeki eszével is úgy találta, hogy a legkisebb ijedtség is szörnyű zavart fog előidézni ebben a tarka társaságban, amelyet a Gibraltári-kikötőben koholt rémhírekkel már egyébként is megfélemlítettek. Ezért aztán mindenképen arra törekedett, hogy a „Herakles"-t lehetőleg a kísérő menet szélén tartsa. Arra számított ugyanis, hogy veszedelem esetén a menet széléből könnyen kibontakozhatik, és önállóan folytathatják az útjukat. Az önállóságnak pedig nélkülözhetetlen kelléke, hogy a hajó parancsnoka mindig tudja, hol s merre járnak. A kis kapitány nem is mulasztotta el ezt a fontos teendőt. Amikor a Giblartári-szoroson át kijutottak az Atlanti-óceánba, legott abbahagyta a magyarázgatást, felment a parancsnoki hídra és folytonosan számolt, rajzolt, írt, mért, csaknem kilométernyi pontossággal megjelölvén a térképen a menet útját.

A menet meglehetős lassúsággal haladt, úgyhogy csak harmadnapon érték el azt a szélességi kört, amelyen Vigo, Spanyolország legjobb atlanti kikötője fekszik. Már-már úgy látszott, hogy a kis kapitány szorgossága teljesen fölösleges erőpocsékolás, mert a jól védett menetet nem merik a német tengeralattjárók megtámadni. Sőt az egymással könnyen érintkező hajókon szárnyra kelt már az a csúnya rágalom is, hogy nincsenek is német tengeralattjárók a déli vizeken, csak az angolok találták ki az egész mesét, hogy a Gibraltári-erőd elavult

ágyúit jó pénzen szövetségeseik nyakába sózhassák. Hogy ebben a csúnya rágalomban mi volt az igaz és mi a hazugság, az kizárólag az angolokra és szövetségeseikre tartozik, de annyi bizonyos, hogy a déli vizekre is ellátogatott néhány német tengeralattjáró, amiről hamarosan meggyőződtek a rágalom terjesztői is.

Kora hajnalban, napfelkelte előtt történt, amikor az éjtszaka sötétsége éppen búcsúzkodott az óceán megvilágosodó vízétől, hogy rémes csattanás verte fel a kísérő menet gondtalanul alvó népét. Az egyik csatahajó a levegőbe repült. Amit a kis kapitány annyi előrelátó okossággal megsejtett, az most sajnálatraméltó pontossággal bekövetkezett. Mindenki elvesztette a fejét. Az egyik hajó megállt, a másik visszafordult, némelyek oldalt igyekeztek kitörni, a szélsők meg a középen akartak védelmet keresni. A félhomályban s ijedtségükben a parancsnokok rosszul irányították a kormányosokat, a kormányosok viszont a helyes parancsot is hibásan hajtották végre s a céltalanul kavargó hajókat egymásnak vitték. Jajveszékelés, ordítozás, a vészkürtök idegtépő bőgése, a gépfegyverek ugató kattogása s közben egy-egy süketítő ágyúszó váltották fel a pirkadó hajnal előbb még édesen altató csendjét.

De ez még csak a kezdet volt. A zűrzavar még nagyobbra nőtt, amikor a menet közepén is tűzoszlap csapott fel a tenger mélyéből a mennydörgést százszorosan felülmúló robajjal és hatalmas, ro-

mokkal telt szérűt hagyott maga után az egymás hegyén-hátán szorongó polgári hajók között. Közben a nap is felkelt, ám tisztán látni még mindig nem lehetett, mert vastag füstfátyol borult az egész menetre. És akkor minden oldalról újabb vészkiáltások, gazdátlan parancsok hangzottak fel:

— Periszkópok! Periszkópok! A német tengeralattjárók itt vannak közöttünk! Lőjjétek a periszkópokat!

A vízből tényleg fekete csövek bukkantak fel nagy üvegszemekkel s ezekre aztán őrületes gyorsasággal tüzelni kezdtek a polgári hajókra kirendelt tüzérek. Tüzeltek, de milyen eredménnyel! A füstfelhőben egymást lövöldözték össze. Néhány hajó lángba borult, mások elsüllyedtek s a tenger megtelt fuldokló, segítségért kiáltozó emberekkel.

A kis kapitány a saját eszére hallgatva, mind oldalabbra és oldalabbra vitte a „Herakles"-t s ilyképen sikerült neki az őrült lövöldözés megindulásakor a veszedelmes menetből kisiklani. A maguk „háborús részét" azonban még így is kikapták. A „Herakles" orra ugyanis egy pillanatra a periszkópoknak szánt gépfegyvertűzbe került és a két angol tüzér megsebesült.

— Ti legalább most már nem tesztek kárt a többiekben! — mormogta dühösen Pöhöly Ferke a pipája mellől és a sebesülteket védettebb helyre húzta, hogy bekötözze őket. De jóformán még hozzá sem fogott a munkájához, amikor már megérkezett

a második háborús ajándék is: egy eltévedt gránát oldalba találta a „Herakles“-t éppen a vízvonalon. A kemény acéllöveg természetesen könnyedén átütötte a hajó falát és utána a belső rekesztéket is, több kárt azonban nem tett. Megakadt a hajó belsejében felhalmozott szénben és — nem robbant fel!

De annyi szerencsés véletlen mellett sem lehetett a bajt félvállról venni, mert a rés a hajó minden libbenésénél víz alá került s így néhány óra éppen elegendő lett volna arra, hogy a „Herakles“ a tenger fenekére kerüljön. Ettől a veszedelemtől azonban egyelőre nem kellett tartani, mert a „Herakles“-nek a tengerészei dologértő emberek voltak, amilyenekkel abban az időben igazán kevés kereskedelmi hajó dicsekedhetett. Andersen bácsi, Tom, a csónakmester és a nagyerejű főkormányos azonnal lerohantak a hajó gyomrába, a szenet a kellő helyen félrehányták, a rést szabaddá tették és a forró szurokban áztatott kenderkóccal az egész rekesztéket kitömték. Ezzel egyidejűleg a vitorlamester a fel nem robbant gránátot kiásta a szénből és a tengerbe dobta.

Mindez természetesen nem ment olyan könnyedén s olyan gyorsan, mint ahogyan azt egy „szárazföldi patkány“ kényelmes karosszékben ülve elképzelheti. Közben ugyanis a komáknak bőséges idejük volt rá, hogy egy szerencsétlen fuldoklót kimentsenek, akit a tengeráram roncsokkal együtt a „Herakles“ mellé sodort.

— Tom, — kérdezte komoly méltósággal a fedélzetmestert a kis kapitány — hány napig bízhatunk a tömésben és a megroncsolódott oldalpalánkzat ellenállásában?

— Ameddig nem lesz vihar, kapitányom, — felelte katonás rövidséggel Tom.

— Akkor hát nem bízzuk magunkat a véletlenre, hanem betérünk a vigoi kikötőbe, ahol a londoni „Atlantic“ hajógyárnak kitünően működő fióktelepe van. Úgy számítom, hogy estig kényelmesen elérhetjük a kikötőt, ha a gépek teljes erővel működhetnek.

— A tömés ezen a rövid úton a leggyorsabb iramot is kiállja.

— Köszönöm, — válaszolta udvariasan a kis kapitány és intett a kezével, hogy több mondanivalója nincs a fedélzetmester számára.

A „Herakles“ kormánylapátja a kis kapitány rendelkezése következtében legott balra csapódott s a hajó orra egy teljes negyedfordulatot rajzolva a víz tükrére, egyenesen keleti irányban kezdte szántani az Óceán hátát.

A kis kapitány csak most, amikor már tisztességes messzeségben tudta maga mögött a gyászos csatateret, csak most próbált egy kissé szabadabban lélekzeni, mert mindeddig a hajójuk megmentésén kívül gondolni sem akart egyébre. Levette a sapkáját és megtörülközött. A keze reszketett, mint a szellőben a nyárfalevél. Kigombolta a kabátját, mert a

szíve is nagy erővel dobogott. De nem is volt csoda, ha kiverte a hideg verejték, ha reszketett a keze, ha dobolt a szíve, hiszen az ijesztőbbnél ijesztőbb események oly rohamosan halmozódtak egymásra, hogy a vasból szőtt idegzetet is megrázták. Tomnak is kipirosodott az arca, a többieknek is verejtékezett a homloka s csak éppen Pöhöly Ferke volt az, aki egyazon nyugalommal szívta a pipáját a legválságosabb pillanatokban is. Hja, ő ennél különb „zenét" is hallott már az olasz fronton!

A „Herakles" elfutásával a csata még nem ért véget. Az őrületes ágyúzást akkor is jól hallották, amikor a kísérő menetből szabadszemmel már semmit sem láttak. A kis kapitány azonban a távcsövön keresztül az utolsó percig figyelemmel kísérte a szörnyű küzdelmet s úgy tetszett neki, mintha a füsttengerben elválaszthatatlanul összegabalyodott polgári hajók együttesen lángbaborultak volna. Viszont a menetet biztosító hadihajóknak a nyomát sem tudta felfedezni. Azok valószínűleg tanácsosabbnak tartották, ha elhúzódnak illendő távolságba a veszedelmes helytől és szomorú sorsukra bízzák a menthetetlen polgári hajókat.

Lassanként elhalt az ágyúszó is és az emberek szívébe kezdett visszatérni a nyugalom mindennél becsesebb érzése. Megeredt a szó, a beszélgetés, hiszen a kiállott izgalmakkal kapcsolatban mindenkinek volt valami mondanivalója. A kis kapitány is átadta a helyét a parancsnoki hídon Tomnak, maga pedig

leszállt a „nép“ közé, hogy résztvegyen az események együttes megbeszélésében. Ebből az „együttes“ megbeszélésből azonban semmi sem lett, mert alighogy lelépett a fedélzetre, mindjárt észrevette az árboc tövében fekvő „megmentett“-et.

— Hát ez kicsoda? — kérdezte megdöbbenve, mert azokban a válságos percekben egészen elkerülte a figyelmét a komák életmentő munkálkodása.

— Mi húztuk ki a vízből, — válaszolta szerénykedve Csonka Gergő — a Ferke pedig életet dörzsölt bele. Azóta úgy alszik az istenadta, mint meleg kuckóban a bunda.

— De hiszen ez német tengerész! Nézzék csak a jelzést a karján: U. S. 27. Ami annyit jelent, hogy a 27-es számú német tengeralattjáróról való! — magyarázta izgatott hangon a kis kapitány.

— Ah! Ah! — hüledeztek a többiek nagy álmélkodással s egyik-másik mindjárt le is hajolt a kihalászott emberhez és kézzelfoghatóan igyekezett meggyőződést szerezni magának az „U. S. 27.“ valóságához.

Akármilyen mélyen aludt is a szerencsétlen flótás, ezt a csiklandozó tapogatást nem bírhatta ki sokáig. Fölébredt s csodálkozó tekintete először a görög zászlón akadt meg, amely egyszerre életre keltette benne eltompult emlékezőképességét.

— Önök görögök?! — suttogta nagy megkönnyebbüléssel.

— Igen, igen, görögök vagyunk, — válaszolta valaki megnyugtató nyájassággal.

— Akkor hát örvendeznem kellene, hogy idejutottam. Az önök királynéja ugyanis a mi császárunk nővére s erről nem feledkezhetnek meg a görögök, ha kényszerűségből az ellenségeinkhez csatlakoztak is.

Most a kis kapitány lépett elő s komoly, de barátságos hangon így szólt:

— Ön azt hiszi, hogy jó helyre jutott. Erre én, mint a hajó parancsnoka, azt felelem, hogy sokkal jobb helyre jutott, mint ahogy hiszi. Néhány óra mulva elérjük a vigoi kikötőt s ön szabadon elmehet, amerre tetszik. Egyébként már most is teljesen szabadnak érezheti magát.

— Vigoban?! Oh, akárcsak a tenyeremet, úgy ismerem a vigoi kikötőt. Három kereskedelmi hajónk vesztegel a kedves öbölben s mi rendesen onnan frissítettük fel a konyhánkat! — örvendezett nagyobb hangra kapva a megmentett, miközben Pöhöly Ferke segítségével feltápászkodott, aki a német katonát, mint hősies bajtársát, feltűnő gyengédséggel kezelte. — Kérem, — vette fel a szót némi szünet után és igyekezett katonásan meghajolni a fiatal parancsnok előtt — lelkem mélyéből köszönöm a szíves bánásmódot és végtelenül szegénynek érzem magamat, hogy ennyi jósággal szemben csak üres szavakkal fejezhetem ki hálámat.

— Nos, ebben a tekintetben kisegíthetem önt a

zavarából, mert olyan valamivel rendelkezik, amivel igazán nagy örömet szerezhetne nekünk, — mondotta félig tréfásan a kis kapitány.

— Az életemmel is szolgálhatok, ha parancsolják — vágta ki őszinte lelkesedéssel az „U. S. 27.“ fia.

— Hát, hát — akadozott a kis kapitány, mintha már röstelné is a dolgot — mondjon el nekünk a mai csatából annyit, amennyivel még nem sérti meg katonai hűségét.

— A legnagyobb készséggel, — válaszolta a megmentett, mély lélekzetet véve.

— De egyre mégis meg kell kérnem önöket: ne adják a hír szárnyára elbeszélésemet. Mert bár világos, hogy katonai titkokat nem fogok elárulni, de az ellenség a jelentéktelennek látszó szóból is fegyvert kovácsolhat ellenünk.

— Könnyű szívvel megígérhetem, hogy minden szó köztünk fog maradni, — nyugtatta meg a kis kapitány.

— Kérem, — kezdte szőni-fonni a beszéd fonalát a megmentett — úgy történt az, hogy mi itt Vigo magasságában pontosan értesültünk a menet elindulásáról, sőt úgy a polgári, mint a kísérő hadihajók számáról is. Hogy hogyan értesültünk? Ez már nehéz katonai titok. Szóval, teljesen felkészülve vártuk önöket. A magunk dolgát aztán úgy intéztük, hogy a hajnalodást megelőző sötétségben kerüljünk érintkezésbe a menettel, mert a tervünkhöz sötétség is kellett és mindjárt rá bizonytalan világosság is. A

sötétség arra kellett, hogy a menet elé a kellő időben aknákat helyezzünk el, a bizonytalan világosság

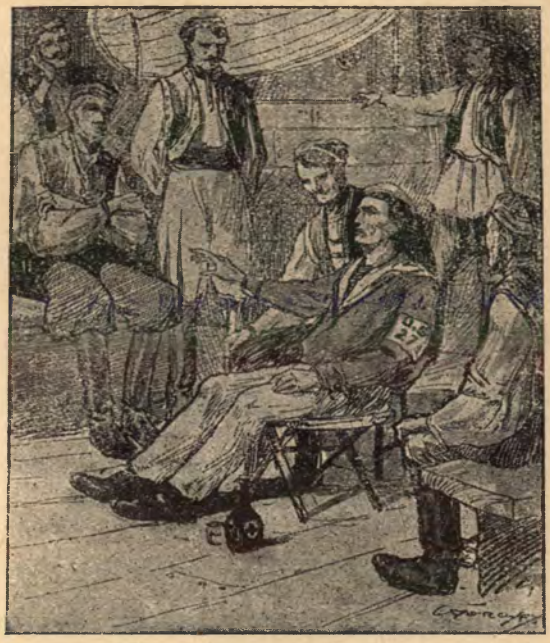

Az „U. S. 27." megmentett fia beszélni kezd.

pedig azért, hogy a menet belsejébe belopott ál-periszkópok felfordulást csináljanak.

— Miféle ál-periszkópok? — kérdezték megdöbbenve többen is.

— A dolog igen egyszerű, — válaszolta moso-

lyogva a megmentett. — Az ál-periszkóp nem egyéb, mint periszkóp tengeralattjáró nélkül. Ezt azért eszeltük ki, hogy az ellenséget megtévesszük. Külsejére nézve éppen olyan, mint az igazi periszkóp. A viselkedése is éppen olyan. Az alsó végén egy kis óraszerkezet van, amely megfelelő időközökben kiemeli a vízből, majd meg visszasüllyeszti. Támadáskor egész csapat ilyen ál-periszkópot helyezünk el, hogy az ellenség ne tudja, melyik az igazi periszkóp. Persze őrülten lövöldözik mindahányat. Vagyontérő lőszert pocsékolnak el s azalatt az igazi periszkóp nyugodtan végzi a munkáját.

— Millen cselfogáss! S eztt nemm énn talláltamm kki! — kiáltott fel sértődötten Russwurm.

— S az angolok ezt nem tudják? — kérdezte a kis kapitány.

— Éppen olyan jól tudják, mint én, de nem tudnak védekezni ellene. Az ütközet hevében nincs idő arra, hogy a periszkópokat külön megfigyelés tárgyává tegyék. Haladéktalanul lőni kell valamenynyit, mert a hamisak között ott lehet az igazi is.

— Akkor hát önök nem annyi tengeralattjáróval támadtak meg bennünket, mint ahány periszkóp a menetben felbukkant?

— Szó sincs róla. A támadást egyedül az „U. S. 27.“ hajtotta végre, amely az aknák elhelyezése után, ami még a sötétség leple alatt történt, tisztességes távolságra visszahúzódott. Ránk nézve a legnehezebb s a legveszélyesebb feladat csak most kö-

vetkezett: az ál-periszkópok bevitele a menetbe az első robbanások után, amikor éppen hajnalodni kezd. Ezt a munkát nem a tengeralattjáró végezte. Erre én vállalkoztam harmadmagammal. Hogy milyen eszközökkel? Erre már nem válaszolhatok. Elégedjenek meg azzal, hogy az ilyen vállalkozásokról nem szokott visszatérni az ember. Az, hogy én itt vagyok, a legnagyobb csoda. Bajtársaim a szemem láttára pusztultak el. Engem is eltemettek az égő hajóroncsok s fogalmam sincs róla, hogy miképen jutottam ide. De ez mellékes. A fődolog az, hogy a támadás nagyszerűen sikerült. Higyjék el, hogy a roppant kárt és az elpusztult embereket szívem mélyéből sajnálom, de mi a hazánkat védelmezzük. A haza pedig mindennél értékesebb és drágább.

A megmentett elhallgatott. Fiatal arca, melyet a korai öregség barázdái sűrűn beráncoltak, egy pillanatra megrebbent és cserepes, sovány bőrén két könnycsepp gördült végig. Mindenki elhallgatott. A szívek csordultig megteltek a legnemesebb emberi érzéssel: a tiszta honszeretettel, amely minden áldozatra kész a legkisebb jutalom várása nélkül.

III.

A kellemetlen rokon.

A „Herakles“ alkonyat előtt szerencsésen elérte a vigoi kikötőt, ahol még mitsem tudtak a szerencsétlen tengeri ütközetről. A hír azonban az első felvilá-

gosító szó után olyan gyorsan elterjedt, hogy alig egy óra mulva a kíváncsiskodók ezrei tolongtak a rakparton, hogy újabb részleteket tudjanak meg a „Herakles“ embereitől. De a „Herakles“ emberei a kis kapitány szigorú rendelete szerint „csak görögül“ beszéltek, azaz magyarul s abból a vigoiak egy mukkot sem értettek meg. A kis kapitánynak egyébként sem volt kedvére való ez az eleven érdeklődés. Attól félt, hogy a hírlapok útján az egész világ figyelme a „Herakles“-re terelődik s a nagy nyilvánosság előtt előbb-utóbb napfényre kerül a cselfogás. Azon volt tehát, hogy a hajó sérüléseit minél gyorsabban rendbehozzák. Sikerült is neki hamarosan megegyezni az „Atlantic“ hajógyár főnökével s a munkások még az éjszaka folyamán hozzáfogtak a „Herakles“ foltozásához.

— Aztán nyugodt lélekkel rábízhatjuk magunkat az Óceánra? — kérdezte a kis kapitány a hajógyár mérnökét.

— Csak annyit mondhatok, hogy jobb lesz, mint újkorában. Az összeroncsolt rekeszték kívül s belül páncélburkolatot kap s a kettétört bókonyt egész hosszában acélbókonnyal cseréljük ki, — felelte büszke önérzettel a mérnök.

— S mikor indulhatunk? — érdeklődött tovább a kis kapitány, mert őt főképen ez érdekelte.

— Holnapután reggel.

— Hamarabb semmiesetre sem?

— Teljesen lehetetlen. Az embereink így is éjjel-nappal dolgozni fognak s többet már nem állíthatunk munkába, mert nem férnek el egymástól.

— Köszönöm, — válaszolta gondterhesen a kis kapitány, mert tele volt rossz sejtelmekkel. Tudta, hogy a táviró széthordta már az egész világba a szerencsétlen tengeri csata hírét és azt is, hogy a „Herakles“ súlyos sérüléssel a vigoi kikötőbe menekült. El lehetnek tehát készülve rá, hogy holnap már úgy ellepik őket az ujságírók, mint a cukrot a legyek.

Holnap?! A kis kapitány egy kissé elszámította magát. Még alig tették meg az első kalapácsütéseket a munkások, máris négy ujságíró jelentkezett s egy óra mulva már a vigoi rikkancsok tele torokkal üvöltötték: „Szenzációs rendkívüli kiadás! Ötven német tengeralattjáró küzdelme az angolok atlanti hajórajával! 157 hajóegység elsüllyedt, harmincezren a tengerbe fúltak! Egy megsérült görög hajó a vigoi kikötőbe menekült! A neve „Herakles“, a kapitánya Akrotronisz Alexander! Oldalba lőtték, de nem a kapitányt, hanem a „Herakles“-t! Rémes szenzáció! Hamar, amíg el nem fogy! Tessék! Tessék!“

Ujságírók, hatósági személyek, a kikötőben pihenő angol és francia hajók parancsnokai egymás hegyén-hátán nyomakodtak a „Herakles“ fedélzetére s a kis kapitány, ha száz torka lett volna is, akkor sem tudott volna a feléje zúduló kérdésekre válaszolni.

Végül is úgy segített magán, hogy Tohány Tamással, mint a hajó kapitányával, minden idegent leöklöztetett a fedélzetről. Aztán a következő cím alatt: *A „Herakles“ kapitányának hivatalos és kimerítő jelentése a Vigo magasságában lefolyt tengeri csatáról* — gyorsan papírra vetette mindazt, amit a nyilvánosság számára elmondani tanácsosnak tartott. Ezt azonnal elvitte a vigoi ujság nyomdájába, ezer példányban kinyomatta s átadta Tohány Tamásnak, hogy az érdeklődőknek darabját egy aranyért árusítsa, de további tudakozódás céljából senkit se eresszen hozzá.

Megvirradt már, amikor a kis kapitány az úgynevezett legsürgősebb dolgokat elintézte. Egyébként a többiek sem aludtak valami sokat. A munkások oly rettenetes kalapácsolást csaptak, hogy csak az tudta lehúnyni a szemét, aki vattát dugott a fülébe. Csallang tanár úr Róbert kapitány fejét is többszörösen bebónyálta, de annak ellenére is látszott a betegen, hogy sokat szenved. A kis kapitány azonban tudni sem akart arról, hogy ideiglenesen valamelyik közeli szállóban helyezzék el. Valósággal félt a szárazföldtől s ebben a tekintetben nem lehetett őt semmiképen sem megnyugtatni. De nemcsak a rosszul eltöltött éjszaka hangolta le a „Herakles“ népét, hanem a két kis önkéntes távozása is. Nagyon megszerették a derék fiúkat s azok is erőnek-erejével maradni akartak, a kis kapitány azonban úgy rendelkezett, hogy legkésőbb virradatkor okvetlenül

hagyják el a hajót. Szavát adta a japán cirkáló parancsnokának, hogy az első semleges kikötőben, amelyet érinteni fognak, partra teszi őket. Ezt a becsületszót csűrés-csavarás nélkül be kell váltani. Ellátta hát őket ruhával, pénzzel s útjukra bocsátotta a szomorú árvákat.

— S mi lesz a németünkkel? — kérdezte Tohány Tamás.

— Az ő ittléte továbbra is titokban marad. Senkinek sem szabad tudomást venni arról, hogy az „U. S. 27.“ egyik emberét kihalásztuk, — mondotta szigorú komolysággal a kis kapitány. — Most pedig megyek s lepihenek egy kicsit, ha szíves lesz ön magára vállalni a felelősséget, hogy azalatt idegent nem ereszt fel a fedélzetre.

— Szívesen vállalom! — kiáltotta Tohány Tamás harcias elszánással s nagyobb megnyugtatás kedvéért néhányszor mellbevágta magát.

Tohány Tamás harcias elszánására valóban szükség is volt. A tegnap este világgá röpített sürgönyök hatása nem maradt el. A hajnali vonatok már egész csapat ujságírót hoztak, akiknek száma óráról-órára növekedett s mindegyik valami egészen különleges hírt szeretett volna megtudni a „Herakles“ embereitől. Tohány Tamás azonban keményen megállta a helyét. Lármás görög kiabálás kíséretében visszaverte a tolakodókat, akik közül a legvakmerőbb a fedélzet korlátjáról a tengerbe pottyant. Ez a baleset egy kissé lelohasztotta a hírszomjas urakat.

Azzal a kísérletezésükkel legalább is felhagytak, hogy a csónakokból létrák segítségével lopakodjanak fel a fedélzetre.

Körülbelül tíz órára a kis kapitány is kipihente magát. De ez nem jelentett megkönnyebbülést Tohány Tamásnak, mert a kis kapitánynak a városban egynémely hivatalos dolgot kellett elintéznie a holnap reggeli indulásukkal kapcsolatban. Továbbá arról is bizonyítványt kellett szereznie, hogy azt a két megsebesült tüzért, akiket a Gibraltári kikötőben helyeztek el a „Herakles“ fedélzetén, beszállította a vigoi kórházba. Tohány Tamás tehát nem tudott szabadulni megtisztelő megbizatásától, noha erősen únta már s mi tűrés-tagadás, a torka sem bírta már a kiabálást. Hosszú kecsegeorrával kedvetlenül tapogatódzott a levegőben, vajjon nem mutatkozik-e valahol valami segítség. És mutatkozott. A középső véka szögletes nyílásában a Russwurm feje bukkant fel.

— Ah, erről egészen megfeledkeztem! Ide, ide, ilyen-olyan bécsi vérszopója szegény magyar hazámnak! — üvöltötte diadalittasan Tohány Tamás.

Russwurm természetesen a legnagyobb készséggel engedelmeskedett az ő mesebeli nábobjának és hűségesen segített neki az ujságírók riogatásában. Sőt a Russwurm furfangos agyában hamarosan olyan mentő ötlet támadt, mely csaknem teljesen megszabadította őket a fáradhatatlan tolakodóktól. A parti gyermekjáték-áruházban ugyanis egy csomó kerep-

lőt vásárolt s azután minden kérdésre olymódon válaszoltak, hogy a szerencsétlen érdeklődőknek jobbról is, balról is fülébe kerepeltek. Ez hatott. A félig megsiketült hírkovácsok bosszankodva és szégyenkezve eloldalogtak. A rakpart azonban csak nem akart meglevegősödni. Minden órában új vonat érkezett új emberekkel, akik az el-ellankadó ostromot ismét lángra lobbantották. Hanem hát a kereplőkkel szemben a pihent erők is gyorsan kimerültek. Russwurm haditalálmánya teljes győzelmet aratott.

— Ide a keblemre, adta ilyen-olyan bécsi piócája szegény magyar hazámnak! — dörögte őszinte lelkesedéssel Tohány Tamás és magához ölelte a bécsi urat.

Éppen ebben a pillanatban új alak jelent meg a rakparton. Rövidlábú, hosszú derekú, szögletes-fejű emberke volt, bozontos hajjal, még bozontosabb szakállal, melyből két aprócska, folytonosan könnyező szem kandikált ki és egy húsos, borvirágos, vörös orr, a hegyén külön kis vulkánnal, amelyen néhány jól fejlett serteszálat lengetett az Óceán hűs szellője. Nagyon siethetett a Mindenhatónak ez a csodálatos teremtménye, mert a körülötte állók arcát irgalmatlanul telefujta ziháló tüdejének vastag borgőzével. El is kotródtak mellőle úgy, hogy egész kényelmesen letelepedhetett arra a vasbakkra, amelyre a „Herakles“ egyik sodronykötelének nyaklója csavarodott. Aztán előhúzta lepedőszerű csíkos, tarka zsebkendőjét s miközben a fejéről szakadó izzadságot felitat-

gatta, szemügyre vette a hirhedt hajót. A görögruhás alakok láttára akkora mosoly fakadt az ajkán, hogy a szájszélei a két füléig húzódtak, az orrhegyén a kis vulkán ünnepies kék színbe öltözött s rajta a sörteszálak mint diadalmi kopják verődtek össze. Amikor annyira lecsillapodott a zihálása, hogy a torkát beszédre is használhatta, két tenyeréből a szája elé tölcsért formált és rekedtes hangon kiabálni kezdett:

— Hoplala, hoplala! Kik vagytok, honfiak? Ki a kapitánytok? Csakugyan Akrotronisz Alexander a kapitánytok? Hoplala, hoplala! Én vagyok a kedves nagybácsija, Akrotronisz Alexisz, a Lexi bácsi, a madridi konzul! Hoplala, hoplala!

A derült égből a villámcsapás nem rémíthette volna meg jobban Tohány Tamást, mint „Lexi bácsi“ rekedtes kiáltozása. Az erőszakos, hatalmaskodó ember teljesen elvesztette a fejét. Hebegett, kapkodott, az arca elfehéredett s végül is kénytelen volt belekapaszkodni Russwurmba, hogy el ne vágódjék.

— Mih azz?! Mih azaz?! — tudakolta Russwurm ijedten, de egyébként végtelen büszkeség töltötte el, hogy a nábob az ő vállára nehezedett.

— Végünk van! Megnyílt alattunk a föld, hogy elnyeljen bennünket hajóstul, mindenestül! S ráadásul még a kis kapitány sincs itt! — hebegte kísértetiesen Tohány Tamás.

— Deh hátt mih történtt? — faggatta türelmetlenül Russwurm.

— Tudja meg, hogy az a görcs-ember, aki a partról felkiabál, görögül kiabál. Igazi görög. A madridi görög konzul. Az igazi Akrotoniusz Alexander nagybátyja. Hát mit csináljak én vele?

— Csakk hiddeg vérr, hiddeg vérr! Foggadni kell. Egy illen borros kancsóvval könnyenn elbánnunk! Foggadja hátt, majd énn mondomm!

— Jó, fogadom, csak előbb egy-két lélekzetet veszek, hogy visszanyerjem az erőmet.

— Veggyen hárrom léglezettett, néggyett! — biztatta Russwurm.

A bécsi úr bátor viselkedésének meg volt a maga üdvös hatása Tohány Tamásra. Még hogy őt biztassa egy ilyen-olyan bécsi?! Szerette volna hátba ütni önmagát, amiért az első pillanatban olyan félelmetes dolognak találta a görög konzul megjelenését. Most egyszerre elfogta az ingerültség és szikrákat hányt a szeme.

— Na, adta ilyen-olyan bécsije, — dörögte dölyfösen — most aztán nem lesz egyéb dolga, mint nézni engem, hogy hogyan állítom falhoz ezt a görcs-embert! Hé, Tom barátom, — kiáltott a fedélzetmester után — vitessen egy kis asztalt, két széket a sétafedélzetre, az asztalt rakassa meg borospalackokkal a legjavából! Amíg itt lesz a vendégem, a fedélzeten mindenki bekötött szájjal járjon! Hoplala! — süvítette élesen a vasbakkon törülköző és

türelmetlenkedő konzul felé görög nyelven. — Ki vagy? Mit akarsz? Én Akrotronisz Alexander vagyok, a „Herakles“ kapitánya!

— Te vagy az, Sasácskám? Oh, hogy az Isten áldjon meg, te akasztanivaló, te csirkefogó, te! Bizony, hogy alig ismerlek meg. Az igaz, hogy rosszak a szemeim. Azóta én is megöregedtem. Meg bizony. Tizenkét esztendő sok idő. Amikor utoljára láttalak, még kötnivaló kölyök voltál, most meg tengerjáró kapitány vagy. Ide, ide, hadd leheljek rád néhány száz rokoni csókot! — ömlött a szó a görcs-emberből, miközben Tohány Tamás rettenetes elszánással leereszkedett a „Herakles“-ről, repeső karokkal odasietett a „nagybátyjához“ és hagyta, hogy az kedvére összecsókolja. Aztán minden további szószaporítás nélkül belekarolt a görcsemberbe és húzva, tolva, taszítva, emelve felgyömöszölte a „Herakles“ fedélzetére, onnan is sietősen a sétafedélzetre, ahol mindjárt tele poharat nyomott a markába és széles jókedvvel elkurjantotta magát:

— Üdvözöllek szeretve szeretett, rég nem látott, drága Lexi bátyám! De eb az, aki ilyen ünnepnapon száraz torokkal beszél!

— Mondjuk, hogy kutya, rokontalan, gazdátlan kutya! — erősítette meg nagy hangon Lexi bácsi, akinek rézveretes orra világosan elárulta, hogy nem antialkoholista.

Koccintottak, ittak, újra koccintottak, ismét ittak, mígnem szélesre áradt a kedvük, mint tavaszi

hóolvadáskor a medréből kiáradó patak. Most már lehetett beszélni, okosat is, bolondot is, mert ilyenkor már nem válogatós az ember.

— Hát aztán, hogy kerültél te ide, Lexi bácsi? — kérdezte hahotázva Tohány Tamás, mintha roppant mulatságosnak találná a dolgot.

— Nagyon egyszerűen, kedves Sasácskám, te akasztanivaló gézengúz, — felelte kacagva a görcsember. — Tegnap este már Madridba is megérkezett a tengeri csata híre s az is, hogy egy görög hajó, a „Herakles“, az Ión-tengerben aknára futott és elsüllyedt, de személyzete megmenekült. A megmenekültek névsorát is közölték. Közöttük voltál te is, mint a „Herakles“ parancsnoka, el is sirattalak annak rendje és módja szerint, kedves Sasikám, te akasztanivaló!

— Köszönöm Lexi bácsi, köszönöm! — huhogta a nevetéstől fuldokolva Tohány Tamás.

— Jól van, nem sajnálom a könnyeimet tőled, édes lelkem, te semmiházi csirkefogó, mert az én rokoni szívem tiszta arany. Azt azonban mégis elképzelheted, hogy a hír hallatára bizonyosan összeestem volna, ha nem ültem volna. De ültem. Éppen egy jó kis vendéglőben...

— A boroskancsó mellett! — vágot közbe szilaj jókedvvel Tohány Tamás.

— Akasztanivaló imposztor te, hogy mered a tulajdon drága nagybátyádat szurka-piszkálni? Hát igenis, ott ültem és ahogy magamhoz tértem, gon-

dolkozni kezdtem az én éles konzuli eszemmel. És ahogy gondolkoztam, rájöttem, hogy a két hír közül az egyik nem igaz. Mert, ha a „Herakles“ elsüllyedt az Ion-tengerben, akkor nem futhatott be a vigoi kikötőbe, ha pedig csakugyan befutott, úgy nem süllyedt el az Ion-tengerben. Nos, ugye hogy van itt ész? — kérdezte dölyfösen és hólyagszerűen felfújta a két képét.

— Van, bőségesen van. De hát egyébként is mindenki tudja rólad, hogy több eszed van, mint amennyire szükséged van — válaszolta mély meghajlással Tohány Tamás.

— Ezt szépen mondtad, édes lelkem, te akasztanivaló. Ebből látom, hogy te az én igazi vérem vagy, — zokogta elérzékenyülve Lexi bácsi s összecsókolgatta Tohány Tamást. Aztán lepedőszerű zsebkendőjével megtörülgette a szemeit, az orrát, majd Tohány Tamás verejtékező arcát is és újból nagy hévvel kezdett magyarázni: — De nem eddig van ám a világ! Más emberfia kétségtelenül beérte volna annyi okoskodással. De nem én! Én feljebb sróftam az eszemet s rájöttem, hogy miért ne szaladgálhatna két „Herakles“ is a tengereken?! Nos, mit szólsz ehhez? — kérdezte kérkedő hangon.

— Határozottan sok ennyi ész egy embernek — felelte Tohány Tamás a betegesen hiú nagybácsinak, de ugyanakkor óvatosan visszahúzta a fejét, mert megelégelte már a kellemetlen rokon fullasztó csókjait.

— Nem srófolgattam tovább az eszemet, — folytatta boldog önmegelégedéssel Lexi bácsi — hanem útravalóul egy harapásnyi és egy kortyantásnyi miegymást gyömöszöltem a zsebeimbe (egy üvegecskét, hehehe, a baltenyeremben is elhelyeztem!) és rohantam az állomásra, hogy az első vonattal ide siessek. És most itt vagyok édes Sasácskám, te gonosz imposztor, te, akit annyiszor megnadrágszíjaztalak, mert furfangos gézengúz, ravasz kis csirkefogó voltál! S lám, mi lett a tojásból! Bátor tengerjáró kapitány! Istenem, hogy mit meg nem ér az ember vénségére, te Sasa, Sasika, Sasácska, te akasztanivaló!

Az utolsó szavakat már úgy pörgette Lexi bácsi, hogy egész súlyával rávetette magát Tohány Tamásra, aki megrémülve visszahőkölt, de hiába, mert a kedves nagybácsi húsos markai már elfogták a fejét, és szeretetreméltó cuppogós csókokkal halmozta el, ahol érte.

Szegény Tohány Tamást úgy elfogta az iszonyat, hogy már-már torkon akarta ragadni a rettenetes rokont és beledobni a tengerbe. De legyőzte magát. Érezte, hogy mindnyájuk sorsa az ő okos és ravasz viselkedésétől függ. És egyébként is meg akarta mutatni Russwurmnak, hogy nála nélkül is lóváteszi a madridi konzult. Nyugodtan letörülte az arcáról, füleiről Lexi bácsi rokoni szeretetének maradványait és kitörő lelkesedéssel felkiáltott:

— Nincs több ilyen nagybácsi a világon!

— Hát az igaz, édes Sasácskám, te pernahajder, az igaz, — bólogatott a fejével Lexi bácsi — de az is igaz, hogy ilyen unokaöccse sincs mindenkinek. Pedig hát alig-alig ismerek rád. Amikor utoljára láttalak, úgy tizenkét esztendővel ezelőtt, alacsony, nyápic legényke voltál. Most meg vállas vagy, mint egy díjbirkózó s égbenyúló, mint az Olymposz csúcsa. Akkor pici volt az orrod, most meg akkora, mint egy levesmerőkanál. A szemed megnőtt, a füled lefogyott, a hajad színe megváltozott, lágy hárfahangodat felcserélted az öregbőgő dörmögésével, szóval a tulajdon édesanyád sem ismerne rád, ha tizenkét év óta nem látott volna. De én rád ismerek, édes Sasikám, kis naplopóm, mert én vagyok a Lexi bácsi, akinek akkor is jól forog a sütnivalója, amikor más emberfiának már csütörtököt mondott az esze.

— Haj, haj, a háborúban duplán számítanak az évek, sőt olykor triplán is, — sóhajtott fel Tohány Tamás és minden erejét összeszedte, hogy valamicskével rövidebbre húzza össze az orrát.

— Hát mit csinálnak az otthoniak? — kérdezte hasonló meghatottsággal Lexi bácsi, akinek minden kétségen felül rokonszerető, lágy szíve volt.

Tohány Tamás a fogas kérdésre nem tudván mit felelni, hasonlóan legyintett a kezével.

— Még mindig olyan paprikáskedvű az öreg? — érdeklődött elevenen Lexi bácsi.

— Semmit sem változott, — válaszolta vak-

merően Tohány Tamás, mert még csak nem is sejtette, hogy kiről van szó.

— Na, s az én számomra nincs üzenet? Vagy én rólam, a család eszéről mindenki megfeledkezett? — pattant fel nagy méltatlankodással Lexi bácsi.

— De igen, igen, hogyne, természetesen, az apám külön is a lelkemre kötötte.

— Mit?! — vágott közbe szörnyű elképedéssel Lexi bácsi. — Az apá-ád, aki már harmadéve meghalt?

— Ki mondta azt?! — dörögte tettetett haraggal Tohány Tamás, mert a megkezdett útról most már nem lehetett visszafordulni.

— Petjurka írta, Petjurka, nem is egyszer, hanem háromszor, — nyögdécselte kétségbeesve Lexi bácsi.

— Petjurka rég megőrült! — vágta ki dühösen Tohány Tamás.

— Másképen nem is lehet. Csak őrült tehet ilyeneket. De ki gondolta volna, mikor olyan szépen ír, olyan kedvesen ír. Akkor hát az öreg, az öreg, a szerencsétlen öreg?! — kérdezte jajongva Lexi bácsi.

— Az meghalt, — felelte minden tétovázás nélkül Tohány Tamás.

— Az öreg? A nagynénéd? A kedves, aranyos Vetraszka néni, akiről az imént még azt mondtad, hogy semmit sem változott? Hát csak engem akartál kímélni? Oh, oh, az a gazfickó Petjurka, az a sze-

gény bolond, csak a tegnapi levelében is azt írja, hogy olyan egészséges, mintha kétszáz évig akarna élni, — mondotta teljesen megsemmisülve Lexi bácsi s aztán leborult az asztalra s oly keserves zokogásba fogott, hogy Tohány Tamásnak valósággal megesett rajta a szíve. Vígasztalta szóval, megveregette a hátát az öklével, de semmi sem használt.

A gyászos jelenet annyira nyugtalanította a parancsnoki hídon leskelődő Russwurmot, hogy a korláton áthajolt s izgatottan kérdezte:

— Mi vann velle?

— Az van, adta ilyen-olyan bécsi vérszopója, hogy én többé nem hadicseleskedem. Nem nekem való mesterség. Érti?! Adta ilyen-olyan piócája szegény magyar hazámnak! — sziszegte mérgesen Tohány Tamás, mert nehéz helyzetében mindenért Russwurmot tette felelőssé, noha a bécsi úr teljesen ártatlan volt.

Nagysokára mégis csak magához tért Lexi bácsi, s újra megindult a beszélgetés, amely most már természetszerűen egészen az otthoniakra terelődött. Lexi bácsi ugyanis mindenkiről hírt akart hallani, hiszen az a szerencsétlen Petrujka, amint ő hitte, csupa hazugságokat irka-firkált neki. Sorra vette az atyafiakat, az ismerősöket a bölcsőbelitől fölfelé a legvénebbekig, szigorú pontossággal, és Tohány Tamásnak minden kérdésre felelnie kellett. És Tohány Tamás felelt is halálra kész elszántsággal, miközben a két halántékát vastagon kiverte a hideg

verejték. De nem is volt csoda, mert akiket Lexi bácsi élőknek hitt, azokat ő eltemette, a halottakat pedig feltámasztotta. Ráadásul rettenetes pusztításokat vitetett véghez soha meg nem történt földrengésekkel, tűzvésszel. A folyók irányát megváltoztatta, a hegyeket eltolta, közismert városokat a tenger alá süllyesztett, mert Görögország földrajzát éppoly kevéssé ismerte, mint Lexi bácsi atyafiságát.

Ennyi rémes hír, borzalmas szerencsétlenség és csapás hallatára szegény Lexi bácsi egyik ájulásból a másikba esett. Sírt, zokogott, fuldoklott és hol szidta, hol meg jajszóval sajnálgatta Petjurkát, aki éveken át bolonddá tartotta.

— Sasácskám, édes Sasikám, te csirkefogó, te — siránkozott Lexi bácsi — szívem mélyéből köszönöm neked, hogy hűségesen elmondtál mindent. De hidd el, hogy most már én is őrült vagyok, nemcsak Petjurka, mert én sem tudom, hogy tulajdonképen ki él és ki halt meg. Holnap majd írásba foglalunk mindent, mert ma már nem fog az eszem. Össze vagyok törve, zúzva, őrölve. Csak a hajód embereivel akarok még szót váltani. Igen, igen, földik vagyunk. Ez jól fog esni nekem is, nekik is. Mert látod, néha eltelik az egész esztendő anélkül, hogy egyetlen egy görög befordulna a madridi görög konzulátus kapuján. Honi kereskedőinknek ami ügyükbajuk itt akad, azt írásban intézik el. Nagyon vágyódom rá, hogy néhány igazi, eleven görög hazafival szót váltsak.

— Nem félsz a pestistől, bátyó? — súgta a fülébe titokzatosan Tohány Tamás.

— Már hogyne félnék?! — riadozott Lexi bácsi.

— Akkor hát nézz le a fedélzetre, s mondd meg, hogy mit látsz!

— Az ám, na, az emberek kendőt tartanak a szájuk elé, — hüledezett Lexi bácsi.

— Hát ez az, kedves bátyó, amikor egy hajóról azt hiszik, hogy pestis-gyanús. Ha nem félsz, akkor menj le az emberek közé. Én azonban nem tanácslom. Gyere, inkább koccintsunk egyet s én majd elmesélem neked töviről-hegyire a tengeri csatát, — udvariaskodott megható gyöngédséggel Tohány Tamás.

— Igazad van, Sasácskám, édesem, kis akasztanivalóm, igazad van. Gyere s mesélj hát. A dolog kimondhatatlanul érdekel, mert az én torkom már úgysem bírja a beszédet. Kifáradtam, lelkem Sasám, kedves gézengúzom. A torkom is, az eszem is kifáradt. Hallod, Sasácskám? Lexi bácsi esze fáradt. Ezt úgy vedd, mint a csodát. Hatvan esztendő óta most történik meg először, hogy megállott az eszem mutatója. De majd felhúzzuk, Sasikám, holnap felhúzzuk, mint az órát. Gyere hát, te akasztanivaló, gyere hát édes Sasácskám, gyere és mesélj a te Lexi bácsidnak a csatáról, — motyogta lassan, fáradtan, csakugyan olyanformán, mint a lejárt óra, amikor utolsót kettyen.

Tohány Tamás aztán hozzáfogott a tengeri csata

leírásához. Ez már neki való mesterség volt. Az arca ragyogott az örömtől, a szemei pajkosan csillogtak, kecsegeszerű orra vidám szökkenésekkel tapogatózott a levegőben s izmos ökleivel nagyokat csapdosott a mellére. A hangja hol magasan szárnyalt, hol meg suttogássá halkult. Utánozta a géppuska kattogását, az ágyú dörrenését, az akna felrobbanását, a hajóelsüllyedést, a tengeralattjáró titokzatos mozgását s a periszkóp bukdácsolását. Üvöltött, dörgött, sípolt, felugrott, leguggolt, féllábra állt, hadonászott a kezével, a székkel, az asztallal, Lexi bácsit meg-megrázta, székestül oldalra döntötte, majd meg a fejét szegte hátra vagy a karjait csavargatta, már ahogy a csata egy-egy érdekes mozzanatának eleven bemutatása kívánta.

Tohány Tamásnak ez a bámulatos erőkifejtése nem veszett kárba. Lexi bácsit egészen magával ragadta. Szájtátva hallgatta a nagyszerű előadást, sőt később már részt is vett benne olyan módon, hogy a különböző fegyvernemek hangját ő is utánozta. Süvített, kattogott és dörgött, a humorosabb részleteknél pedig oly jóízűen kacagott, hogy csak úgy csurogtak a könnyei bele. Azok a rémségek, amelyekkel az imént Tohány Tamás megtöltötte a szívét, apránként erejüket vesztették, végezetül teljesen elhalványodtak és Lexi bácsi visszanyerte a régi kedves kedélyhangulatát.

Hanem hát, amíg ennyire jutott Tohány Tamás, addigra bizony a nap is eltelt. A delet követte a

délután, a délutánt az alkonyat s Tohány Tamás még mindig keményen dolgozott. A szájából még szakadatlan áradatban ömlött a furcsa hangzású görög szavak özöne, még mindig eléggé kiadósan hadonászott, guggolt, nyujtózkodott, noha reggel óta egy falatot sem evett és szigorúan véve inni is csak mérsékelten ivott.

A „Herakles“ népe eleinte nem sokat törődött a dologgal, mert Russwurmon kívül senki sem tudta, hogy voltaképen miről van szó. Délfelé azonban már aggodalmasan kezdtek feltekintgetni a sétafedélzetre, mert Lexi bácsi kétségbeesett viselkedése semmi jót sem ígérhetett a számukra. Már magában véve az a körülmény, hogy egy árva szót sem értettek a két ember elkeseredett nyelveléséből, elegendő volt arra, hogy a bizonytalanság érzetét óráról-órára nyomasztóbbá tegye. A kis kapitány hazaérkezése is csak ideiglenesen csillapította le az aggodalmat, mert hamarosan kitűnt, hogy a bizonytalan helyzetet ő sem tudja tisztázni. Lent a nagy ebédlőben egyik tanácskozás a másikat érte, de a vége mindegyiknek csak az volt, hogy semmivel sem szabad Tohány Tamást megzavarni s a fedélzeten csak éppen annyi ember tartózkodjék, amennyi az idegen kíváncsiskodók fékentartására okvetlenül szükséges. Szóval Lexi bácsi nemcsak Tohány Tamást kínozta meg, hanem a többieket is, sőt azokat valósággal kínpadra feszítette.

De Lexi bácsi idegei sem voltak sodronykötélből

Tohány Tamás hozzáfogott a tengeri csata elbeszéléséhez.

szőve. Az éjszakai vonatozás, a szokatlan sietség, a nagy lelkiizgalmak apránkint az ő ellenállását is felemésztették. Naplemente után bóbiskolni, ási-

tozni kezdett Tohány Tamás kimondhatatlan örömére, mert ő is azon a ponton volt már, hogy összeroskad.

— Ha esetleg fáradt vagy kedves bátyó, akkor majd holnap folytatjuk, — mondotta Tohány Tamás a tőle telhető legnagyobb nyájassággal.

— Igen, holnap beszélni akarok az emberekkel is. Reggel az lesz az első dolgom, hogy beoltatom magamat a pestis ellen s akkor nem kell félnem semmitől sem. Ugye, Sasikám, te is be vagy oltva? Na igen, másként nem is érintkezhetnél a gyanúsakkal.

— Persze, persze, — hagyta rá Tohány Tamás, miközben karon ragadta és addig el nem engedte, amíg Lexi bácsi kurta lábai szárazföldet nem értek. Aztán vele együtt kocsiba szállt és elhajtatott a „Hotel Americá"-ba, a kikötőtől legtávolabb eső szállodába, ahol egy kis harmademeleti szobában Lexi bácsit lefektette, elaltatta és ezzel valóban nehéz feladatát teljesen megoldván, lóhalálában sietett vissza a „Herakles"-re.

— Az Istenért mi van, hogy van?! — kérdezte az izgatottságtól remegő hangon a kis kapitány, mert Tohány Tamásnak a külsejéből mindent lehetett következtetni, csak éppen bizalomkeltő megnyugvást nem. Gyűrött volt, piszkos volt, a szeme vérben forgó s az arca sárga, mint a kikirics.

— Minden rendben van! — hörögte rekedten és sok önérzettel. — De most aztán vizet, meleget, for-

rót és szappant egy métermázsányit, mert reggel óta úgy összenyalt-falt az a szörnyeteg nagybácsi, hogy tán holtom napjáig sem tudok kimosakodni!

A nem várt jó hír egy csapásra elsodorta a reggel óta folytonosan erősödő szorongást. Lelkes éljenzésben törtek ki s aztán sietett mindenki valamiképen szolgálatára lenni „az életmentő férfiú"-nak, amely hangzatos címmel Russwurm tisztelte meg Tohány Tamást. Vizet hoztak, szappant, törülközőt, kefét hoztak s egy kettőre úgy kimosdatták, kefélték, törülték, vasalták az ünnepelt nagyságot, hogy Lexi bácsi ebben az állapotban aligha ismert volna rá.

A kimosakodást vacsora követte, a vacsorát Tohány Tamás részletes beszámolója, a beszámolót pedig az önfeláldozó férfiú meleg ünneplése. A „Herakles" népe ismét boldog volt s az őszinte barátság még szorosabbra fűződött közöttük.

És amint a baj nem jár egyedül, azonképen az örömből is gyakorta újabb öröm sarjadzik ki. Éjfél felé azzal a kellemes hírrel lepte meg a vígadozókat a kis kapitány, hogy a munkások befejezték a hajó tatarozását. Szép teli holdvilágos éjszaka volt. És ugyan minek vártak volna virradatig?! Elvégre azt sem volt szabad kifelejteni a számításból, hogy Lexi bácsi a kelleténél hamarább felébred és egyenesen a „Herakles"-re rohan a honfiai közé. A kis kapitány tehát kiadta a parancsot az indulásra. Éjfél után valamivel a „Herakles" csendesen, zajtalanul kisiklott a vigoi kikötőből.

IV.

Látogatás az „U. S. 27“ otthonában.

Az „U. S. 27“ megmentett embere, aki a vigoi kikötőben egyetlen egyszer sem mutatkozott a „Herakles“ fedélzetén, amikor a hajó kikanyarodott a nyilt óceánra, mindenki nagy meglepetésére ott állott a parancsnoki hídon a kis kapitány oldala mellett.

— Érdekes, — hüledezett Tökk Frigyes a fedélzetmester karját megragadva — hát ez is itt van?! Miért nem maradt Vigoban a jó és biztos spanyol földön?

— Ami nem a mi dolgunk, brúderkám, azon ne is törjük a fejünket, — válaszolta kurtán a fedélzetmester.

De nemcsak Tökk Frigyesnek, hanem másoknak is feltűnt, hogy a kis kapitány és a német tengerész milyen bizalmasan és titokzatosan súgnak-búgnak. Egyszer a térképben temetkeznek el, máskor a távcsővel kémlelik az alvó víztükröt, számolnak, magyaráznak, vitatkoznak s közben-közben a fülükhöz kapva a tenyerüket hallgatóznak, mintha messzünnen jövő hangokat keresnének az éjszaka csendjében. Az emberek érdeklődését azonban csakhamar elnyomta az ágy után való vágyakozás. Az izgalmas nap az erős idegeket is megviselte. A telehold is búcsúzni készült. A fedélzeten minden csöppnyi rudacska árnyéka nagyra nőtt s a parti hegyek

kezdtek egybeolvadni a színevesztett égboltozattal. Lassanként mindenki aludni ment, akinek nem volt hivatalos elfoglaltsága. A fedélzet egészen elnéptelenedett s csak a kormányos kötelességszerű torokköszörülései jelezték, hogy helyükön vannak azok, akik az alvók álmát őrzik.

— Teljesen biztos ön a dolgában? — kérdezte fojtott hangon a kis kapitány.

— A legnagyobb tisztelettel kérem, hogy ne kételkedjék a képességeimben. Én itt otthon vagyok. Egymagam is el tudtam volna jutni tengeralattjáróink búvóhelyéhez, amint azt már néhányszor meg is tettem, de hálából biztosítani szeretném a „Herakles“ további útját. Ezt a biztosítékot csak itt kaphatják meg az én parancsnokomtól az én tanuságtételem mellett. E biztosíték nélkül önök aligha juthatnának el a Themse-öbölbe vagy éppen az Északi-tengerbe. Erre vagy arra, de valahol kétségtelenül találkoznának valamelyik tengeralattjárónkkal s az irgalmatlanul elsüllyesztené a „Herakles“-t. Az ellenség annyi csalafintasággal él, hogy a mieink úgy puszta szóra önöknek sem hinnék el, hogy magyarok. Ismétlem tehát, hogy ettől a veszedelemtől akarom megmenteni önöket hálám csekélyke jeléül, — suttogta őszinte hévvel a német tengerész.

— Köszönöm, tudom, hogy jót akar, — felelte meghatottan a kis kapitány s melegen megrázta a derék német katona kezét.

— Bizalmatlanságról tehát szó sincs —, folytatta a kis kapitány. — Azt azonban meg kell értenie, hogy én féltem a hajónkat. Képzelje magát az én helyzetembe, aki még sohasem láttam ilyen ijesztően sziklás, szirtes partot s vegye hozzá azt is, hogy egy félóra mulva eltűnik a hold s ránkborul az éjszaka feketesége. Ilyen veszedelmes és ismeretlen vizen fényes nappal sem kockáztatnám a hajónkat, hát még most, most, amikor mindjárt körül fog ölelni bennünket a sötétség. Nézze, nézze azt a sziklaerdőt, amelyet elöntött a tenger árja, hát van, aki éjszaka avagy nappal tájékozódni tud ebben!?

Az utolsó szavakat már úgy mondta a kis kapitány, hogy mindkét karját kitárta a vízből kimeredő szirtek beláthatatlan szövevénye felé. A kép, amely eléjük tárult, valóban olyan volt, amilyennel még álmában sem szeret találkozni a hajóskapitány. A hegyekkel túltömött partvonal oly tépett, szaggatott volt, hogy ezer meg ezer kiugrásával, szögletével, fjordszerű öbleivel, beszakadásaival, sziklahátú földnyelveivel s toronyfalú szigetecskéivel a legmintásabb csipkét is felülmúlta. S a karcsú sziklaszálak, mintha egyenesen megkívánták volna a tengeri fürdőt, messze beleszaladtak az Óceánba s az egyik helyen tizen-huszan-százan összecsoportosulva mosatták magukat a tajtékos hullámokkal, másutt csak párosával vagy egyenként gubbasztottak, némelyek elvágódtak, hogy a fejük búbja is

alig látszott ki a sós léből. Valóban erdő volt ez, leveletlen, ágatlan sziklatörzsekből, kettétört sziklaszálakból, rettenetes kőtuskókból álló erdő. A hold aranyos sugárözönében megkapóan szép volt ez a csodálatos tömkeleg, de a hajós szeme nem a vadregényes szépséget látta e tömkelegben, hanem a veszélyt, amely lépten-nyomon elpusztulással fenyegette a legerősebb hajót is.

A német tengerész a kis kapitány nyugtalanságát látható fájdalommal szemlélte. A fejét lehorgasztotta, az arca elkomorodott s jó ideig némán állt mellette. Majd egészen váratlanul megragadta a kezét és szapora szóval beszélni kezdett:

— Az ön szorongását nem tudom tovább elviselni. Elárulom hát, hogy igenis van ember, aki bekötött szemmel is tájékozódni tud e szirtek, sziklák, fokok, szigetecskék, öblök, fjordok, szakadékok és rejtett barlangok szövevényes tömkelegében. Nem is egy, hanem hat! A hat közé tartozom én is. Az én életem tehát több, mint egy embernek az élete. De hallgasson most ide. Mi hatan már a háború előtt letelepedtünk mint halászok e partvidéken, amely Spanyolországnak „Galicia“ nevű tartományához tartozik. A cél az volt, hogy tövirül-hegyire megismerjük, kikutassuk ezt a csodálatos szikla-erdőt, amely háború esetén alkalmasnak mutatkozott arra, hogy a déli vizekre kerülő tengeralattjáróinknak otthont nyujtson. Ezt az otthont mi még a béke utolsó évében berendeztük s mindennel bőségesen elláttuk.

A partvidék meglehetősen elhagyott s így zavartalanul dolgozhattunk. A titkunkat jól meg tudtuk őrizni mindmainapig. Az angolok sejtik ugyan, hogy tengeralattjáróinknak a spanyol partokon búvóhelyük van, keresik is, de hasztalanul. Ebben a tekintetben mi teljesen nyugodtak vagyunk. Egyébként majd ön is meg fog erről győződni a tulajdon szemeivel. Nos, érez még valami nyugtalanságot a szívében? Hiszi már, hogy én itt otthon vagyok s nem fogom a „Herakles"-t valamelyik éhes sziklaszállal felnyársaltatni?

— Köszönöm, nagyon köszönöm, hogy ennyire kitüntetett a bizalmával —, válaszolta hálás szívvel a kis kapitány, aki most aggodalmaitól megszabadulván, örömest elandalgott volna a természet csodás szépségein, ha a hold is úgy akarta volna. Az éjszakai égbolt lámpásából azonban kifogyóban volt az olaj. Nagy vörös karimájába már beleharapott az Óceán s az első harapás annyira ízlett neki, hogy gyorsan behabzsolta az egészet. A hatalmas lámpa után csak pislákoló csillagmécsesek maradtak az égen, amelyet könnyű bárányfelhők fátyoloztak be. A sötétség egyszerre úrrá lett a vizen, szirteken és hegyeken.

A kis kapitány keblét ismét szorongás fogta el. A német tengerész ugyanis, mintha csak éppen a sötétségre várt volna, a hajót eddigi irányából egynegyed kanyarodásnyival úgy térítette ki, hogy egyenesen nekimentek a sziklaerdőnek. Ugyanak-

kor a hajó orrán, tatján és két oldalán a fedélzetmester leeresztette csaknem a víz színéig azokat a violaszínű lámpácskákat, amelyeket a német tengerész erre az alkalomra már előre elkészített. Szó nem hangzott se innen, se onnan. Még a kormányos is beszüntette kötelességszerű torokköszörüléseit. A halálváró percek csendessége ülte meg a szíveket, de még a hajógépeket is, amelyeknek a német tengerész mind lassúbb és lassúbb tempót parancsolt. Egyszerre csak szelid zsongás-bongás vette körül a „Herakles"-t. Elaprózódó hullámtörés volt. A hajó befutott a sziklaerdőbe.

— Ha most derékban kettészakadna a hajónk, az alvóknak még felébredni sem volna idejük —, gondolta a kis kapitány s végigfutott rajta a hideg. De mindjárt rá megemberelte magát. Szorosan odaállott a német tengerész mellé és belebámult a sötétségbe. Ám hiába meresztgette a szemeit, semmit sem látott. Csak akkor vett észre egy-egy sziklatömböt, amikor a hajó már csaknem súrolta. Megdöbbent a saját tapasztalatlanságán. A szemében kereste a hibát. Gyors mozdulattal kihajolt a korláton és letekintett a tenger tükrére, hogy meggyőződjék szemének látóképességéről. A vizet nem lehetett látni, legalább is ő nem látta, olyan vastag volt a sötétség. A német tengerésznek azonban látnia kellett valamit, valamit, ami ő előtte láthatatlan volt, mert szinte minden pillanatban változtatta a hajó irányát, és egyszer sem történt meg, hogy a

hajó bármily kis mértékben is odasúrlódott volna a közvetlenül mellette felbukkanó sötét sziklatömbökhöz. Megfordult s csodálattal eltelve szemlélte az éjszaka sötétségén győzedelmeskedő embert. Csak most kezdte megérteni, hogy a déli vizeken működő német „U"-hajók számára milyen óriási értéket jelent ez a kiváló katona.

A német tengerész természetesen nem ért rá, hogy figyelemmel kísérje a kis kapitány viselkedését. Neki most semmi egyébre nem volt szabad ügyelnie s gondolnia, mint kizárólag a hajó útjára. Mélyen meghajolt s előrenyúlt testállásában olyan volt, mint az ugrásra készülő oroszlán. Minden erejét, képességét, tudását a szemében, a fülében összpontosította s annyira elnyomta a többi érzékét s életszervét, hogy még a lélekzetvételt is sajnálta magától. Annál meghökkentőbben hatott tehát a kis kapitányra, amikor egyszerre csak elfüttyentette magát. Aztán már rövid időközökben újra és újra füttyentett. De mindig ugyanúgy. Sajátságos füttyszó volt az. Rövid s éles, mégis úgy tetszett, mintha legalább is négy ember füttyentett volna négyféle hangnemben. A kis kapitány megfeszitett érdeklődéssel figyelt s annyira vigyázkodott jobbfelé is, balfelé is, előre is, hátra is, hogy észre sem vette, amikor a német tengerész a hajógépeket elállíttatta. Hirtelen úgy tetszett neki, mintha a füttyszónak visszhangja kelt volna. Megdobbant a szíve. Most a német tengerész egészen halkan füttyentett, a

visszhang pedig erősen felelt s aztán minden elcsendesedett. A „Herakles“ már állt mozdulatlanul, tehetetlenül, mintha beékelődött volna a sűrű feketeségbe.

— Hát a másik hol van? — hangzott fel hirtelen a sötétségből.

A kis kapitány erősen összerezzent s önfeledten belemarkolt a német tengerész karjába.

— Ez a mieink jelszava —, nyugtatta meg a kis kapitányt a német tengerész és aztán játszi hangon lekiáltott a sötétségbe: — Te vagy az, Schmidt?

— Szent Isten —, hördült fel a sötétség fenekén Schmidt — hát csakugyan te vagy ott fent Müller, te, a saját földi bőrödben, vagy csak a hazajáró szellemed csinál rossz tréfát velem, a szegény halandóval?! Mert tudd meg, hogy mi már eltemettünk és jelenleg a tiszteletedre negyvennyolcórás gyászt viselünk, aminek a fele már le is telt.

— Ah, fogalmam sem volt róla, hogy ilyen nagy megbecsülésben állok előttetek —, válaszolta Müller hasonló tréfás modorban. — De mindez most nem fontos, kedves pajtás, mert rohamosan szalad az idő, s hajnalig még sok dolgot kell elintéznünk. Először is arra felelj hát, hogy milyen a lélekvesztőd?

— Három nyerges!

— Ez már tekintélyes időmegtakarítást jelent, mert vendéget is viszek: az életem megmentőjét.

— Hurrá! A tenyerünkön fogjuk hordani! — lelkesedett Schmidt.

— De kérem, nem én mentettem meg az ön életét —, tiltakozott szerényen a kis kapitány.

— Én az életemet elsősorban az okosan vezetett „Herakles“ parancsnokának köszönöm —, válaszolta határozott meggyőződéssel Müller. — De erre ne vesztegessük a drága pillanatokat. Kérem, bízza meg Tom mestert a helyettesítésével s engedje meg, hogy egy s más hasznos utasítást adjak neki.

A kis kapitány legott teljesítette Müller kívánságát.

— Hány vasmacskájuk van? — kérdezte Tomot a német tengerész.

— Négy —, válaszolta Tom.

— Mind a négyet vessék ki. Nem valószínű ugyan, hogy hajnal előtt szél támad, de számolni kell ezzel az eshetőséggel is. A fő az, hogy a hajónak nem szabad kimozdulnia egy méternyire se a mostani állásából. Ha távollétünk alatt a mieink közül valaki idevetődnék, akkor a jelszóra azt a választ adja: „Fürdik!“ Többet nem fognak kérdezni, hanem ahogy jöttek, úgy el is mennek. Ha pedig valami eltévedt, kujtorgó halász botlik a hajójukba, elégítsék ki a kíváncsiságát azzal, hogy a vigoi kikötőt keresve kerültek ide s reggelig nem mernek mozdulni. Egyébiránt éjszakai időben mi még sohasem találkoztunk e helyen idegennel. Sőt nappal is messzire elkerülik a halászok.

— Igenis! — válaszolta szolgálatkészen Tom.

A kis kapitány és Müller a hajó kötélhágcsóján minden további búcsúzkodás nélkül leszálltak a sötétség fenekére, ahol Schmidt segítségével elhelyezkedtek a lélekvesztőben, amelynél keskenyebb tengeri alkalmatosságot még sohasem látott a kis kapitány. Szivaralakú, teljesen zárt henger volt, a hátán három nyeregszerű ülőkével. A lélekvesztő lángeszű feltalálója az utasok lábairól egyáltalán nem gondoskodott. Azokat az ülőkével egy magasságban vízszintesen ki kellett nyujtani s a lábfejeket valami kengyelfélébe beakasztani. Az utas halandó porhüvelye még így is alig egy tenyérnyire libegett a víz színe fölött s a legkisebb hullám is képes volt rá, hogy végigszaladjon a kifeszített lábakon.

A kis kapitány úgy magában roppant csodálkozott vendéglátó gazdáinak valóban furcsa ízlésén. Vagy talán nem volt szegényeknek rendes csónakjuk? Már éppen udvariasan fel akarta ajánlani a „Herakles“ egyik hatevezősét, de nem volt ideje szólásra, mert a szivar megindult s neki ugyancsak bele kellett kapaszkodnia a nyereg foganytyújába, hogy le ne csússzék. Még csak sejtelme sem volt róla, hogy merre, hová és hogyan mennek. A vastag feketeségben csak éppen a szivar két végéig s oldalt is csak ugyanolyan terjedelemben tudta a tárgyak formáit kivenni. S mik voltak ezek a tárgyak? Müller, Schmidt és sötéttestű sziklák. Ez

bizony nem volt nagy változatosság, mert a szivar két oldalánál elszaladó sziklák a maguk feketeségében éppen olyan egyformán állandó képet nyújtottak, mint Müller és Schmidt, akik vele szemben ültek egyazon mozdulatlanságban és hallgatagságban. Még csak egy ökölnyi mécses pislákolása sem enyhítette meg a barátságtalan környezetet. A szivar ugyanis minden lámpa s fénysugár nélkül kanyargózott a szikla-erdő sikátoraiban.

— Hosszúnak találja ezt a nem kívánatos kéjutazást? — kérdezte alig hallhatóan Müller.

— Igen —, susogta a kis kapitány önfeledten. Csaknem derékig átvizesedett már s ebben a kellemetlen állapotban nem az udvariasságra szoktatott ész adta a szót az ajkára, hanem a testi rosszérzés.

— Ha légvonalban mehetnénk, tizenöt perc alatt célnál volnánk. A szikláknak ebben a zagyva tömkelegében azonban nagyon cikk-cakkos az út. Nem vette még észre, hogy gyakran visszafordulunk? Természetesen nem ugyanazon a vonalon, hanem az akadályul szolgáló sziklasorok másik oldalán.

— Ha szabad kérdeznem —, ragadta meg a beszélgetés fonalát a kis kapitány — mi hajtja ezt a szivart? Gáz-, olaj- avagy villanymotornak a nyomát sem tudom felfedezni s nem hallom a csavar működését sem. Pedig gyorsan, hihetetlenül gyorsan siklik ez a furcsa jószág, amint ezt már az első percekben megállapítottam.

— Ebben a sötétségben meg tudta állapítani? — kérdezte nem minden álmélkodás nélkül Müller.

— Igen. Nagy gyakorlatom van ezen a téren. Éppen elég volt, hogy a kezemet leeresztettem a vízbe.

— Gratulálok —, susogta őszinte elismeréssel Müller. — A megállapítása helyes: tényleg szokatlan gyorsasággal szalad a lélekvesztőnk, amelyet nem motor, hanem sűrített levegő hajt. Bővebb magyarázat nélkül is megérti ön, hogy nekünk itt a legkisebb zajt is kerülnünk kell. De most vigyázzunk, mert a legrosszabb útrészlet következik. A lélekvesztőnk egy kissé ugrálni fog, mert igen éles kanyarulatokat kell tennie gyors egymásutánban. Fogódzkodjék meg erősen!

A figyelmeztetés éppen jókor jött, a szivar tényleg olyan bolondos szökdécselésbe kezdett, hogy a kis kapitány csak a legnagyobb erőfeszítéssel tudta magát a nyeregben tartani.

— Bocsásson meg, hogy ily alaposan megzötyögtetjük, mondhatnám: megrostáljuk önt, de sietnünk kell, mert a felkelő napnak nem szabad itt találnia a „Herakles"-t —, magyarázta makogva, dadogva Müller, mert ő is úgy táncolt a nyeregben, mint a búzaszem a rostában.

A kis kapitány valamit válaszolni akart Müllernek, de az erélyesen leintette:

— Szorítsa össze a fogait, mert elharapja a nyelvét!

A kis kapitány hallgatott az okos szóra. Egymásra szorította fogsorait, sőt a szemeit is behúnyta, hogy ezzel is siettesse a kellemetlen percek elmúlását. És csakugyan úgy tetszett neki, hogy ez a szembehúnyásos módszer ilyen nehéz helyzetben megrövidíti a várakozás idejét. A szivar szilaj szökdécselése egyszerre csak megszűnt, mintha késsel vágták volna el táncos kedvét.

— Szorosan egymás mellé a lábakat! — susogta Müller a kis kapitány felé hajolva.

A kis kapitány kinyitotta a szemét. A szivar éppen akkor surrant be egy sziklarepedésbe, amely annyira szűk volt, hogy a kis kapitány karjai jobbról is, balról is erősen súrolták a hasadék oldalait.

— Erősen lehajolni! — sziszegte visszafojtott hangon Müller.

A kis kapitány erősen lehajolt, de még így is az az érzése volt, hogy a hátát kellemetlenül birizgálja valami érdes, kemény dolog. A szivar tehát valóságos sziklalyukban haladt előre, amely helyenként annyira összeszűkült, hogy a lélekzetvétel is nehézséggel járt. Most már megértette a kis kapitány, hogy mért használnak Müllerék ilyen szivaralakú járművet. Ide bizony a legkarcsúbb szandolin sem tudna befurakodni, eltekintve attól, hogy semmiféle evezőt sem lehetne igénybe venni.

— Ez a mi barlang-laktanyánk bejárata —, szólalt meg Müller ismét a régi, kedves, csengő hang-

ján. — Tessék csak bátran kiegyenesedni, mert a lyukból már kijutottunk.

A kis kapitány kiegyenesedett és körültekintett. Tágas, magas boltozatú folyosóban voltak, amelyet a falakon elhelyezett villanykörték szelíd, kékes fénnyel árasztottak el. A boltozatról finom szövésű cseppkő-függönyök hullámzottak alá annyi könnyedséggel, hogy szinte lebegni látszottak az erős léghuzatban, amely a folyosón végigsüvített. A kis kapitányt oly erősen elfogta az álmélkodás, hogy képtelen volt bármit is kérdezni Müllertől, pedig ezer kíváncsi kérdés szorongott a torkán. De nem is igen volt idő kérdezősködésre, mert a szivar villámgyorsan végigsiklott a folyosón. Ahol megállt, keskeny, meredek párkány vezetett a mennyezethez. Mindhárman felkapaszkodtak a magasba, ahol Schmidt egy sziklaszínű gombocskát megnyomott s a tündéries folyosó legott vastag sötétségbe borult. A gomb körül a kis kapitány semmiféle nyílást vagy ajtót nem látott s most mégis úgy érezte, hogy valahová befordulnak s lefelé mennek. Egyszerre csak fényesen kivilágított barlang-terembe toppantak be, amely tele volt fiatal, jókedvű német tengerészekkel.

— Itt van Müller és Müller életének megmentője! — kiáltotta öblös torokkal Schmidt, amikor beléptek.

Leírhatatlan hurrázás, újjongás támadt a jó hír hallatára. Az örvendezők mindhármukat a vállukra

emelték s diadalmas menetben körüljárták velük a termet.

— Kedves Müller barátunk —, szólalt meg az ünnepi zaj csillapultával az örvendezők egyike, aki éppen olyan fiatal volt, mint a többi s a ruháján sem tudott semmiféle megkülönböztető jelt felfedezni a kis kapitány — amikor a „27-es“ megdróttalanozta nekünk a pompás győzelmet, egyszersmind azt a szomorú hírt is közölte velünk, hogy te bátor társaiddal együtt elvesztél. Megsirattunk, meggyászoltunk s ime, most itt állsz előttünk épen és egészségesen. Az Isten áldja meg az életed megmentőjét!

— Aki a mi hűséges és vitéz magyar szövetségeseink népéből való! — vágott közbe Müller lelkes elragadtatással.

— Akkor hát háromszoros hurrá Magyarországra! — kiáltotta harsányan a fiatal szónok.

— Hurrá! Hurrá! Hurrá Magyarországra! — harsogták mennydörögve a tengerészek s újból vállukra kapták a kis kapitányt, aki a nagy ünneplés közepette úgy érezte magát, mintha mindjárt kiszorítanák belőle a lelket.

— Kedves parancsnokunk, kedves bajtársak —, vette át a szót Müller, a rajongókat túlkiabálva — mindenek előtt hálás szívvel köszönöm, hogy ilyen kitüntető szeretettel fogadtatok. Azt hittem, hogy éjszakának idején egy alvó tábort találok itt s reggelig észre sem veszitek a megérkezésemet.

— Éppen a „27-es“-t várjuk haza! — kiáltott közbe valaki.

— Ám ha ébren vagytok is, kedves bajtársak —, folytatta tovább Müller — tűrtőztetnetek kell a kíváncsiságtokat reggelig, mert én most nem érek rá mesélni. A megmentőmet vissza kell vinnem a hajójára, amelyet a hajnalnak nem szabad a mi tanyánk közelében találnia. Tehát csak néhány percig időzhetünk itt. Ezt a néhány percet pedig arra kell felhasználnom, hogy a parancsnokunkkal valami fontos írásbeli ügyet elintézzek az én szeretetreméltó életmentőm érdekében. Addig is vigyétek magatokkal a „Herakles“ fiatal kapitányát a „dóm“-ba és szerezzetek neki néhány kellemes pillanatot!

Schmidt legott a kis kapitány hóna alá fűzte a karját és a többiek kíséretében kényelmes, de csavargós folyosón átvonultak a „dóm“-ba.

— Zöld fényt! — vezényelte Schmidt, amikor a „dóm“-ba érkeztek.

A kis kapitánynak még a lélekzete is elakadt és szeme, szája tátva maradt a csodálatos látványra, amely eléje tárult. Az úgynevezett „dóm“ minden képzeletet, tündérmesét felülmúló szépségben bontakozott ki előtte. Akkora barlang-űr volt, hogy a szemével át nem tudta fogni. A feneke óriási tó, bársonyos, puha, zöld színben, mint valami megolvadt smaragdtábla; az oldalai, beláthatatlan mennyezete a cseppkövek milliárdnyi szálaiból, oszlopaiból, csipkéiből, függönyeiből, finom rojtjai-

ból és a legcsodásabb alakzataiból úgy összeszőve, fonva, bogozva, mintha nem is valóság lett volna, hanem csak a kinematográf lencséje vetítette volna vászonra.

— Sárga fényt! — rendelkezett tovább Schmidt.

A sárgát követte a vörös, a vöröset a napfehér és a „dóm“, miközben tündéri köntösét így váltogatta, hol szeliden, hol vakítóan égett, sziporkázott, lángolt s vele együtt a tó tükre is ugyanúgy mutogatta a színvegyület minden válfaját.

Valóban templom volt ez, káprázató szépségü dóm, amelynek oldalfülkéi azonban torpedókkal, lőgyapottal, aknákkal, hatalmas gránátokkal s más egyéb gyilkolómatériákkal és eszközökkel voltak telve.

— Jelez a „27“-es! — hangzott fel hirtelen a barlangür valamely zugából.

— Sötétség! — intézkedett Schmidt s ugyanabban a pillanatban kialudtak a villanylámpák, csak éppen a tó körül fúrt lyukat a sötétségbe egy-egy vörös szem.

— Ezek a jelzőlámpák az érkező „27“-es számára — magyarázta Schmidt.

— De hol a bejárat? — kérdezte elszorult torokkal a kis kapitány.

— A tenger alatt tíz méternyi mélységben. Ennek a barlangnak ugyanis a víz színén nincs bejárata, — mondotta Schmidt eltitkolhatatlan önérzettel.

A kis kapitány még kérdezni akart valamit, de

az újabb csoda ajkára fagyasztotta a szót. A tó vize, mint a hajnalhasadás, alulról fölfelé világo-

És egyszerre csak kibukkant a vízből az „U. 27." óriási fényszórója.

sodni kezdett. És egyszerre csak kibukkant a vízből az „U. 27." periszkópja, majd magának a tengeralattjárónak szörnyű cethal-háta s mindjárt

rá az óriási fényszóró, amely legdúsabb fénykévéjét éppen odavágta, ahol a kis kapitány állott. A bátor fiú a váratlan támadásra önkénytelenül visszahőkölt s lehúnyta a szemeit.

— Az idő lejárt, — súgta a fülébe Müller, aki éppen ebben a pillanatban érkezett oda. — Jöjjön, mert nincs egy percnyi vesztegetni valónk sem. A szükséges irat már itt van a zsebemben. Szorítson kezet Schmidttel, a parancsnokunkkal és menjünk minden további búcsúzkodás nélkül.

Úgy is történt. A kis kapitány jóformán még magához sem tért s már ismét ott ült a szivar nyergében s rohanvást mentek vissza a „Herakles"-hez. Bizonyosan a csodás látványok hatásának tulajdonítható, hogy Muki ez alkalommal sokkal rövidebbnek találta az utat. Még végig sem gondolta mind azt, ami vele történt s már ott álltak a „Herakles" jelzőlámpája mellett.

Müller lázas sietséggel dolgozott. Azonnal felszedette a horgonyokat, a szivart felhúzatta a korlát magasságáig s megindíttatta a hajót a sziklaerdőből kifelé a nyilt tengerre. Amikor az út legveszedelmesebb részén túl voltak, magához vonta a kis kapitányt, átadta neki a biztosító iratot s a „Herakles" további útjára minden fontos adatot bejegyzett a térképbe. Még egy meleg kézszorítás, egy baráti ölelés és Müller lesietett a parancsnoki hídról a szivarjához, amelyet Tom mester már a vízre eresztett.

— Mi itt mindannyian meghalunk a hazánkért!

— Még egy szót, Müller úr! — kiáltott le fojtott, bánatos hangon a kis kapitány. — Ha egyszer majd írhatok önnek, hát hová írjak?

— Hová? Berlinbe, Müller János műegyetemi

hallgatónak. De kár lesz a bélyegért, mert mi itt mindnyájan meg fogunk halni a hazánkért. Hát Isten áldja, kedves kis kapitányom! Járjon szerencsével! Éljen Magyarország!

Az utolsó két szót nem németül, hanem magyarul kiáltotta vissza Müller. Hol, s kitől tanulta? Már nem lehetett megkérdezni tőle, mert a szivar elszaladt vele.

A kis kapitány néhányszor még utána kiáltott, de nem kapott választ. Egy darabig mélyen elgondolkozva belemeredt a vak sötétségbe, mintha azon át a jövő titokzatosságába akart volna bepillantani. Aztán teljes tempót parancsolt a gépeknek s a hajó vezetését átadta Tomnak. Nagyon fáradt volt. A feje zúgott, a lábai zsibbadoztak s a szempillái mindjárt-mindjárt lecsukódtak. Lement a boldogan és gondtalanul alvók közé aludni.

V.

Nyugodalmas napok.

A „Herakles“ éjtszakai kalandos útjáról a sziklaerdőben a hajó népéből csak azok tudtak, akik éppen szolgálatot teljesítettek. De valójában még ezek sem tudtak semmi lényegeset sem, mert sejtelmük sem lehetett arról, hogy a kis kapitány hol járt és mit végzett. S ha tudták volna is, tőlük ugyan hiába kérdezősködtek volna a kíváncsiskodók. Ezek nem afféle fizetett emberek voltak, hanem Róbert kapi-

tány családjának a tagjai, akik minden körülmények között tudták, hogy mi a kötelességük. Csakis így magyarázható meg, hogy amikor másnap reggel a korán kelő Tohány Tamás az eltűnt német matróz után érdeklődött, senki sem adott neki felvilágosítást. Tohány Tamást persze nem nyugtatták meg a semmitmondó feleletek, ami érthető is, mert az Óceán végtelenségében úszó hajón olyan kevés esemény játszódik le, hogy a legkisebb apróságon napokig elbeszélgetnek az utasok. Nem pihent hát a Tohány Tamás kecsegeorra sem, amíg a kis kapitány, aki ezúttal a szokottnál jóval később mutatkozott a fedélzeten, le nem csillapította a gazdáját azzal a rövid magyarázattal, hogy a német matróz az elmúlt éj folyamán találkozott az övéivel és csatlakozott hozzájuk.

Ezzel a magyarázattal meg kellett elégednie, mert a kis kapitány a rábizott titokból egy szemernyit sem akart elárulni. Tohány Tamás aztán nem is firtatta tovább a dolgot. Egyébként is jobb szórakozás kínálkozott neki Russwurm személyében, aki elég vigyázatlan volt és némi dícsérettel merte emlegetni Attila egyenes leszármazottja előtt a bécsi virslit. Nosza, mindjárt belekarolt Tohány Tamás a bécsi úrba és kíméletlen gyorsasággal vitte le a könyvtárszobába.

— Gyerünk csak, adta ilyen-olyan bécsi vérszívója szegény hazámnak, nekünk még van egy s más sürgős megbeszélni valónk! — dörögte öblös han-

gon Tohány Tamás, miközben Russwurmmal együtt eltűnt a középső véka nyitott torkában.

A kis kapitány elmélázva nézett utánuk. A lelke telve volt még a tegnapi éjtszaka csodálatos rejtelmeivel. Szüntelenül maga előtt látta Müllert, a hős katonát, és elevenen ott csengtek a fülében utolsó szavai: „Kár lesz a bélyegért, mert mi mindannyian meghalunk itt a hazánkért!“

— Igen, igen, a haza az életnél is drágább, — susogta a kis kapitány maga elé s aztán hirtelen elhatározással felsietett a parancsnoki hídra és átvette a hajó vezetését. A merengésnek egyszerre vége volt, mert a felelősségterhes munka nem tűri, hogy az ember gondolatai másfelé kalandozzanak.

Apránként előszállingóztak a komák is Pöhöly Ferkével és letelepedtek a hajó orrában, ahonnan valóban gyönyörű kilátás nyílt a határtalan vízre, amely pompázó színárnyalatokkal tükröződött a reggeli napsütésben.

Megélénkült az élet az üveges szalonban is. Csallang tanár úr új kötést tett Róbert kapitány fejére, gondosan betakargatta, aminek végeztével így szólt az aggodalmas arccal segédkező Ufihoz:

— Mától fogva az én felelősségemre reggeltől-estig fütyülhetsz, énekelhetsz örömödben, mert kedves gazdád nemcsak hogy túl van minden veszedelmen, hanem néhány nap mulva már az ágyat is elhagyhatja egy-egy órára.

— Á... á... á...! — hápogott Ufi. Úgy elön-

tötte szegényt a boldogság áradata, hogy a legnagyobb erőlködéssel sem tudott egy értelmes szót kiejteni. De nem is volt szükség, mert a torka helyett annál szebben és értelmesebben beszélt könnyben úszó két szeme.

Csallang tanár úr, aki Tökk Frigyes nem kis bánatára nagyon megszerette Ufit, magához ölelte a derék fiút, keményen megveregette a vállát és atyai jósággal csitítgatta:

— Nono, fiam, nono, húzd ki magad katonásan, mert hiszen Róbert kapitánynak még ezután is szüksége lesz ám rád. Gondolj a pipákra Ufi, a pipákra, az „admirális"-ra, a „kadét"-ra, az „atyára"!

Ufinak a szája a pipák emlegetésére a füléig szaladt. Aztán bámulatos fürgeséggel lehajolt s kezetcsókolt Csallang tanár úrnak, mielőtt még a tudós férfiú védekezhetett volna. De ezt már nem nézhette Tökk Frigyes sem tétlenül. A mikroszkóp mellől, amelyet szarvasbőrronggyal törülgetett, nagy bakugrásokkal Csallang tanár elé toppant, megragadta a másik kezét s akkorát cuppantott rá, hogy ünnepi mozsárdurranásnak is beillett volna.

Csallang tanár urat a keze ellen intézett újabb roham egészen kihozta a sodrából. Szemüveges tekintetével hol a keze fejét, hol meg a Tökk Frigyes diadalittas arcát vizsgálgatta olyanformán, mintha a kettő között valami összefüggést akarna találni. Végtére is a jobb mutatóujját lassú mozdu-

lattal behajlította, odalépett az ijedten visszahúzódó laboránshoz, néhányszor megkopogtatta a méltóságáról megfeledkezett ember homlokát, majd fejét csóválva mondá:

— Tökk Frigyes, már régóta észrevettem, hogy nem vagyunk egészen rendben. Jó lesz, ha ügyelünk magunkra. A bolondság nem illik azokhoz, akik a tudomány szolgálatában állanak.

— Nekem is ez a véleményem, — válaszolta Tökk Frigyes, mélyen meghajolva.

— Delfinek! Delfinek! — rohant be lelkendezve Árpika, magával cipelvén Cselebit, a kis inast is, akinek szintén lángban égett az arca a nagy izgalomtól.

— Mi közöd neked a delfinekhez? A delfin az nem ázalag. Szedjük össze a hálókat és folytassuk a rendszeres munkát ott, ahol elhagytuk. Igen, mától fogva mindent rendszeresen, mert a betegnek már nincs szüksége az én állandó jelenlétemre, — magyarázta csendes szóval Csallang tanár úr, miközben már szedte is tudományos cókmókját, jó példát mutatván Tökk Frigyesnek és Árpikának, aki bizony nem csinált titkot belőle, hogy ezúttal a delfinek az óceánok minden ázalagjánál jobban érdeklik.

— Ha megengedik, én is csatlakozom a társasághoz, — szólalt meg váratlanul Édes Józsiás az ajtóban, ahonnan szent áhitattal szemlélte a nagy felkészülődést.

Csallang tanár úr feleletül zsákszerű zöld hálót nyomott Édes Józsiás jobbjába, a bal kezében pedig öblös üveget helyezett el a reménybeli zsákmány számára. Aztán megindultak mindnyájan, a beteget Ufi gondjaira bízván.

Abban a pillanatban, amikor a halászó-társaság elhagyta a szalónt, Róbert kapitány felemelte a fejét, majd némi erőlködés után felült s a kezét nyujtá Ufinak, aki se élt, se halt örömében és álmélkodásában.

— Hogy vagy? — kérdezte susogva, de tisztán, érthetően Róbert kapitány, miközben megcirógatta a hűséges fiú arcát.

— Nagyon jól vagyok kapitányom, nagyon jól, — lihegte Ufi.

— Túlságosan megfogytál, — folytatta tovább a beszélgetést Róbert kapitány, mintha ki akarná próbálni magát, ha nem felejtette-e el a legnagyobb emberi mesterséget.

— Óh — felelte Ufi széles mosollyal —, amit lefogytam, azt visszaeszem én most egy nap alatt.

— Az „admirális"-t, Ufi, az „admirális"-t! Ha az is olyan jól sikerül, mint a beszéd, akkor én is elhiszem, amit Csallang tanár úr mondott neked, — tagolta lassan a szavakat Róbert kapitány, és arcán ismét feltűnt az a kedves, szelíd vonás, amelyet Ufi már oly régóta lesett.

Úgy látszik, hogy Ufi már régóta készült erre a nagy pillanatra, mert az „admirális"-t minden

késedelem nélkül át tudta nyujtani, megtömötten, égő taplóval a tetején.

Ufi készen állott a nagy pillanatra.

És vígan karikázott, szállt, lebbent a bodor füstfelhőcske a „Balaton“ üvegfalú szalónjában. Róbert kapitány szemében felcsillant az élet tüze,

amint lassú egymásutánban útjukra eregette a fehérbolyhú füstpamatokat. Ufi tapsolva nézte az első szippantásokat, de hamarosan könnybe fulladt az öröme. Zokogva rogyott az ágy elé és tört hangon imádkozni kezdett.

— Igazad van Ufi, mindenekelőtt adjunk hálát a jó Istennek, — mondotta csendes megindultsággal Róbert kapitány. Aztán kivette szájából az „admirális"-t és Ufival együtt imádkozott.

Áhitatos percek voltak ezek, a lélek tiszta megnyilatkozásai Teremtője előtt. S hozzá a külső hangulat is megfelelően ünnepies volt: a gépek elfojtott dohogása, a hajófalakhoz ütődő hullámok tompa zöreje, a fedélzeten egy-egy elsurranó lábdobbanás és a napsugarak özöne, amely táncos jókedvvel áramlott be a széles üvegtáblákon, ragyogó glóriával koszorúzván meg az új életre ébredt beteget és hűséges ápolóját.

— Ufi, — szólalt meg hosszú szünet után Róbert kapitány — menj és nézd meg, hol van a kis kapitány s mit csinál.

Ufi az ajtóhoz sietett, röpke pillantással végigmérte a fedélzetet s már jött is vissza.

— A kis kapitány a parancsnoki hídon van s a térképen magyarázgat valamit a főkormányosnak, — jelentette katonás pontossággal Ufi.

— Akkor hát menj fel hozzá a parancsnoki hídra és ügyesen, óvatosan súgd a fülébe, hogy beszélni szeretnék vele.

Ufi nyomban elrohant, s a következő percben már megjelent a szalón ajtajában a kis kapitány halvány arccal, ami világosan elárulta, hogy Ufi óvatossági eljárásra nem nagyon alkalmas.

— Gyere közelebb fiam, — biztatta Róbert kapitány Mukit, aki abban a hitben rohant le, hogy szeretett kapitányának ütött a végórája s ettől a szörnyű gondolattól még akkor sem tudott szabadulni, amikor Róbert kapitány szelíd szavakkal hivogatta magához.

— Ejnye na, — csodálkozott tréfás hangon Róbert kapitány, miközben egy-egy kiadósat szippantott az „admirális"-ból — hát annyira rád ijesztett ez a csacsi Ufi? Egyébként az lesz a legokosabb, ha jól megnézed Ufit. Mindjárt megállapíthatod rajta, hogy miattam nincs mit aggódnod.

A kis kapitány szinte gépiesen Ufi felé fordította fejét s a rémület egyszerre leszakadt a szívéről: Ufi ugyanis teleszájjal evett! Jobbról is, balról is úgy ki volt tömve a képe, mintha a rendes feje mellett még két pótfeje is lett volna.

— Kapitányom! — sikoltott fel boldogan Muki s kitárt karjaival repesve szárnyalt Róbert kapitányhoz, aki melegen ölelte keblére a derék fiút.

Ufi az ajtóból szemlélte a szívvidító jelenetet. Kövéren potyogtak könnyei, de a két keze azért pihenés nélkül hordta a zsebekből az élelmet a szájába.

De hol szerelhette fel magát élelemmel a hólyag-

fiú ilyen gyorsan? Erre a kérdésre bajos volna biztos feleletet adni. Az kétségtelen, hogy Ufi száz zsebe mindig tömve volt. Tehát feltehető, hogy akkor is, amikor Róbert kapitány megsebesült. És Ufi azóta nem nyúlt a zsebek tartalmához.

— És most — vette fel a szót Róbert kapitány, Mukit az ágya szélére ültetvén — mesélj el nekem mindent, szépen, aprólékosan. Én majd nyugodtan füstölögve hallgatlak. Ufi, az „atyá"-t!

Az „atya" is, mint az „admirális" teljesen felkészülve várta a parancsot, amely szolgálatba szólítja. Tapló a fejebúbján és ragyog a kupakja, pompásan szelel a szára. Ufi csak elsercenti a gyufát s már dagadozva parazsallik benne az illatos dohány.

A kis kapitány aztán lelkiismeretes pontossággal kezdte elbeszélni mindazt, ami Róbert kapitány megsebesülése óta velük történt. Oly megbízható volt az emlékezőtehetsége és annyi hűséggel ecsetelte a legkisebb apróságot is, hogy Róbert kapitánynak semmi tekintetben sem kellett bővebb magyarázatot kérnie.

Ufi, aki mindig tudta, hogy hol van a helye, kiült a szalón ajtaja elé és boldog megelégedéssel szemlélte a hajó népének zajtalan tevékenységét, miközben írigylésreméltó étvággyal táplálkozott a zsebeiből.

Jó ideig valami különösebben senki sem érdeklődött iránta, noha a hajóbeliek ugyancsak nem vol-

tak hozzászokva ahhoz, hogy Ufi a betegét magára hagyja.

— Ufi eszik, Ufi pihen, bizonyosan alszik a kapitány, — susogták az emberek s azzal végezték tovább a dolgukat. A halászgató vendégek pedig, akik még annyira sem voltak megfigyelők, szinte észre sem vették a hólyagfiú nyugalombahelyezkedését.

Hanem hát semmi sem tart örökké, mondja a példabeszéd. Apránkint az Ufi zsebei is kiürültek és ekkor, csodák-csodája, magához intette a hajóinast, a kis Cselebit (aki már kezdettől fogva nagy bámulója volt Ufinak), és bizalmasan megbízta, hogy hozzon neki egyet-mást a konyhából. Cselebi aztán egész kosárravaló ízes falatot hozott Ufinak, a „bizalmat“ azonban éppen úgy kezelte, mint Ufi az imént az „óvatosságot“: azaz mindenkinek kifecsegte a titkot, hogy Ufi „teljes gőzzel“ eszik. Nosza, a kedves hírre legott lángra lobbant az érdeklődés. A komák abbahagyták a pipázást, az éjszakai szolgálatosok az alvást, a halászok Csallang tanár úr minden megbotránkozása ellenére a halászást, és valamennyien Ufi köré gyülekeztek, aki zavartalan nyugalommal fogyasztotta a kosár tartalmát, közben óvatos előrelátással a zsebeit is újra megtömve.

Már éppen kiürült a kosár, amikor Csallang tanár is ráúnt az ázalagok fogdosására és nem minden kiváncsiság nélkül a bámészkodók közé furakodott.

— Jól van, Ufi fiam, — mondta Csallang tanár úr, Ufi vállát megveregetve. — Igazán ideje volt már, hogy magadra is gondolj. Ugye, szép nyugodtan alszik a gazdád?

— Nem, nem alszik, hanem a kis kapitánnyal beszélget és pipázik, — válaszolta Ufi nagyokat nyelve.

— Micsoda? Még hogy pipázik és beszélget?! — horkant fel megrőkönyödve Csallang tanár úr s bősz mozdulattal félretolva az előtte állókat, betoppant a szalónba. A puha lábszőnyeg annyira felfogta léptének zaját, hogy Róbert kapitány és Muki, akik bizalmas beszélgetésükben teljesen megfeledkeztek a külvilágról, nem vették észre érkezését.

Csallang tanár úr azzal a szándékkal nyomakodott be a szalónba, hogy kemény szavakkal megpirongatja a beteget és a kis kapitányt, amiért az orvosi rendeletet áthágták. Amikor azonban maga előtt látta a két kedves alakot, amint az ágy szélén bizalmas meghittségben csevegtek, legott elszállt a haragja. Megállt a neszfogó lábszőnyegen és megértő szeretettel szemlélte, hallgatta őket.

— Most hát nincs más hátra, — magyarázta Muki, szavait szelíd kézmozdulattal kísérve — mint az, hogy szeretett kapitányunk tüstént vegye át a hajó parancsnokságát.

— Erről szó sem lehet, — felelte határozottan Róbert kapitány.

— Hogyan?! — csodálkozott a kis kapitány.

— Két okból. Először is én még nagyon gyönge vagyok, másodszor pedig egy kissé én is babonás vagyok, mint minden igazi tengerjáró ember. Ezt a kis tengerészbabonát azonban helyesen nem is babonának kellene nevezni. Nem egyéb az, mint jámbor hívés abban, hogy az isteni gondviselés a tengereken bolyongó embert különös védelemben részesíti. Látod fiam, ezt bizonyítja a „Balaton“ csodálatos útja is. Hajónknak az útja a te szerencsés csillagod után igazodik. Bármit csinálsz, az égi gondviselés egy pillanatra sem hagy magadra. Te fejezd hát be a munkát, amelyet eddig szerencsésen végeztél. De ha mindaz, amit most mondtam, csak afféle gyermekes képzelődés volna is, akkor sem tehetnék mást, mert én még képtelen vagyok komoly munkára. Ne feledd, hogy én csak most léptem vissza a halál küszöbéről! Megértettél engem, kedves fiam?

— Persze, hogy megértette! — felelte erős hangon Muki helyett Csallang tanár úr, miközben az ajtóból az ágyhoz sietett. — És ha nem értette volna meg a beteg szép és okos szavait, hát majd meg fogja érteni az én parancsomat. Róbert kapitány állapotában most vagyunk a fordulópontnál. Jobban kell reá vigyáznunk, mint valaha. A legkisebb elbizakodottság is jóvátehetetlen bajt hozhat. Már az is határtalan vakmerőség, hogy az én tudtomon kívül nekiülnek traccsolni és pipázni. Mától fogva

senki sem beszélhet Ufin kívül Róbert kapitánnyal, csak az én jelenlétemben. Megértette ezt, kis kapitány?

— Igen, — válaszolta szomorúan Muki.

— De ez még nem elég, — folytatta szigorúan Csallang tanár úr, miközben a beteget gyengéd erőszakkal lefektette. — Ha az én engedelmemmel beszélgetni fognak is, csak közömbös dolgokról szabad beszélni. A beteget nem zaklathatja sem tanácskéréssel, sem az előforduló bajok, gondok és veszedelmek előadásával. Vezesse csak a hajót úgy, ahogy tudja. Mert nem a hajó itt a fő, hanem Róbert kapitánynak a megmentése. Megértette ezt, kis kapitány?

— Igen, — susogta Muki mélyen lesujtva.

— A betegszobában én vagyok a főparancsnok! Vagy talán nem fogadnak el főparancsnoknak?

Válasz helyett Róbert kapitány megfogta a zord tudós jobbkezét, a kis kapitány pedig a balkezét ragadta meg és hálatelt szemekkel néztek fel rá, de mégis úgy, mintha azt kérdezték volna tőle: „Ejnye, ejnye, doktor bácsi, hát maga ilyen szigorú is tud lenni?“

Tényleg, olyan komor volt Csallang tanár úr arca, bozontos szemöldökeit oly szorosan összehúzta, hogy hadvezérnek is szinte félelmetes lett volna. Na, de a zordság felhőit legott elkergette a szelídség derűje, mihelyt észrevette, hogy a nagy kapitány és a kis kapitány ellenmondás nélkül engedelmeskednek neki.

— Így hát rendben volnánk, — jelentette ki némi szünet után megkönnyebbülve. — És most a beteg szépen befelé fordul, a kis kapitány viszont megy a parancsnoki hídra intézkedni, mert az én csúzos sarkam zsibongása csalhatatlanul jelzi, hogy az idő hamarosan megváltozik.

Róbert kapitány engedelmesen a másik oldalára fordult, a kis kapitány pedig udvarias meghajlással nyomban eltávozott.

Csallang tanár úr csúzos sarka valóban jó időjósnak bizonyult. Amíg a kis kapitány a betegnél időzött, azalatt a légsúlymérő tíz millimétert süllyedt. S a mutató még itt sem állt meg. Lassan bár, de folytonosan hátrább húzódott. Déltájban már érezhetően bontogatta szárnyait a szél s a látóhatár északkeleti negyedében tépett felhőfoszlányok száguldoztak. Délutánra csaknem egészen beborult az ég és rövidhátú, de haragos hullámok ostromolták a „Herakles“ jobboldali bordázatát.

A kis kapitány minden előkészületet megtett a vihar fogadására s közben alaposan kikérdezgette az öreg Andersen bácsit, akit a fedélzetmester találó szóval az óceánok levelibékájának nevezett el.

— Úgy vélekszem, — mondotta óvatos fenntartással Andersen bácsi — hogy nem förgeteges orkánt, hanem száraz vihart kapunk.

— Mit ért Andersen bácsi a száraz vihar alatt? — kérdezte Muki megütődve.

— Na persze, csak mi, cethalászok, szoktuk száraz viharnak nevezni a cudarul szeles időt, amely olykor tíz napig se enged az erejéből és ráadásul még csak nem is száraz, hanem szinte pihenés nélkül szitálja a pornál is finomabb esőszemeket, — magyarázta az öreg, szokása szerint a jobb hüvelykujjával a bal hüvelykujjának.

— Már meg is kezdte a szitálást! — jelentette a fedélzetmester, aki Andersen bácsi mögött állt s fejét hátravetve, arcát az ég felé fordította, hogy a finom vízszemerkéket biztosabban érzékelhesse.

A kis kapitány és Andersen bácsi ugyanúgy cselekedtek és ők is megállapították, hogy a szitálás csakugyan megkezdődött. Megkezdődött és nyolc napig abba sem hagyta. Szitált, szitált, süvített a szél éjjel-nappal és táncolt, bukdácsolt a „Herakles“ egy pillanatnyi pihenés nélkül. Tohány Tamást, Russwurmot, Édes Józsiást újból elfogta a tengeri betegség, sőt azoknak is, akik viharállók voltak, alaposan megfogyasztotta a kedvét a „cudar“ idő. Hosszú orral, komor arccal, álmos szemekkel jártakkeltek az emberek, mintha napok óta nem aludták volna ki magukat. Hát hiszen tényleg úgy is volt, hogy egy-két óránál tovább Muki sem kényelmeskedhetett az ágyban, mert a száraz vihar állandóan munkában tartotta a hajó népét. A száraz vihart éppen szembe kapta a „Herakles“, aminek természetesen az lett a következménye, hogy a Themse torkolatáig kereken négy nappal megnyúlt az útja.

Viszont ez idő alatt nem háborgatta sem ellenség, sem jóbarát.

Róbert kapitány viharedzett, munkabíró emberei a véksőkig ki voltak merülve, amikor a „Herakles“ Dower fölött Ramsgatenál befordult a Themse-öbölbe. De akkorra már a száraz vihar is búcsúzni készült s alkonyatra el is ült, mint a fészkére térő madár. Nagyon ideje volt. A tengeri betegek sem bírták volna már sokáig. Úgy lefogytak, hogy szánalom volt rájuk nézni. Tohány Tamás hatalmas termetéből szinte egyéb sem maradt, mint az orra. De az aztán kitett magáért nagyságban és színezetben egyaránt.

A kis kapitány úgy intézte a dolgot, hogy csak a hajnali dagállyal jussanak el London határfolyócskájáig, a Roding-ig. Ez volt ugyanis az a hely a „Herakles“ írásai szerint, ahol Hullból visszajövett, le kellett volna adni a hajó „érdekes“ ruhatárát s fel kellett volna venni az írásban megjelölt cégtől bizonyos árukat. A kis kapitánynak eredetileg eszeágában sem volt, hogy Londonban látogatást tegyen. Amikor azonban a japán tiszttől megtudta, hogy a Doveri-szoroson áthaladó földközi hajóknak a Themse-öbölben jelentkezniök kell, a „Herakles“ írásaiban foglalt rendelkezést magukra nézve fölötte szerencsésnek tartotta. Azt remélte, hogy ennek segítségével játszva fognak kiszabadulni az oroszlán torkából, ahová most a kikerülhetetlen kényszerűség valósággal besöpri őket.

A „Herakles“ tehát csak „cammogva“ folytatta az útját Sheerness irányában, ahol hivatalos révkalauzt ültettek a hajó kormánya mellé s ezzel a legénység szinte az utolsó szálig szabaddá lett. Végre lefekhettek és reggelig gondtalanul aludhattak a holtra fáradt emberek. Ami munka még a révkalauz mellett is elmulaszthatatlannak látszott, annak elvégzését a komák és Pöhöly Ferke vállalták magukra. Rájuk maradtak az életrekelt tengeri betegek is, akik határozottan kijelentették, hogy egész éjszaka enni fognak.

És szavuknak álltak-e a száraz vihar lesoványodott áldozatai? Átaludták-e, avagy átették-e az éjszakát?

Átették! Ami jó falat akadt a kamrában s konyhában, azt mind felhordta nekik Ferke. Bámulatos étvágyuk volt s hozzá még a szomjúságuk is kiolthatatlannak mutatkozott. Ufi, mint tiszteletbeli és ideiglenes szekács, vödörszámra szállította a teát, miközben jómaga is mindenkit elhomályosító szorgalommal evett, nem feledkezvén meg természetesen a zsebeiről sem.

És aki tapasztalatok hiányában azt gondolná, hogy az ilyen körülmények között elfogyasztott ételnek s italnak a kövérítő hatása csak napok mulva mutatkozik, az bizony óriási tévedésben van. Amikor a „Herakles“ a Themse és a Roding összetorkolásában kikötött s az emberek a nyugodalmasan eltöltött éjszaka után friss kedvvel a földélzetre

siettek, a tegnapesti csontvázak már annyira megteltek, kigömbölyödtek, hogy nem lehetett rájuk ismerni.

— Ah, ah! Mi történt önökkel? Talán rántott gumilabdákat eddegéltek az éjszaka? — kérdezte tréfás csodálkozással a kis kapitány.

— Ettünk, vagy nem ettünk, az most egyáltalán nem számít. A fő az, hogy mi hűségesen virrasztottuk az alvók álmát. Az éjjeli őrök pedig tudvalevőleg korán szeretnek reggelizni. Igaz-e, adta ilyen-olyan bécsije?! — harsogta dölyfösen Tohány Tamás, öklével hatalmasul ütögetvén mellét.

— Gyerünkk csakk azzal a früstükkel! Gyerünkk csakk! — hangoskodott Russwurm is, Tohány Tamás megtisztelő felhívására.

És az életrekelt tengeri betegek a reggelizőasztalnál is első díjat nyertek volna, ha akad olyan balga lény, aki mások étvágyának fokozására fordítja fölös pénzét.

VI.

Amikor a két „Herakles“ ügye a világ szájára kerül.

A katonai rendőrség tengerészeti osztályában a „Herakles“ igazolása semmiféle akadályba nem ütközött. Az angolok a hajó papírjait, amint azt a kis kapitány okosan számításba vette, olyan bizo-

nyítéknak vették, amely bővebb magyarázatra nem szorul. Aztán a „Herakles“-nak írása volt arról is, hogy a gibraltári kísérőhajóraj oltalma alatt futott ki az Atlanti-óceánra s hogy a szerencsétlen kavarodás után a két súlyosan sebesült angol tüzért a vigoi kórházban kötelességszerűen elhelyezte. És egyébként is a Themse úgy tömve volt jövevényhajókkal, hogy a jelentéktelen görög hajócskára a fülig elfoglalt tengerészeti hivatal nem veszteget-hette az idejét.

— Meddig maradnak? — kérdezte kurtán a „Herakles“ iratait láttamozó hivatalnok Tohány Tamást, aki természetesen, mint Akrotronisz Alexander megszemélyesítője, nem akart angolul érteni. Görögül persze csak annál jobban pörgött a nyelve, ami viszont a hivatalnokot annyira idegesítette, hogy mentől gyorsabban szabadulni kívánt a rá nézve kellemetlen embertől.

— A tolmács feleljen! — kiáltotta indulatosan a hivatalnok.

— A hajó irataiból kitetszik, hogy a „Herakles“-nak a kikötött szállítási határidőn belül Hullban kell lennie, — felelte ravaszkás óvatossággal a kis kapitány, aki még háborús szükségből sem szeretett nem igazat mondani.

— Helyes, csak menjenek mentül hamarabb, mert úgyis nagy a zsúfoltság. Kiállítom tehát a távozási engedélyt is. Ha azonban huszonnégy órán belül mégsem távoznának, ez az engedély érvényét

veszti, — hadarta türelmetlenül a hivatalnok, miközben a bélyegzőjével jobbra s balra nagyokat csapdosott a hajó okmányaira.

— Nem hamarkodtuk el a dolgot? — kérdezte Tohány Tamás bizonytalankodó hangon a kis kapitányt, amikor a katonai rendőrség tengerészeti osztályából kiléptek.

— Miért gondolja ezt? — fordult feléje Muki, erősen megütődve.

— Úgy gondoltam, hogy néhány napi pihenés ránk fért volna. De ilyenformán akár nyomban szedhetjük sátorfánkat, — ötölte-hatolta Tohány Tamás.

— Szó sincs róla, hiszen akár időtlen időkig itt maradhatunk, ha nem akarjuk igénybe venni a gyors távozásra vonatkozó engedélyt. És viszont most megvan az az előnyünk, hogy tüstént távozhatunk, ha égni talál a föld avagy a víz a talpunk alatt. Vagy ön talán, igen tisztelt Tohány Tamás úr, teljes biztonságban érzi itt magát?

— Hát mi veszély fenyegethetne itt bennünket az igazolás után? Ki törődik itt velünk? Olyan bábeli zűrzavar van itt, hogy az ember még saját magát is elveszti benne.

— Tehát egészen lehetetlennek tartja azt, hogy itt is a nyakába boruljon valamiféle atytafia, mint Vigoban Lexi bácsi, Akrotronisz Alekszis, a madridi görög konzul?

— Brrrr! — rázta a fejét Tohány Tamás őszinte iszonyodással.

— Lám, — folytatta a kis kapitány nem minden humor nélkül — amott csak egy görög volt s az is mindjárt ránk talált, itt Londonban meg annyi görög él, hogy bőven kitelnék belőlük még népesebb vidéki városka is.

— Induljunk azonnal! — hápogta felgerjedve a vérmes természetű ember.

— Legalább is készen kell lennünk minden pillanatban az indulásra, — válaszolta megnyugtató hangon a kis kapitány.

— Bocsásson meg, hogy beleszóltam az intézkedésébe. Ha szégyennel is, de őszintén bevallom, hogy Ön szinte gyermek létére nemcsak a hajót tudja a tengeren vezetni, hanem a szárazföldi dolgokban is előbbrelátó, mint én, a hebehurgya felnőtt, az öreg és tapasztalt medvevadász, — mondotta Tohány Tamás elismerő, meleg hangon.

— Hopp! — kiáltott fel Muki hirtelen megtorpanva s az ujjával erősen megbökte a kezében tartott térképet, amely London városát ábrázolta.

— Nos? — tudakolta izgatottan Tohány Tamás, hamarjában azt hívén, hogy valami görög már a nyakába ugrani készül.

— Itt kell lenni valahol a földalatti villamos bejárójának, — válaszolt Muki, fürkésző szemekkel kutaván át e kis teret, amelynek egyik szögletében állottak.

— Ah, hát csak arról van szó?! — lehelte megkönnyebbülve Tohány Tamás.

— Ránk nézve most az a legfontosabb. Semmiféle járművel se juthatnánk olyan könnyedén a hajónk közelébe, mint a földalattival.

— Talán útmutatót kellene fogadnunk, hogy eligazítson bennünket ebben a nagy bolond városban — jegyezte meg szerényen Tohány Tamás, mert hova-tovább jobban érezte, hogy a kis kapitánnyal szemben nincs helye az ő nagyhangú fölényeskedésének.

— A térkép a legmegbízhatóbb, a legélvezetesebb és a legolcsóbb kalauz — válaszolta udvarias finomsággal Muki.

— Ha nem kellene folytonosan gondolkozni mellette. Ez fárasztó. A kalauz felmenti az embert a gondolkozás terhe alól.

— Minden a megszokástól függ. Nekem például az volna a terhes, ha más gondolkoznék helyettem.

— Kis kapitányom, szívem mélyéből köszönöm ezt a szép és finoman beadott leckét! — kiáltotta nekilelkesedve Tohány Tamás, néhányszor jó kiadósan mellbeütvén magát.

— Hahó, amott a lejáró e! Siessünk, mert még van egy kis elintéznivalóm, mielőtt visszatérünk a hajónkra! — újjongott gyermekes könnyedséggel Muki.

A kis kapitány ezúttal is helyesen számított.

Alig egy félóra alatt óriási távolságot futottak be a föld alatt. A világ egyik legérdekesebb áruháza előtt kerültek ismét napfényre. Az áruház tükörüveges kirakatai egyik utcasaroktól a másikig húzódtak és ízléses elrendezésben a járókelők szeme elé tárták mindazt, amire az északi, vagy a déli sarkvidékre utazóknak szükségük lehet.

Amióta Muki tudta, hogy a „Herakles"-nek a háborús rendelkezések következtében okvetlenül be kell futnia a Themse-öbölbe, azóta állandóan készülődött rá, hogy Londonban mi mindent fog összevásárolni a grönlandi kutatásukhoz, amelyet szárazon és vízen folytatnak majd, az elveszett báró nyomait keresvén. A hajó könyvtárában bőven talált olyan munkákat, amelyek ez irányban hasznos útmutatásokkal és jótanáccsal szolgáltak neki. Ezek a könyvek ajánlották neki azt a világhíres áruházat is, amely előtt a földalatti villanyosból kiszálltak. Tehát nem véletlenül kerültek oda, mint ahogy azt az első percben Tohány Tamás hitte. A jeles medveölő székely azonban igazán csak akkor képedt el, amikor a kis kapitány az áruház egyik cégvezetője elé terítette azt a hatalmas jegyzéket, amely pontosan magábanfoglalta mindazt, amiről Muki azt hitte, hogy szükségük lehet rá a jeges világban.

— Na — dünnyögte magában Tohány Tamás —, annyi mindent egy félesztendeig sem tudunk összevásárolni.

A cégvezető gyorsan átfutotta a többoldalas jegyzéket és könnyedén meghajolva mondotta:

— Mindennel szolgálhatunk.

A kis kapitány kivette a noteszét, kitépett belőle egy lapot, ráírta a hajó nevét, horgonyzó helyét, átnyujtotta a cégvezetőnek, s csak aztán szólalt meg:

— Még a mai nap folyamán le tudják hiánytalanul bonyolítani az üzletet?

— Feltétlenül.

— Mennyi engedményt kapok az árjegyzéki árakból?

— Mondjuk, hogy öt százalékot — válaszolta udvarias mosoly kíséretében a cégvezető, aki minden angolos kimértsége mellett sem tudta eltitkolni, hogy a fiatal fiú férfias és teljesen üzletszerű viselkedése meglepően hat rá.

— Mondjuk, hogy tíz százalékot kapok. Ilyen nagy tételnél és készpénzfizetésnél kevesebbről szó sem lehet — válaszolta határozott hangon a kis kapitány.

A cégvezető még egyszer átfutotta a jegyzéket s most már mosoly nélkül, mintha ezzel is jelezni akarta volna, hogy Mukit méltó üzletfelének tekinti, hideg egyszerűséggel felelte:

— Nálunk a nagyobb tétel ötvenezer fontnál kezdődik. Ez a rendelés ugyan alig fog kitenni ennyit, kivételesen mégis levonásba teszem a

tíz százalékot. Valamiben a szolgálatára állhatunk még?

— Csak arra kérem még, hogy az áru átadásakor a számla kiegyenlítésére megfelelő embert küldjenek, mert aranyban fizetek.

— Kérem, gondunk lesz rá. És egyben köszönjük megtisztelő bizalmát.

És ezzel már véget is ért a borzalmasan hosszúnak ígérkező bevásárlás. Tohány Tamásnak tátva maradt a szája nagy álmélkodásában. Elhagyták az áruházat, felültek a hajójuk irányában futó földfeletti villamosra, és Tohány Tamásnak még mindig csak az orra mozgott a nyelve helyett. Nem tudott megszólalni. Csak nézte, nézte Mukit, mint valami csodalényt. Pedig a kis kapitány kiváló képességei között éppen ez volt az, amelyet magától értetődőnek kellett volna tekintenie. Hiszen Muki a nagybátyja mellett, aki nagykereskedő volt a legjavából, nap mint nap megfigyelhette, hogy hogyan bonyolítanak le százezres üzleteket. De erre Tohány Tamás nem gondolt. Úgy látszik, hogy nála a csodálkozás is kevesebb megterheléssel járt, mint a gondolkozás.

A villamosról, amellyel útnak indultak az áruházból, hamarosan átszállottak egy másikra, onnan meg autóbuszra kerültek, amely aztán minden kis beszállás nélkül elvitte őket a Roding torkolatáig, ahol a „Herakles“ horgonyzott. És ezt a sok ide-odajárást úgy intézte el a kis kapitány, hogy

senkit sem kérdezett meg, merre van ez, merre amaz, utca vagy tér. A térképről mindent le tudott olvasni.

A „Herakles“ fedélzetén már nyugtalanul vár ták a kis kapitány visszatértét. Csodálatos, hogy a hajó felnőtt népe az ő távollétében mennyire rosszul érezte magát. Egy percnyi nyugalmuk nem volt, mert folytonosan attól rettegtek, hogy lecsap rájuk az ellenség, s nem lesz, aki megszabadítsa őket. Mintha bizony a kis gyerekkapitány az egész szárazföldi és vízi angol sereggel szemben helyt tudott volna állani. Russwurm és Józsiás úr felmentek a parancsnoki hídra, ahol aztán egymás kezéből kapkodták ki a távcsövet, mert mindketten rövidlátók voltak és türelmetlen izgatottságukban azon versengtek, hogy melyikőjük látja meg először az érkezőket.

Amikor tizenkettőt harangoztak valamelyik közeli templomocska tornyában, és Tohány Tamás kecsegeorra még mindig nem akart feltünedezni a horizonton, az ideges várakozás láza Tomot és társait is elkapta.

— Mi a magunk dolgán felül semmivel sem törődünk, mert úgy szoktuk meg, hogy a kapitány gondolkozzék és gondoskodjék minden irányban — szokta volt mondogatni a fedélzetmester azoknak, akik valamilyen ügyben tőle próbáltak felvilágosítást kapni.

És lám, most Tom is törte a fejét, meg a társai

is. Az igaz, hogy a kis kapitány ezúttal nem gondolkozhatott helyettük is, mert nem volt a fedélzeten.

Tom még a tenyerét is a homlokához emelte, hogy jobban szemügyre vehesse a rakpartot, mert a „Herakles“ a folyótorkolatnak csaknem a közepén horgonyzott. A jobb helyeket ugyanis a rakpart mentén sűrűn megszállották a korábban érkezett és hosszabban veszteglő hajók. És egyébként is a Roding mederszegélyének tetemes része apály idején egészen víz nélkül maradt.

Két óra felé már annyira izgatottak voltak a kedélyek, hogy Árpika a rémülettől reszkető hangon súgta halászgató nagybátyja fülébe:

— Árpi bácsi, a kis kapitány még mindig nem jött haza!

Hanem hát Csallang tanár urat most még a szokottnál is kevésbbé érdekelte a külvilág dolga. A Roding torkolatában ismeretlen fajtájú ázalagokat fedezett fel s azokra vadászott tiszteletreméltó kitartással, ifjúi hévvel, nekipirosodott arccal és bámulatos eredménytelenséggel. A huncut kis lények, ha ugyan egyáltalán léteztek, semmiképen sem akartak a tudós befőttesüvegjeibe kerülni.

Két óra után Édes Józsiás úr, aki már azt hitte, hogy az egész expedíció zátonyra jutott, kijelentette, hogy elmegy a kis kapitány felkeresésére. Ez a vállalkozás ugyan egy hétmilliós városban a

bolondsággal volt határos és a többiek mégsem akadályozták meg, mert nagyot nyomott előttük a mérlegben Édes Józsiás úrnak az a kijelentése, hogy huszonöt évvel ezelőtt három napot töltött Londonban. Akkoron ugyanis az életbiztosító társaságok nemzetközi kongresszust tartottak itt, amelyen Édes Józsiás úr képviselte Magyarországot.

Azt persze egészen elfeledte a derék úr, hogy az a három nap csupa tanácskozással telt el s magából a városból úgyszólván semmit sem látott. De ha egyebet sem tett volna azalatt, csak az utcákat rótta volna, komolyan akkor sem lett volna szabad azt hinnie magáról, hogy ő ismeri Londont, a hétmilliós várost.

Elég az hozzá, hogy Édes Józsiás úr nagy dérreldurral csónakba ült és a fedélzetmester minden ellenkezés nélkül kivitette a partra. Azután vakmerően nekivágott a házak, utcák, terek tömkelegének és ment, ment szaladó léptekkel, hol erre, hol arra fordulva, a szembejövőkkel minduntalan összeütközve, mint a szabadjára röpködő vak légy. Mert Édes Józsiás úr annyira rövidlátó volt, hogy három lépésnyire dupla pápaszemmel sem tudta a kirakatbeli bábokat megkülönbözteni az élő emberektől. És lám, a véletlen úgy hozta magával, hogy az oktalan, de jószándékú vállalkozást ezúttal siker koronázta. Édes Józsiás úr ugyanis addig keringett, forgott a saját tengelye körül, a járó-

kelők addig lökdösték erre-arra, míg végtére is szépen visszaérkezett a Roding torkolatához. Neki persze sejtelme sem volt arról, hogy hol s merre járt, csak szaladt, szaladt a szűk téren át s bizonyosan belerohant volna a vízbe, ha fel nem tartóztatja az útjában egy óriási autóbusz, amely éppen akkor készült befordulni a legközelebbi utcába. A soffőr éktelenül tülkölt, az utasok kiabáltak, de Édes Józsiás úr se nem látott, se nem hallott, hanem csak száguldott, vágtatott borzalmatkeltő biztonsággal egyenesen az autóbusz kerekei alá. Az elkerülhetetlennek mutatkozó szerencsétlenség az autóbusz utasait a végsőkig felizgatta s maga a soffőr is annyira elvesztette a lélekjelenlétét, hogy fékezés helyett inkább szabadjára eresztette a kocsit.

— Jaj, menthetetlenül vége van! — sikoltotta valaki az autóbusz utasai közül.

Az óriási gumis kerék valóban már érinteni látszott Édes Józsiás úr szabadon szárnyaló köpenyét, amikor egy kicsiny, de erős marok a vaksi urat karjánál fogva kirántotta a halál torkából.

Az utasok hurrázása közben az autóbusz szédületes gyorsasággal továbbszáguldott, Édes Józsiás úr pedig hosszan elnyúlva ott feküdt a kövezeten, magában bizonyosan afölött tünődve, hogy ezek az udvariatlan angolok a világért sem térnének ki az öregebb elől. Na, de nem sok ideje maradt a tünődésre, mert a megmentője sietősen talpra

állította s mindjárt rá szinte haragosan tudakolta tőle:

— De hogyan kerül ön ide? Hát nem hallotta a parancsot, hogy senkinek sem szabad a hajót elhagynia?

Édes Józsiás úr megrőkönyödve nézett a megmentőjére. Azt hitte, hogy álmodik, mert a kis kapitány állt előtte sötét, komor arccal. Sehogysem akart hinni a szemének, mígnem a tett helyére érkezett Tohány Tamás is, aki nem tudott lépést tartani a kis kapitánnyal, amikor az Édes Józsiás úr megmentése végett az autóbusz elé sietett. Tohány Tamás hosszú kecsegeorrának megjelenése aztán Édes Józsiás úr minden kétségét eloszlatta abban a tekintetben, hogy álmodik-e avagy ébren van. A nyelve azonban nem oldódott meg. Egy árva szót sem tudott válaszolni a haragosképű kis kapitány kérdésére. Csak lehorgasztotta a fejét bűnbánó megadásában s oltalmat kereső bizalommal nyujtotta kezét Tohány Tamás felé.

Tohány Tamás minden érdessége mellett is talpig gavallér volt. Ámbár egy csöppet sem szerette a pörös ellenfél képviselőjét, most mégis elfogadta a feléje nyujtott kezet. Hatalmasul belemarkolt a gyámoltalan Pesti úrba s vitte magával a kis kapitány után, aki már előresietett és a rakpartról a sapkájával erősen integetett a „Herakles“ népének, hogy küldjék értük a csónakot.

Amíg visszakerültek a hajóra, azalatt Tohány

Tamás dörmögő hangon belesusogta Édes Józsiás úr fülébe, hogy ők éppen arról az autóbuszról szálltak le, amely a vezértitkár urat elgázolni szándékozott. Amíg az autóbusz a megállónál vesztegelt, azalatt ők az autóbusz útirányában már jó darabot mentek. Ez volt Édes Józsiás úr szerencséje. A válságos pillanatban ugyanis egyvonalban haladtak az autóbusszal és a kis kapitánynak így sikerült néhány villámgyors ugrással az autóbuszt megelőzni és a hosszú urat a kerék elől elrántani. Édes Józsiás tulajdonképen csak Tohány Tamás magyarázatából értette meg, hogy mi történt vele. Szemei megteltek könnyel és hálatelt pislantásokkal nézegette a kis kapitány hátát, mert szólni, köszönetet mondani nem mert. Félelme még nagyobbra növekedett, amikor a kis kapitány katonás szigorúsággal megkorholta Tomot, a hatalmas fedélzetmestert, amiért Édes Józsiás urat a parancs ellenére útnak eresztette.

Tom megpirongatásával Józsiás úr esete (a boldogtalan tulajdonos nem csekély álmélkodására) teljesen lekerült a napirendről. A kis kapitány újabb parancsokat adott, amelyek Józsiás úr kalandjára legott ráborították a feledés fátyolát. Megfelelő helyet kellett csinálni a kis kapitány bevásárlásai számára. Még pedig sietősen, mert az idő gyorsan mult, s az áruház csomagkocsija bizonyosan megjelenik még alkonyat előtt.

— A munka színtere a középső fedélzet volt. Itt

kellett elhelyezni a sok finom és drága dolgot. Egész sor rekesztéket, kamrácskákat tettek szabaddá és a kilakoltatott holmikat egy emelettel lejjebb szállították.

Még nem bujt el a nap korongja a házak tengerében, amikor az áruház teherautója a „Herakles"-szel szemben megállott a rakparton. Nosza, mindjárt munkához látott a hajó mindkét gyomros csónakja, s velük a hajó minden épkézláb embere. hogy még a sötétség leszállta előtt betakaríthassák a friss rakományt. Itt is, ott is éles hangon nyikorogtak a csigák, repültek a láncokra, kötelekre hurkolt ládák, izzadva futkostak az emberek, szaporán kelepeltek az evezőlapátok és szemlátomást fogyott a teherautó felpúpozott háta.

A hajón maga a kis kapitány intézkedett, kint a rakparton pedig Tohány Tamás ügyelt a rendre.

Kitüntető megbízatására fölötte büszke volt Tohány Tamás, noha az semmiféle dologgal sem volt egybekötve, sem testivel, sem szellemivel. Tulajdonképen csak a parádé kedvéért kellett ott sétálgatnia, még csak a ládákat sem kellett számbavennie, mert azt is a kis kapitány végezte a hajón. Ez a semmitevés azonban egyáltalán nem kisebbítette a jeles medveölő székely szemében a megtiszteltetés nagyságát. Annyi büszkeséggel viselte hivatalát, hogy a legkiválóbb hadvezérnek is bőven elég lett volna a fele. Hanem hát semmi sem tart örökké. Idővel a legkívánatosabb megtisztel-

tetés is veszít varázsából. Alig félóra mulva Tohány Tamás is únni kezdte az ácsorgást. Mind messzebbre és messzebbre húzódott az autótól és sóvárogva nézgelődött, hogy mivel és hogyan szórakoztassa magát. És nem hiába. A jóságos sors szereti az efféle embereket. Tohány Tamásnak is a segítségére sietett egy sipító torkú rikkancs személyében.

— Esti kiadás! Friss hírek! Csupa szenzáció! Órriási skandalum Athénben! De milyen órrriási!!! — rikoltozott szilajul az újságárus suhanc, miközben cikázva rohant egyik embertől a másikhoz, valósággal lázba ejtvén a gyöngébb idegzetűeket a maga őrületes sietségével. Tohány Tamásnak is a markába nyomott egy példányt és Tohány Tamás fizetett, noha eszeágában sem volt újságot vásárolni.

— Adta ravasz kölyke! — dünnyögött bosszúsan Tohány Tamás, de aztán mégis csak rászánta magát, hogy okosabb valami hiányában újságot olvasson. Leült hát az egyik félretolt ládára és belemerült az apróbetűs hasábok tanulmányozásába.

Közben szakadatlanul folyt a ládák behajózása. A két csónak azonban nem tudott lépést tartani a teherautó munkásaival. A kocsiról a rakpart szélére hurcolt ládák száma percről-percre növekedett.

A rakománynak még a fele sem volt a hajón, amikor a teherautó munkásaival együtt elrobo-

gott. A kis kapitány kénytelen volt tehát kijönni a partra, hogy a számla szerint átvegye a felhalmozott árukat és vételárát kifizesse az áruház meghatalmazottjának. Mindez meglehetősen sok időt vett igénybe. Öreg este volt már, amikor az áruház arannyal megterhelt embere eltávozott. És Tohány Tamás még mindig ott ült a félretolt ládán és olvasott oly hévvel, hogy észre sem vette a teherautó elrobogását, az est leszállását, hátamögött a gázlámpa kigyulladását.

— Mi hír a nagyvilágban? — kérdezte a kis kapitány tréfás hangon, amikor már csak az a láda volt hátra, amelyen Tohány Tamás ült s már arra is ráhurkolták a kötelet az emberek, hogy leeresszék a csolnakba.

Tohány Tamás fülei nem vették tudomásul a hangos érdeklődést s valószínű, hogy a további megszólítások is eredménytelenül hangzottak volna el, ha az emelőrúd csigája meg nem feszíti a kötelet s a láda meg nem indul a part széle felé. De szerencsére megindult, sőt emelkedni is kezdett és Tohány Tamás lecsúszott róla a Tom ölelő karjai közé. Mert minden tréfa mellett arra mégis csak vigyáztak, hogy valami baja ne essék a jeles féfiúnak.

— Hát annyira érdekes, hogy közben kilophatják az ember alól az egész földtekét? — kérdezte kacagva a kis kapitány.

— Hogy érdekes-e?! De még milyen érdekes —

válaszolta Tohány Tamás a szemeit baljóslatúan meregetve. Aztán tompa, szinte suttogó hangon

Tohány Tamás túlságosan elmerült az újság olvasásában.

folytatta: — Ez a cikk önt is úgy meg fogja kapni, hogy bizonnyal kihúzhatnák ön alól is a ládát, ha

történetesen ládán ülve olvasná. Tanácsolom is, hogy mielőtt belefogna az olvasásába, teljesen megbízható helyen üljön le. Mert állva elolvasni meg éppen életveszélyes.

— Ejnye, szinte megrémít, olyan sejtelmes bevezetést csinál az újsághíréhez — mondotta a kis kapitány már nem egészen tréfásan, mert meglepődve tapasztalta, hogy Tohány Tamás homlokán a ráncok mind sűrűbbre húzódnak s hogy az orra is szokatlan hevességgel tapogatja a levegőt.

— Gyengédségből nem akartam egyszerre kimondani, hogy veszélyben forgunk — susogta Tohány Tamás.

— Miféle veszélyben?

— Kimondom hát egy szóval: A világ szájára kerültünk!

— Hogy érti ezt?! — kérdezte megriadva a kis kapitány s erősen belemarkolt Tohány Tamás karjába.

— Hallgassa csak, hogy milyen fő- és alcímek alatt tárgyalja az újság a „Herakles“ dolgát — susogta az izgalomtól fuldokló torokkal Tohány Tamás és újságját a rakparti lámpa fényébe tartva gyorsan hadarta: „A görög főváros nem mindennapi szenzációja. Összesküvők vagy tolvajok?! Egy egész hajót elloptak. A „Herakles“ túltesz az argonauták hajóján is. Elsüllyedése után is vígan járja a tengereket. A „Herakles“ kapitányának kettős alakja. Egy és ugyanazon napon szerepel

Athénben és Vigóban. Az athéni bíróság már azt sem tudja, hogy hol áll a feje."

A kis kapitány valósággal megtántorodott a lesujtó hír hallatára és láthatóan reszketve nyujtotta ki a kezét az újság után. Tohány Tamás a tőle telhető legnagyobb gyöngédséggel karonfogta a kis kapitányt s mint aki már túlesett az első ijedségen, lassan, megfontoltan beszélni kezdett:

— A veszedelem megvan, de semmi sem veszett még el. Hallgasson ide. Ez a cikk túlságosan hosszú és olyan zavaros, hogy háromszor is el kell olvasnia az embernek, hogy a lényeget kihámozhassa. Én már éppen negyedszer akartam elolvasni, amikor kihúzták alólam a ládát. Fölöslegesnek tartom tehát, hogy ön mostani izgatott állapotában ennek a megértésével bíbelődjék. Én már tisztán látom a dolgot s ha akarja, nehány szóval elmondhatom. Aztán majd nekifeküdhetik az újságnak, ha lesz még ideje rá. Azt hiszem azonban, hogy egyelőre egy percet sem veszteget-het el újságolvasással, mert gyorsan, villámgyorsan kell határoznia és cselekednie.

A kis kapitány intett a fejével, hogy elfogadja Tohány Tamás ajánlatát. Erre a medveölő székely még közelebb vitte a száját a kis kapitány füléhez és legott megeresztette a nyelvét.

— A bajt az én tiszteletbeli nagybátyám, a madridi görög konzul okozta, aki Vigóban azzal búcsúzott el tőlem, hogy másnap reggel újból meg-

látogat s akkor majd aprólékosan megbeszéljük a „Herakles“ minden ügyét-baját. Mi persze még az éj folyamán tovább álltunk s a kellemetlen nagybácsi reggel hűlt helyünket találta a vigói kikötőben. Erre ő hivatalosan megsürgönyözte Athénbe, hogy látogatást tett a „Herakles“ fedélzetén hosszasan beszélt a kapitánnyal, az ő kedves unokaöccsével. A „Herakles“ elsüllyedéséről szárnyra kelt hír tehát mese. Ez a sürgöny persze valóságos felfordulást csinált Athénben, mert az igazán elsüllyedt „Herakles“ igazi kapitánya, a matrózok és az utasok csaknem valamennyien ott voltak a fővárosban. Nyomban megindult a sugdosás, a pletyka, a vádaskodás s végül a rendőrség is beleavatkozott a dologba. A vallatások alkalmával aztán kitűnt, hogy az elsüllyedt „Herakles“ a görög király ellen szőtt összeesküvés vezetőinek szolgálatában állott. A hajó gyomrában a szén között nagymennyiségű aranyat és drágakövet rejtettek el, hogy azzal Londonban megindítsák a forradalmi mozgalmat a király ellen. A rengeteg görög ruhát is azért szállította a hajó, hogy Londonban a felbérelt csőcseléket belebujtassák s azokkal aztán királyellenes tüntetést rendezzenek a londoni görög nagykövetség előtt. Így akarták az angol közvéleményt is megtéveszteni, mert tervük kiviteléhez az angol kormány támogatását is megnyerni óhajtották. Az athéni rendőrség a bonyolult ügyet átadta a bíróságnak, amely tovább

bontogatta az összesküvés szálait és új titkot pattantott ki. Az összesküvők között árulók is akad tak. Ezek a szénberakás alkalmával a hajó fenekén egy üres, felfordított láda alatt óraműves pokolgépet rejtettek el, amelyet úgy állítottak be, hogy akkor kellett felrobbannia, amikor a „Herakles“ már a nyilt tengeren jár. A pokolgép fel is robbant. A hajó süllyedni kezdett, az összeesküvők pedig úgy akarták a kincset megmenteni, hogy az olajrakományt a tengerbe szórták, de minden sietségük hiábavalónak bizonyult, mert a betóduló víz hamarosan elérte a fűtött kazánokat. Ekkor a csónakokba ugráltak valamennyien és elmenekültek. Mi, amint azt tudja, olyan állapotban találtunk rá a „Herakles“-re, hogy a víz beözönlése a kazánoknál megállott.

— Igen, igen — vágott közbe a kis kapitány, aki lassacskán magához tért —, a víz további beözönlését az akadályozta meg, hogy egy falánk cápa beszorult abba a lékbe, amelyet a pokolgép ütött a hajó fenekén!

— Helyes — bólintott a fejével Tohány Tamás —, de a cápa befurakodásáról a „Herakles“ elmenekült népe már nem vehetett tudomást. Ezek teljes jóhiszeműséggel jelenthették megbízóiknak, hogy a hajójuk elsüllyedt, aminthogy tényleg el is süllyedt, azzal a kis különbséggel, hogy előbb mi birtokunkba vettük a szállítmányát.

— Jogosan, mert a tengeri törvények szerint a

nyilt vizen elhagyott hajó a becsületes megtaláló birtokába megy át — tette hozzá a kis kapitány.

— Úgy van — erősítette meg Tohány Tamás, ámbár mint szárazföldi patkánynak halvány sejtelme sem volt a tengeri törvényekről. — De mit érünk mi az elsüllyedt „Herakles“ jogosan birtokolt rakományával, ha itt Londonban lefülelnek bennünket, mint „ellenség“-et?! Mert az újsághír zárósorai szerint az athéni bíróság megindította a nyomozást abban az irányban is, hogy mi köze van a vigói kikötőben megjelent „Herakles“-nek, azaz nekünk, az elsüllyedt „Herakles“-hez. El lehetünk tehát készülve, hogy a londoni rendőrség talán már a következő pillanatokban lecsap ránk. Sőt az a csodálatos, hogy még egyáltalán szabadon járunk. Vagy talán már nem is vagyunk szabadok? Talán már figyelnek bennünket?! — riadozott Tohány Tamás.

A kis kapitány, akihez e súlyos kérdéseket intézte Tohány Tamás, már nem hallotta azokat. A jeles férfiú nagy töprengései közepette ugyanis észre sem vette, hogy a kis kapitány egyszerre csak kihúzta a karját az ő karja alól és nesztelenül elsuhant a rakparton addig a pontig, ahol a csónakmester, Dóni, csónakkal várakozott rájuk, hogy átszállítsa őket a „Herakles“ fedélzetére, mert a ládák berakása, azaz tengeri nyelven: behajózása már véget árt.

Dóni, aki a rakpart gázlámpájának gyér világí-

tása mellett gondtalan egykedvűséggel szívta rövidszárú fapipáját, félszemével a „Herakles“ fedélzetén munkálkodók sötét alakját figyelte, a másikkal pedig a tőle meglehetős távolban beszélgető kis kapitány és Tohány Tamás irányában hunyorgatott. Tehát nem lévén neki harmadik szeme is, nem vehette észre, hogy a másik oldal felől egy termetes, finoman öltözött úr színházi látcsővel kémleli a „Herakles“-t. Majd nagy hirtelenséggel elkapja szemétől a látcsövet és rohamléptekkel egyenesen Dónihoz siet.

— Ez hát a „Herakles“? És ti görögök vagytok és Athénból jöttetek? — kérdezte Dónitól szapora szóval és még hozzá görögül a finoman öltözött úr, aki már külseje után is jogosan görög lénynek tarthatta Dónit, mert görög ruha volt rajta.

Dóni persze a „Herakles“ nevén kívül egy mukkot sem értett meg az idegen úr hadarásából. De ennyi éppen elég volt neki arra, hogy a fejével igent bólintson, ami láthatóan boldoggá tette az idegent s a kérdések újabb áradatát zúdította Dónira.

Dóni pedig csak szívta a pipáját, rá-rábámult a finom idegenre, a további társalgásban azonban már bólongatással sem akart résztvenni.

A kis kapitány véletlenül éppen akkor fordította arrafelé a fejét, amikor az idegen mindenáron feleletre akarta rábírni Dónit. Csodálatos módon azonnal megértette, hogy rájuk nézve elérkezett

a sorsdöntő pillanat. Gondolkozás nélkül otthagyta hát a töprengő Tohány Tamást és gyors iramban a csónakhoz sietett.

Dóni rábámult az idegenre, de a társalgáshoz semmi kedvet sem mutatott.

— Valamiben a szolgálatjára lehetünk? — kérdezte angolul az idegent, akit váratlan megjelenésével alaposan meglepett.

— A „Herakles“ kapitányával szeretnék beszélni — válaszolta vontatottan az idegen.

— Kit jelentsek be neki, ha szabad kérdeznem? — faggatta tovább a kis kapitány az idegent, mert minden időveszteség nélkül tisztába akart jönni a helyzettel.

A finoman öltözött idegent oly kellemetlenül érintette ez a faggatás, hogy csak nehezen, vontatottan adta meg a kellő felvilágosítást:

— A londoni görög nagykövetség tanácsosa vagyok. A nevem Kyterabylos.

— A kapitány úr mindjárt itt lesz, csak egy pillanatnyi türelmet kérek — válaszolta udvariasan Muki s azzal már sietett is vissza Tohány Tamáshoz, aki még mindig beszélt, nehezebbnél nehezebb kérdéseket adva föl a kis kapitánynak. Bizonyos, hogy nagy elmerülésében még sokáig nem vette volna észre, hogy senki sem felel a kérdéseire, ha a visszatérő kis kapitány föl nem ébreszti.

— Kérem, Tohány Tamás úr, figyeljen jól ide. A londoni görög nagykövetség egyik tanácsosa keresi a „Herakles“ kapitányát, azaz ezidőszerint önt. Az újsághír után sejthetjük, hogy milyen ügyben. Menjünk hát és fogadja a tanácsos urat a legbarátságosabban. De aztán gondja legyen rá, hogy a megismerkedés után azonnal angolra fordítsa a társalgás nyelvét. Találjon rá valami okot.

Nekem ugyanis késedelem nélkül meg kell tudnom, hogy mi a tulajdonképeni célja. Ettől függ a további sorsunk.

Tohány Tamás azt hitte magáról, hogy ő már átesett az első ijedségen s ezután már higgadt megfontolással tudja a helyzetüket mérlegelni. És lám, a tanácsos úr megjelenése annyira zavarba hozta, hogy Mukinak kellett lelket verni bele. Csak hebegett, hápogott s egy csepp hajlandóságot sem mutatott a „legbarátságosabb“ társalgásra. Hanem hát a kis kapitány, aki valóban túlesett az első ijedségen, nem sok időt vesztegetett Tohány Tamás élesztgetésére. Gyengéden nekivetette a vállát a hatalmas szál ember derekának és Tohány Tamás azon vette magát észre, hogy már ott áll a csónak mellett a finoman öltözött úr előtt.

— Akrotronisz Alexander, a „Herakles“ nagyhírű és vitéz kapitánya! — jelentette be éles hangon és udvarias bókolással Muki, miközben Tohány Tamást valósággal a tanácsos úr keblére tolta. A tanácsos úr ugyanis a széphangzású név hallatára legott kitárta karjait, hogy kedves honfitársát megfelelő erővel szoríthassa magához. S mivel a tanácsos úr is olyanféle kötésű ember volt, mint Tohány Tamás, az összeölelkezés csakugyan kielégíthette a legkényesebb görög ízlést is. Ropogott, recsegett az oldalbordájuk meg a vállperecük, mint a kukoricacső a morzsolószéken,

Mert hát Tohány Tamás sem hagyta magát. amikor érezte, hogy a honfitárs komolyan szorongotja.

Ez a barátságos ismerkedés egyébként nagyon jót tett Tohány Tamásnak. Egyszerre felvillanyozódott s úgy megeredt a nyelve, hogy a tanácsos úr várhatta, amíg szóhoz jut.

A kis kapitány egy betűt sem értett Tohány Tamás görög hadarásából, de sejtette, hogy Tohány Tamásból azért ömlik a szó, mert ki akar térni a másik kérdései elől. Ezzel a furfanggal azonban éppen azt nem lehet elérni, amit a kis kapitány akart. Óvatosságból a csónakmesterhez fordulva tehát magyarul figyelmeztette Tohány Tamást, hogy inkább a másik beszéljen, de lehetőleg angolul.

Végre észbe kapott Tohány Tamás és ráadásul pompás ötlete is támadt. Susogva, sejtelmes fontoskodással megmagyarázta a követségi tanácsos úrnak, hogy a „Herakles“ titkairól nem cserélhetnek eszmét görög nyelven, mert a csónakmester kihallgathatná őket. Ez pedig határozottan veszedelmes kockáztatás volna, mivelhogy a csónakmester „gyanús“ egyéniség. Angolul azonban szabadon társaloghatnak, mert attól nem lesz okosabb a fickó.

— Hát nem mehetnénk a hajóra vagy máshová beszélgetni? — kérdezte megütődve a tanácsos úr most már angolul.

— Nem! — válaszolta határozottan a kis kapi-

tány Tohány Tamás helyett, aki egyébként fölötte megörült annak, hogy az idegen úr kivallatását a kis kapitány veszi magára. — Önnek, uram, előbb igazolnia kell magát abban a tekintetben, hogy milyen címen akar érdeklődni a „Herakles“ ügyei iránt.

A tanácsos úr a váratlan és erélyes közbeszólásra hátrakapta a fejét és bámész szemekkel nézte a fiút, aki ily parancsoló módon tudott fellépni felnőtt férfiakkal szemben.

— Búkaresz Karalamb, a helyettesem és a főmegbízottja azoknak, akik a „Herakles“-t útratették. Csak forduljon hozzá bizalommal, mert ő nálamnál is jobban be van avatva a „Herakles“ titkaiba, — mondotta Tohány Tamás megkönnyebbült szívvel.

— Jó, jó, — felelte lassan, megfontolva a tanácsos úr —, de miféle igazolást kívánnak önök tőlem, amikor tudják, hogy a londoni görög követség a maga egészében benne van a „Herakles“-t kiküldő szövetségben?!

— Igaz, — felelte a kis kapitány minden várakozás nélkül —, ezt tudjuk, de viszont ön is tudja, hogy Athénben elárultak bennünket, és azért százszorosan is vigyáznunk kell, hogy rossz kezekbe ne jusson az, amit a „Herakles“ hozott.

— Hát itt a kincs!? — kérdezte epekedő mohósággal a tanácsos úr.

A kis kapitány kitérően válaszolt a mohó kérdésre:

— Tartanunk kell tőle, hogy az athéni kormány felkérésére a londoni rendőrség a „Herakles“ ügyébe talál avatkozni. Ebben az esetben pedig igazán elmondhatjuk, hogy a „Herakles“ a cél előtt zátonyra futott.

— Nem fog a cél előtt zátonyra futni a „Herakles!“ — kiáltott fel dölyfös büszkeséggel a tanácsos úr s aztán halkabban hozzátette: — Legalább is addig nem, amíg a drága rakománya, a kincs, biztosítva nincs.

— Honnan tudhatja ezt ön? — kérdezte jámbor kíváncsisággal a kis kapitány, noha ebben rejlett szabadulásuknak minden reménye. Erőt vett azonban az érzelmein, hogy valamiképen el ne árulja magát az „összeesküvő“ tanácsos úr előtt.

— Ejnye, — csóválgatta a fejét fölényesen a tanácsos úr, miközben erősen felfujta magát és kidüllesztette a mellét —, önök úgy látszik, teljesen járatlanok a diplomácia berkeiben. Ha sértésül nem vennék, azt mondhatnám, hogy falusiak.

— Mi tengerészek vagyunk és a szárazföldi dolgokhoz valóban keveset értünk. De éppen ezért óvatosaknak kell lennünk, hogy kárát ne valljuk járatlanságunknak, — felelte szerényen a kis kapitány.

— Ah, igen, igen, — pötyögtette a szót úgy foghegyről a tanácsos úr. — Tehát figyeljenek rám, én majd mindent megmagyarázok. Azt nagyon jól sejtették önök, hogy az athéni kormány a „Herak-

les“ ügyében megkeresést fog küldeni ide. Küldött is, de természetesen nem a londoni rendőrséghez, hanem hozzánk: Görögország londoni nagykövetségéhez. Az már aztán a mi dolgunk volna, hogy mi a londoni rendőrség segítségét igénybe vesszük-e vagy nem. Ez a diplomáciai út. Most már értik?

— Addig értjük, hogy az athéni kormány megkeresése a londoni görög követséghez megérkezett, — válaszolta a kis kapitány igazi falusi együgyűséggel.

— Hallatlan vasfejűség! — tört ki megbotránkozva a tanácsos úr. — Hát tovább is kell még magyaráznom a dolgot? Jól van, tovább magyarázok, mint ahogyan az ábécés könyvekben szokás. Mi az athéni kormány megkeresését szépen bezártuk a fiókunkba és azt izentük vissza, hogy a nyomozás megindult. Ha mi nem tartoznánk a „Herakles“-t kiküldők szövetségébe, akkor az athéni kormány intézkedésére önöket azonnal őrizetbe vétetném a londoni rendőrséggel. Nos, és még most is azt kívánják, hogy igazoljam magamat?

— Az igazolás megtörtént, — jelentette ki a kis kapitány mély meghajlással —, és most rajtunk a sor. Ünnepélyesen meghívom önt a „Herakles“-re, hogy tanuk nélkül tárgyalhassunk. Legyen a vendégünk legalább huszonnégy óráig, mert ennyi időre okvetlenül szükségünk van, hogy a „Herakles“ dolgát lebonyolítsuk.

— S a kincs? — kérdezte az előbbeni méltósággal a tanácsos.

— Teljes biztonságban, — felelte a kis kapitány.

— Köszönöm, testvérek, köszönöm, — lihegte leplezetlen örvendezéssel a tanácsos úr, miközben jó kiadósan orron csókolta Tohány Tamást, mivelhogy a medveölő székely hatalmas orrától nem férhetett a homlokához. Aztán a kis kapitányhoz fordulva folytatta: — Tehát a vendégetek leszek huszonnégy, vagy harminchat óráig, szóval a dolog lebonyolításáig, de erről egy rövidke táviratban értesítenem kell testvérünket, a nagykövetet, aki tűkön ülve vár engem. Mert ti nem is tudjátok, hogy mi már két nap óta epekedve várjuk az érkezésteket. Tudniillik két nappal ezelőtt érkezett meg az athéni kormány megkeresése a „Herakles“ zár alá vétele ügyében. Mi nyomban kiküldöttük egyik megbízható emberünket a katonai rendőrség hajóbejelentő hivatalához, hogy azonnal jelentse nekem, vagy a nagykövetnek a „Herakles“ befutását. Jelentette is hűségesen, hogy megjöttetek, de mi éppen vadászaton voltunk. Utánunk telefonált, és én rohantam ide. A nagykövet még tovább űzi a rókát, de azt hiszem, millió rókánál is többre becsüli azt a kis sürgönyöcskét, amelyet most én küldök neki.

Az a tudat, hogy a „Herakles“ kincse most rendelkezésére áll, oly boldoggá és fecsegővé tette a tanácsos urat, hogy a legtitkosabb gondolatait is

szárnyra bocsátotta. De azért nem feledkezett meg a sürgönyről sem. Előkapta a noteszét, kitépett belőle egy lapot, ráfirkantott néhány szót s aztán körülnézett. Valahol az egyik lámpaoszlop mellett hordárok társalogtak. A tanácsos harsányan elrikkantotta magát s az 1980-as hordár már ott is állt előtte. Átvette a sürgönyt, a pénzt, köszönt és ment.

— Testvérek, ha úgy tetszik, mehetünk! — jelentette örvendezve a tanácsos úr, miközben a zsebkendőjével néhány kövér izzadságcseppet igyekezett fölitatni a homlokán.

— Tessék! — intett a kezével a csónak felé a kis kapitány.

Valamennyien beültek a gyomros cethalászcsónakba s a csónakmester néhány evezőcsapással a „Herakles“ oldalához libbentette a könnyen szaladó vízi jószágot.

A „Herakles“ fedélzetén még javában folyt a munka. A ládák elhelyezésével bíbelődtek az emberek. Csallang tanár úron kívül, aki a lábbadozó Róbert kapitánnyal együtt mikroszkopizált a sétafedélzet üvegszalonjában, mindenki résztvett a munkában, még Józsiás úr is, hosszú szakállát a mellényével gondosan begombolván, hogy valamelyik csiga, lánc, vagy kötél bele ne ragadhasson. Nagy elfoglaltságukban bizony észre sem vették, hogy a kapitánnyal és Tohány Tamással egy ide-

gen úr került a fedélzetre. Pedig az idegen úr elég kiadós termetű volt s nem is bujt el, sőt igen élénk

Nagy elfoglaltságukban észre sem vették, hogy egy idegen úr került a fedélzetre.

érdeklődést mutatott a görög viseletben sürgölődő emberek iránt.

— Egy darabka Görögország s hozzá még valamennyien a mi híveink! — kiáltotta diadalittasan s mindkét karját kinyujtva, az emberek közé akart menni.

A kis kapitány megfogta s udvariasan figyelmeztette:

— Nem felel meg a céljainknak, hogy ön már most megismertesse magát. Egyelőre szíveskedjék vacsorához ülni a kapitányunkkal, Akrotronisz Alexanderrel, s ha megengedik, én is csatlakozni fogok, mihelyt hivatalos teendőimet elvégeztem.

— Kedves, nagyon kedves! — örvendezett a tanácsos úr.

— Gyere, testvér, gyere! — újjongott tettetett lelkesedéssel és ékes görög nyelven Tohány Tamás, miközben össze-vissza ölelgette a finom urat abban a hitben, hogy ezzel a viselkedésével teljesen megfelel a kis kapitány szándékainak.

Ezúttal valóban úgy cselekedett Tohány Tamás, ahogy a kis kapitány kívánta. Az ölelkezési elfoglaltságot mindjárt fel is használta arra, hogy további utasításokat adjon Tohány Tamásnak magyar nyelven.

— Kérem, Tohány Tamás úr, vigye le a tanácsos urat a középső fedélzetre és helyezkedjenek el a kis ebédlőben, ahol nyomban fel fogják önöknek szolgálni a vacsorát. Beszélgethetnek arról, amiről éppen akarnak, a fődolog az, hogy ez az úr a középső fedélzetet további intézkedésig el nem

hagyhatja. Ha szépszóra is lentmarad, annál jobb, de ha nem engedelmeskedik, akkor úgy kell bánni vele, mint fogollyal. Mert ez az úr hadifogoly! — nyomta meg a szót a kis kapitány.

— Gyere, testvér, gyere, hiszen annyi mondanivalóm van — lelkesedett tovább Tohány Tamás és vitte magával a tanácsos urat a lejárólépcsőzethez. — De hopp, majd elfelejtettem valamit! — kiáltott fel, amikor a széles nyílásban majdnem derékig leereszkedetek. Várj csak, testvér, egy pillanatig. Van ám nekünk valami nagyon érdekes keleti ritkaságunk is: egy eleven indiai fakír! Ezt levisszük magunkkal a vacsorához, hogy mulattasson bennünket. Hé! — süvítette magyarul, a ládákkal bíbelődő emberek felé. — Hé, adta ilyenolyan bécsi vérszopója szegény hazánknak, gyorsan ide, mert olyan zsákmányt ejtettem, hogy Napoleon is megirigyelné tőlem, ha még élne!

Russwurm, aki csak most vette észre az ő nábobjának jelenlétét, engedelmes készséggel sietett a lejáróhoz és Tohány Tamás parancsára minden vonakadás nélkül leszállt velük a középső fedélzetre és vállalta az indiai fakír szerepét.

A kis kapitány a tanácsos úr eltűnése után nyomban magához szólította a fedélzetmestert.

— Tom, ki volt az, aki megérkezésünk után a révkalauzt elkísérte a hajó naplójával a hivatalos helyiségébe? — kérdezte sürgetően.

— A kormányos — válaszolta Tom.

— A kormányos haladéktalanul elmegy oda és bejelenti, hogy azonnal indulunk. Tüstént bocsássanak tehát egy révkalauzt a rendelkezésünkre. hogy a dagályt, amely éppen most éri el a tetőpontját, le ne késsük.

— Igenis, kapitányom!

— Maga pedig, Tom, minden intézkedést tegyen meg, hogy a révkalauz megérkezése után egy percnyi késedelem nélkül indulhassunk.

— Igenis, kapitányom!

Tom után a kis Cselebit rendelte maga elé Muki.

— Ki a napos szakács? — kérdezte a katonás merevséggel megálló fiútól.

— Tisztelettel jelentem, Zsirzsa, a vitorlamester! — válaszolta bátran az aprócska hajóinas.

— Helyes. Mondd meg hát Zsirzsának, hogy azonnal tálaljatok a kis ebédlőben három személyre. Mindenből a legjobbat! Értetted? A legfinomabb ételeket és italokat!

— Igenis, kapitányom, értettem!

— Akkor hát elsiethetsz!

És a kis Cselebi elsietett, azaz elrepült, mert olyan nesztelenül tudott surranni, lebbenni a fedélzet szalmafehérre súrolt deszkázatán, mintha szárnyai lettek volna.

A kis kapitány parancsainak nyomában, mintegy varázsütésre, egyszerre megváltozott az élet a „Herakles“ fedélzetén. A még elhelyezetlen ládák mellett csak ketten maradtak, a többiek pedig szét-

szaladtak, némelyek le a hajó gyomrába, mások föl az árbocokra, kötelek repültek a levegőben, kínos nyifogással jajgatott a horgony csigahengere, a feltekeredő lánc élesen kattogott, a sodronyhuzalok tompán zizegtek és a kéményből vastag, pörnyés füstgomolyok nyomakodtak ki, amelyek a kazán frissen rakott tüzéből fakadtak.

Amikor a dagály elérte a tetőpontját, a „Herakles“ már szabadon lebegett a Roding megáradt torkolatában s a hajógép türelmetlen dohogással várta, hogy a főgépész útjára eressze a gőzkamrában feszülő hajtóerőt.

Sötét, felhős, esőtígérő este volt.

A parti lámpák szivárványos udvarba burkolództak és sápadt fényük alig-alig sugárzott el a Roding közepéig. A „Herakles“-en csak a violaszemű jelzőlámpák égtek, melyek még feketébbé tették a hajótestre boruló éjtszakát s még hangtalanabbá azt a csendességet, amelyben a legénység az indulásra szóló parancsot várta.

Most mintha valami súlyosabb holmi súrolta volna a hajó alsótestét. Megérkezett a kormányos a révkalauzzal. Már húzták is fölfelé a csónakot a bennülőkkel együtt. Tom felsiet a parancsnoki hídra, ahol a kis kapitány dobogó szívvel várakozik.

— Kapitányom, a révkalauz a helyén van —, jelenti suttogva Tom.

A kis kapitány válasz helyett rátoppantott a gőz-

kürthöz szolgáló kapocs rézfejére s abban a pillanatban barátságtalan, rekedtes kiáltással hördült bele az éjszakába az induló „Herakles“ érctorka.

Valaki, talán a felszolgáló kis hajóinas, éppen akkor nyitott ajtót a lakmározó tanácsos úrra, s a középső födélzet ebédlőjéből szilaj kacagás, nevetés csapódott ki.

Russwurm tehát mint indiai fakir jól teljesítette a kötelességét odalent.

(Vége a III. kötetnek.)

ORSZ. SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR

A III. kötet tartalomjegyzéke.

I. Amikor a legszárazföldibb patkányból egy csapásra hajóskapitány lesz.
II. Lángban álló tengereken keresztül.
III. A kellemetlen rokon.
IV. Látogatás az „U. S. 27“ otthonában.
V. Nyugodalmas napok.
VI. Amikor a két „Herakles“ ügye a világ szájára kerül.

A IV. kötet tartalomjegyzéke.

I. Kifelé az oroszlán torkából.
II. Amikor az ember pillanatokkal méri az időt.
III. Jégország kiskapujában.
IV. Amikor a kíváncsi olvasók minden kérdésükre feleletet kapnak s valamit mégis szeretnének megtudni.

Az I. kötet tartalomjegyzéke.

I. Józsiás úr Róbert kapitány nyomában.
II. Háztűznézés az „Aalborg“-on.
III. Különös árverés.
IV. A „Kadét“, az „Admirális“ és az „Atya“.
V. Altohányi és feltohányi Tohány Tamás.
VI. Róbert kapitány seregszemlét tart.

A II. kötet tartalomjegyzéke.

I. Indulás előtt.
II. Váratlan vendégek.
III. Ember tervez, Isten végez.
IV. Éjszakában, viharban, napsütésben és szélcsendben.
V. A zsákmány.